

ÅRSMELDING

2015

Innhald

Kommentarar frå Ordførar og Rådmann.....4

Dette er Hå 8

I dette kapitlet vil vi gje eit overblikk over Hå, visjonen og verdiane, dei viktigaste måla frå kommuneplanen og kva som skjedde i 2015. Hå er – og skal fortsette å vere – ein god kommune å bo, leve og arbeide i.

Slik styrer vi 20

I dette kapitlet omtalar vi korleis vi arbeider i kommunen, kvem som styrer og korleis vi følgjer opp at arbeidet blir gjort slik lovar, reglar og interne rutiner bestemmer. Vi omtalar også kven vi er og korleis det er å arbeide her

Tenesteområda.....39

Der er stor aktivitet i kommunen og mange spennande ting skjer. I den neste delen av årsmeldinga går vi inn på ressursbruk og kva som er gjort i dei tre tenesteområda og stabsområdet

Opplæring og kultur.....40

Barnehagebruksplanen er revidert og dannar grunnlag for avgjersler knytt til utbygging og lokalisering. Arbeidet med Jærskulen går vidare. Dette er eit langsiktig arbeid som legg vekt på at skulane skal arbeide grundig med å analysere seg fram til satsingsområde. Innanfor kulturområdet har det vore fokus på utvikling av bibliotek, fritidstilbod til alle og støtte til eit veldrive organisasjonsliv.

Helse- og sosialsaker.....50

Styrking av samarbeid har vært viktig i 2015. Stor aktivitet, fokus på leiarkompetanse og styrking av samarbeidet mellom avdelingane og andre tenesteområder innanfor kommunen.

Tekniske saker og næring.....59

Også i 2015 var aktiviteten innanfor tenesteområdet tekniske saker og næring prega av arbeidet med store plan- og utbyggingsaker. Reguleringsplanen for vidare utbygging av eit område for om lag 330 nye bustader i Stokkalandsmarka vart godkjent av kommunestyret og opparbeidinga av det første feltet med 32 einbustadtomter vart gjennomført. Bygging av parsellar av nye omkøyringsvegar på Nærbø og på Vigrestad kom i gang. Reguleringsplanar for næringsområda i Krusemarka og Tjemslandsmarka vart godkjent og opparbeidinga av

Tjemslandsmarka vart starta opp. Opprusting av VA-anlegga og veganlegga med trafikkisikringstiltak i Gudmestadvegen og Vågen/Skansabakken pågjekk for fullt. Det vart bygd ny gang- og sykkelveg frå Prestakrysset til Skrettinglandvegen og frå Nærland til Klepp grense og kommunestyret godkjente reguleringsplan for ny omkøyringsveg nord for Brusand.

Administrasjonen 73

2015 var året da det vart gjort fleire grep for å møte innbyggjarane på ein betre måte og kunne gje både innbyggjarar og dei tilsette i kommunen betre service.

Framtidsutsikter 82

Hå kommune held stø kurs når det gjeld drift og investeringar for budsjettet 2016 og økonomiplan 2016 – 2019 til tross for usikre tider nasjonalt, regionalt og lokalt

Årsresultat 85

Resultata frå 2015 syner at kommunen har stø kurs framover. Vi leverer nok eit godt driftsresultat og store investeringar for framtida blir gjort slik det er omtalt i kommuneplanen. Der er også utfordringar framover. Nedgangen i næringslivet i regionen pregar også Hå og i 2015 har vi sett låg befolkningsutvikling, låg bustadbygging, auke i talet på personar utan arbeid og mange fleire flyktningar

Årsrekneskap..... 95

I dette kapitlet er fullstendig årsrekneskap med Revisjonsberetning.

Rapport om finansforvaltinga 125

Noter til Noter til årsresultat og finansrapport 127

Framsdebildet er ein «selfie» tatt av medseglar Karsten Skrettingland under Tall Ships Race.

Ordførarens kommentar:

Hå kommune er ein god kommune å bu, leva og arbeida i . Me løfter i lag. Vi har bidratt til samfunnsutvikling lokalt og regionalt samstundes som vi førebur oss på folkeavstemming om ein eventuell ny Jæren kommune. Samfunnet vårt er i endring og det handlar om korleis vi møter endringane.

Det er berre litt over eit år sidan kommunestyret vedtok ein kommuneplan der det vart rekna med ein folkeauke på omlag 2,5 % i året. Vi antok at det måtte byggjast bustadar i forhold til dette og laga ein plan for fordeling av desse bustadane i kommunen. Så endra vilkåra for oljeindustrien seg, med ringverknadar i oljerelatert næringsliv, og vidare ringverknadar i anna næringsliv. Vi ser det vi nok også visste, at å framskriva ei utvikling på bakgrunn av det som har hendt dei siste 10 åra er ei usikker øving.

Vi må forholde oss til endringar. Det er ikkje lenger slik at dei fleste i kommunen bur rundt på gardane og at det stort sett er dei som ikkje hadde odell på gard som flytta til stasjonsbyen. Slik var det for få tiår sidan. No bur folk stort sett i stasjonsbyane og her skal det bu langt fleire folk enn det vi har vore vane med. Vi satsar for fullt på utbygginga av Stokkelandsmarka, men utover det har vi snakka om fortetting i mange år. No er vi i ferd med å gjera det. Det veks opp blokker - i alle deler av kommunen. Mange vel å bu tett i leilegheiter. For få år sidan var det utenkeleg. Vi skal no laga sentrumsplanar for stasjonsbyane etter tur.

Det er mange som har flytta til Hå frå andre deler av landet. Vidare har nesten kvar tiande innbyggjar i Hå kome frå eit anna europeisk land, mange av desse frå aust-europeiske land. I tillegg har vi dei som har kome til landet som asylsøkjjarar og som har fått busetjing i Hå. Det er i underkant av 400 personar sidan 1999, men det er slett ikkje alle av desse som har vorte verande i Hå. Uansett har vi vorte ein kommune med ei samansett befolkning. Vi er ikkje lenger ei einsarta folkegruppe, korkje når det gjeld utsjånad, språk, religion eller kulturbakgrunn. Det kan sjå ut som om det ligg til oss menneske å definera oss i grupper. Det vert ofte vi og dei. Vi snakkar mykje om integrering og tenkjer gjerne at dei andre må verta slik som oss. Kan hende vi skulle ha snakka meir om inkludering.

I eit mangfaldig samfunn må det handla om å respektera ulikskap. Ikkje slik at vi ikkje skal ta vare på det som vi set pris på i samfunnet slik vi har hatt det i Hå kommune. Vi skal ta vare på eit samfunn med små avstandar der vi bryr oss om kvarandre. Vi skal ta vare på den dugnadsanda vi er kjende for. Frivillige lag og organisasjonar i eit breitt spekter både innan idrett, kristenliv og anna kultur er eit adelsmerke for Hå kommune. Vi skal ta vare på den kristne kulturarven det store fleirtalet i kommunen kjenner seg heime i. Vi skal ta vare på det som vi kjenner oss heime i og samtidig skal vi respektera at andre har andre verdiar og levemåtar.

Straumen av flyktningar som kjem til Norge frå krigsherja land lenger sør og aust vil vera med på å gjera befolkinga i kommunen endå meir samansett. Det kan til og med verta slik at det kostar oss kommunale pengar å vera medmenneske. Eg tenkjer at det vil vera viktig i åra framover å kunna bruka det beste vi har i vår eigen arv for å byggja kommunen vidare som ein god kommune å leva og bu i for alle slags Hå-buar, uansett opphav.

Jordvern og arealutvikling er viktig for ein kommune med matproduksjon i form av eit sterkt landbruk og ein betydeleg næringsmiddelindustri. Samarbeid med lokalt og regionalt næringsliv og utvikling av næringsareal blir endå viktigare i ei tid med svikt i oljesektoren. Næringsområda i Kviamarka, Tjemslandsmarka, Skoga og Bjorhaug i tillegg til Sirevåg hamn er vesentleg i den krevjande tida kommunen og regionen no er inne i.

Det har vore mange store augeblikk i Hå kommune i året som gjekk. Vi har fått demokratipris for godt styresett i Hå. Pris som årets kulturkommune i Rogaland er tildelt til kommunen for andre gong. Kultur står sterkt i Hå. Vi har utruleg mykje å vera stolt av og som lover godt for dei neste generasjonane.

2015 var dessutan året då om lag 10 000 menneske kom til Sirevåg i forbindelse med «*The Tall Ships Race*». Eit arrangement som meir enn noko viser kva vi kan få til når vi er opne for nye moglegheiter, er driftige og står på. Hå kommune som organisasjon og vi som bur her kan vera stolte av å gjennomføra eit slikt arrangement. Sirevåg hamn ligg slik til at det opnar for mange moglegheiter, og vi håper at vi kan gjera noko tilsvarande ei gong i framtida.

2015 var året vi starta arbeidet med kommunereforma. Ei styringsgruppe med ordførar, varaordførar og leiar for det største opposisjonspartiet i Hå, Time og Klepp har arbeidd fram ein intensjonsavtale for ein eventuell ny Jæren kommune sett saman av dei tre kommunane Klepp, Time og Hå. Denne intensjonsavtalen skal vera grunnlaget for folkeavstemming om ein ny Jæren kommune den 25. april 2016. Arbeidet i styringsgruppa har gjort det tydelig for oss at vi har mykje felles i desse tre kommunane. Vidare har arbeidet vist at kommunane er likare enn vi var klar over også når det gjeld økonomi. Så er det store spørsmål som styringsgruppa ikkje har gått inn i. Tenester er ulikt organisert i dei ulike kommunane, slik som e-verk, renovasjon og brannvesen. Dette og mange detaljar må det arbeidast vidare med om det skulle visa seg at innbyggjarane i Hå, Time og Klepp er klar for ein ny og stor landbrukskommune med namnet Jæren.

Eit spanande og utfordrande 2016 ligg framføre oss. Takk til alle som er med på å utvikle denne flotte kommunen og regionen vår.

Jonas Skrettingland
Ordfører

Foto: Anna Nesvik

Rådmannens kommentar:

Hå kommune har god økonomistyring med eit overskot på 34,5 millionar kroner, tilsvarande 6,6 % netto driftsresultat. Eit godt resultat å ha med seg vidare med auka investeringar og omskriftelege tider.

Budsjettet for 2015 hadde overskrifta «Vi riggar for vekst». Overskrifta for 2016 var «Stø kurs framover». Arbeidet med økonomiplanen har vore prega av at vi er usikre på korleis utviklinga ville bli det neste året. Det er fleire usikre faktorar enn på lenge med auka arbeidsløyse, flyktningsstraum og ein befolkningsauke på bare 0,3 %. Då er det godt å ha med seg eit driftsresultat på 86 millionar kroner inn i 2016. Dette er 6,6 % av driftsinntektene og betre enn forventa på grunn av høgare tilskott og refusjonar, reduserte pensjonsutgifter, lågare finansutgifter og ikkje minst god budsjettstyring i alle tenesteområda. Rådmannen foreslår at overskottet på 34,5 millionar kroner leggst til disposisjonsfondet.

I 2015 har vi jobba mykje med organisasjonsbygging og -utvikling. Arbeid på tvers i heile organisasjonen har stått sentralt. Visjonen Me løfter i lag ble vedtatt i desember 2014 i forbindelse med kommuneplanen, men blei først tatt i bruk i 2015. Det er flott å oppleve korleis den har «satt seg». Verdiane open, driftig og stolt fyllast meir og meir med innhald etter kvart som vi bruker dei, og er eit godt og nyttig verktøy for å bygge den organisasjonskulturen vi ønskjer. Arbeidet med grafisk profil kom også på plass i 2015. Hå har med dette blitt meir synleg både lokalt og regionalt med ein sterk identitet knytta til kommunevåpenet og steinbukken.

Fjoråret jobba vi mykje med sykefravær gjennom leiarutvikling, satsinga på «tett og tidleg i Hå» mellom leiar og medarbeider og Inkluderande samarbeid i heile organisasjonen. Langtidssykefraværet (over 40 dagar) viser ein nedgang på 1,2 prosentpoeng fra 4. kvartal i 2014 til 4. kvartal i 2015. For perioden 1.1.2015 – 31.12.2015 betyr dette eit totalt sykefravær på 6,6 % og ein reduksjon på 1,1 prosentpoeng samanlikna med same periode året før. Vi følgjer dette tett og arbeider for at den gode trenden fortset gjennom oppfølging mellom leiar og medarbeidar.

Arbeidet med organisasjons-, kompetanse- og leierutvikling har vært eit viktig satsingsområde i 2015. Alle sentrale arkiv er samla i Dokumentsenteret, alle personal- og organisasjonsressursar er sentralisert og seint i desember opna Servicetorget. Vi har satsa mykje på leiarar i Hå kommune. På fire årlege halvdays-samlingar under namnet «Leiarforum» samlast om lag 80 leiarar og tillitsvalde til fagleg påfyll, oppdatering med pågåande prosessar og utviklingsarbeid. Kommunen har og sett i verk eit heilskapleg leiarutviklingsprogram for 30 leiarar. Programmet er delt opp i seks enkeltståande samlingar og/eller bolkar og har som samla siktemål både å utruste den einskilde leiar og å nytte denne kunnskapen i utviklingsprosjekt ved einingane til desse leiarane. I tillegg er det satsa mykje på leiarutvikling for styrarar i barnehagane, kompetanseheving for assistentar i barnehagane, styrking av kompetanse og tiltak for barn med særskilte behov og ikkje minst etter- og vidareutdanning for lærarar og skuleleiarane. Hå kommune har inneverande skuleår 24 lærarar som deltek på «kompetanse for kvalitet» som er eit nasjonalt satsingsområde.

Hå kommune gjennomfører ei medarbeidarundersøking anna kvart år. Hensikta med undersøkinga er å kartleggje tilsette si oppleving av eigen arbeidskvardag og å skape eigarskap til arbeidet med å utvikle arbeidsmiljøet. Samla svarprosent for kommunen er 72 %, noko som er svært godt. Resultata for kommunen synar at Hå kommune ligg på nivå med eller høgare enn snittet for landet på alle variablar. Det er utarbeida eiga arbeidsbok som vegleiiing og anbefaling for vidare arbeid med og oppfølging av resultata ved den einskilde eining.

Flyktningproblematikken er ei en stor internasjonal, nasjonal og regional utfordring. Samarbeid på tvers er derfor viktig. Integreringsarbeidet grip inn i mange avdelingar i kommunen og ansvaret er delt. Hå kommune etablerte eit eige prosjekt i 2015 for å se på korleis vi organiserer integreringsarbeidet i kommunen. Rapporten viste at vi har ein del utfordringar å jobba med. Dette arbeidet er allereie i gang og vil fortsette i tida framover.

Arbeidet i Jærskulen er eit viktig arbeid i samarbeid mellom skulane i Gjesdal, Klepp, Time og Hå. Tilstandsrapporten «Kvalitet og utvikling i Jærskulen 2015» beskriv arbeidet med skuleutvikling i Jærskulen og den syner kvalitet og utvikling på skuleområdet i våre kommunar. I rapporten kjem det fram styrkar og utfordringar, likskap og ulikskap. Denne kunnskapen vil gjennom gode prosessar gi læring og inspirasjon i arbeidet med å skapa ein enda betre skule.

Der var mange store augneblikk i 2015. Eit av dei var «*kommunedagen*». Dette var eit stort arrangement for alle politikare og medarbeidarar i Hå kommune med tema *verdibasert kommunikasjon*. Vi la vekt på kor viktig det er å stå saman som kollegaer i ein stor organisasjon, kven vi er og kva som er våre mål og store samfunnsoppdrag.

Eg vil takka alle medarbeidarar, hovudtillitsvalte og politikarar for eit godt samarbeid og for at me løfter i lag.

Anne Berit Berge Ims
Rådmann

Foto: Anna Nesvik

Dette er Hå

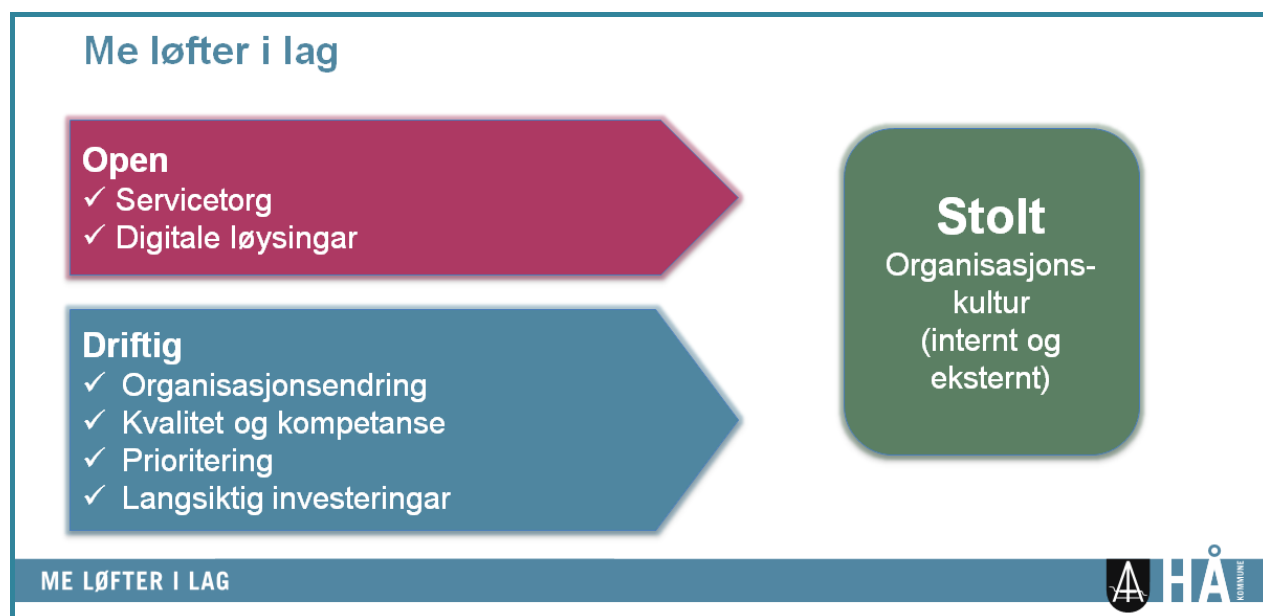
I dette kapittelet vil vi gi eit overblikk over Hå, visjonen og verdiane, dei viktigaste måla frå kommuneplanen og kva som skjedde i 2015. Hå er – og skal fortsette å vere – ein god kommune å bo, leve og arbeide i. Resultata frå 2015 syner at kommunen har stø kurs framover. Vi leverer nok eit godt driftsresultat og store investeringar for framtida blir gjort slik det er omtalt i kommuneplanen. Det er også utfordringar framover. Nedgangen i næringslivet regionen pregar også Hå og i 2015 har vi sett låg befolkningsutvikling, låg bustadbygging, auke i talet på personar utan arbeid og mange fleire flyktningar.

Visjon og verdier – Me løfter i lag

Året vi har bak oss er det første året med den nye visjonen – Me løfter i lag. Prosessen og forankring av visjonsarbeidet blei gjennomført med politikarar og leiarar og vedtatt med kommuneplanen i desember 2014.

Med høgare utgifter til sosialhjelp, nedgang i oljenæringa i tillegg til auka arbeidsløysing og usikkerhet rundt vekst i innbyggjarar og bustadbygging gjeld det å løfte i lag for å få til dei beste resultata for innbyggjarane våre. Dette har vi vist i 2015! Verdiane våre går gjennom alt me gjer – i møtet med brukarar, elevar, innbyggjarar, næringsliv, myndigheiter og næringsliv.

Nye krav og rammer for kommunale tenester gjer omstilling nødvendig på alle nivå i organisasjonen. Dette krev kompetanse på endringsleiing. Gjennom leiarforum og leiarutviklingsprogram, etablering av servicetorg, nytenking og innovasjon i heile organisasjonen kan vi saman løfte i lag gjennom verdiane open, driftig og stolt. På den måten kan vi vere betre rusta til å møte dei moglegheiter og utfordringar vi har i ein vekstkommune. Dette biletet brukte vi når budsjettet for 2016 blei presentert og viser korleis verdiane byggjer opp under visjonen «me løfter i lag».

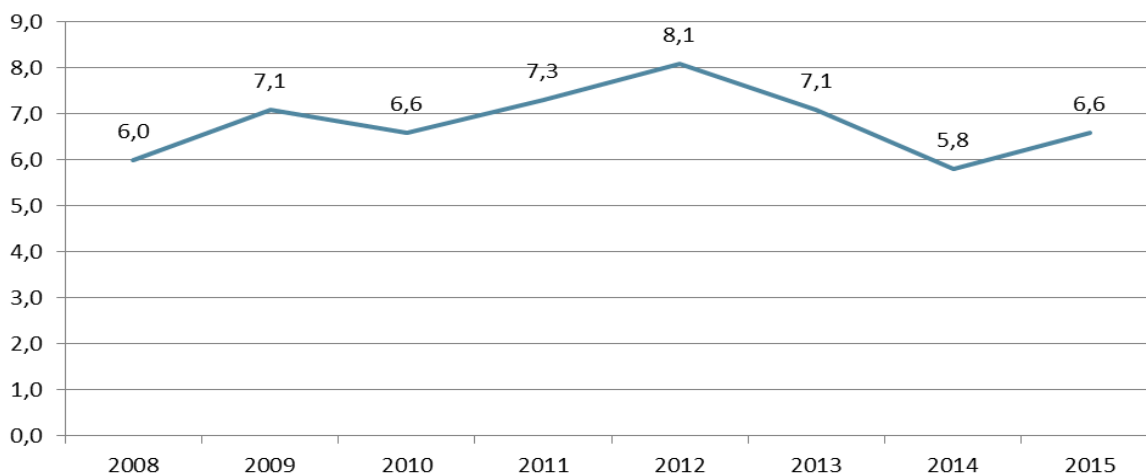

Slik står det til i kommunen

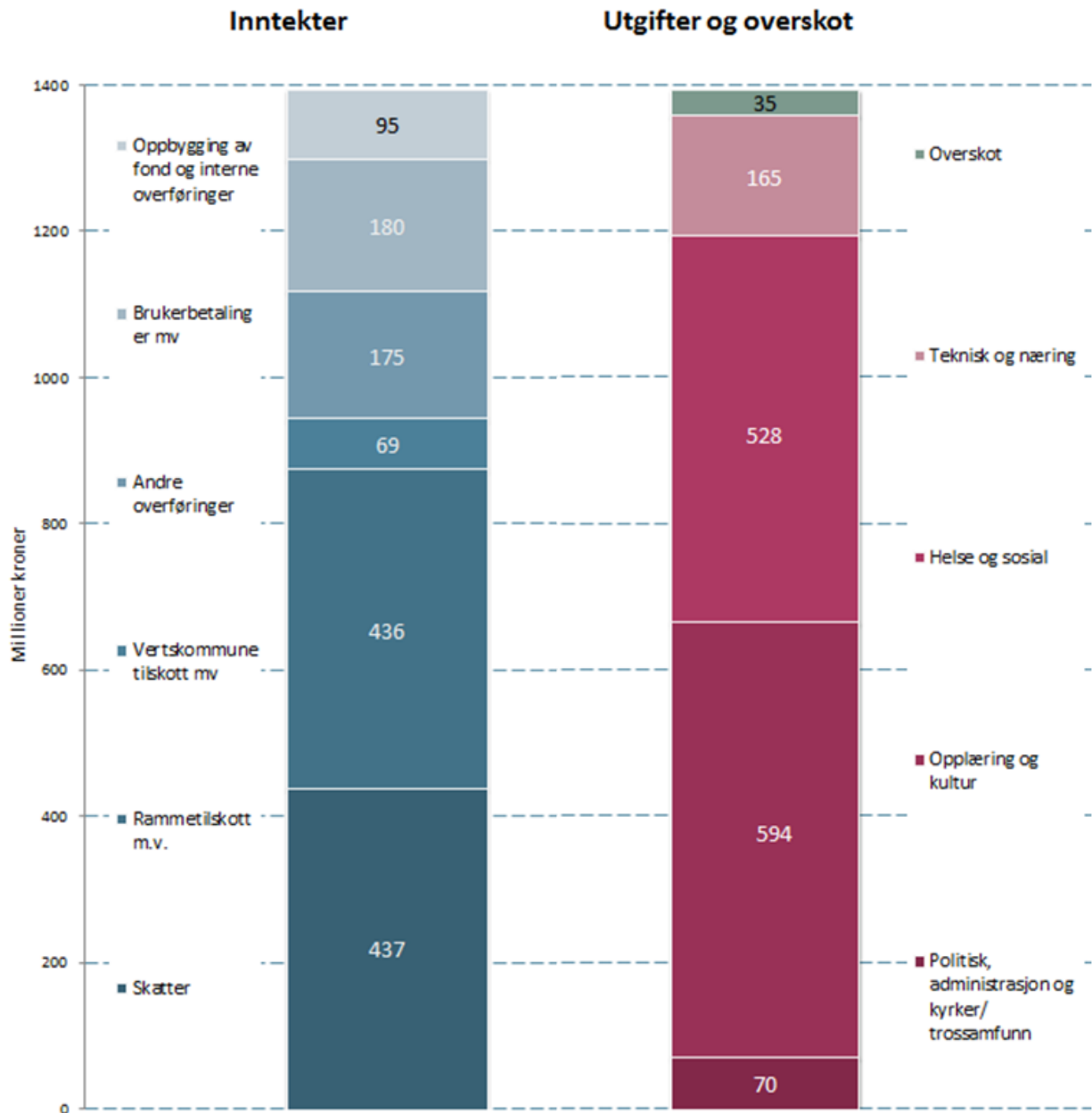
Vi ser utfordringar med lågare vekst i befolkning og bustadbygging, auke i arbeidsløyse, fleire flyktningar og større klimautfordringar. Det er derfor godt at vi ha nokre gode år bak oss med robust økonomi slik at vi er rusta for utfordringane. Gjennom Kommuneplanen 2014 - 2028 har kommunestyret bestemt at Hå kommune skal ha økonomisk handlefridom. Ein skal ikkje ha periodar med overforbruk og la etterkomarane måtte gjenvinna handlefridomen. Dette målet har vi nådd også i 2015. Driftsresultatet er 6,6% av driftsinntektene mot målet som er satt på 1,5%. Dette gjorde at vi kunne leggje pengar til side, netto oppbygging av fond var 35 millionar kroner. Disposisjonsfondet ved utgangen av 2015 var på 181 millionar kroner (14% av driftsinntektene). Årsresultatet og utviklinga blir grundig gått gjennom i kapitlet «Årsresultat»

Nøkkeltal mill kroner	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter mill kroner	1 022,7	1 116,7	1 186,6	1 226,0	1 296,3
Driftsutgifter	-945,0	-1 021,0	-1 141,0	-1 195,0	-1 243,0
Netto finanspostar	-3,0	-5,0	-4,0	-6,0	-18,0
Netto driftsresultat mill kroner	74,0	90,1	84,2	71,4	85,8
Innbyggjartal ved utgangen av året	17 244	17 635	18 115	18 528	18 591

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter

Kva går pengane til – og kor kommer inntektene frå?

Oversikta syner at skattar og rammetilskott utgjer om lag to tredelar av driftsinntektene.

Tenesteområda for helse og sosial og opplæring og kultur står for om lag 40% kvar av de totale utgiftene.

Samfunnsutvikling

Hå har hatt ei raskt veksande befolkning, og kommunen har ei omfattande utbygging av både tettstader, næringsareal, fritidsbusetnad og andre anlegg som er viktige for samfunnet. Det er stor etterspurnad etter areal, og konkurransen om arealbruken mellom dei ulike interessene er aukande. For Hå kommune dreier det seg om å ta sin del av den forventa veksten i regionen, samtidig som det blir tatt omsyn til jordvern, biologisk mangfald og kulturlandskap.

Hovudmål for samfunnsutviklinga:

- Legge til rette for vekst i stasjonsbyane og Stokkalandsmarka, samtidig som det vert tatt omsyn til jordvern, biologisk mangfald og kulturlandskap.

Overordna strategiar for å lukkast:

- Detaljere langsiktig grense mellom tettstadsutvikling og landbruk.
- Konsentrere bustadbygging i stasjonsbyane og Stokkalandsmarka.
- Ta omsyn til jordvern, biologisk mangfald og kulturlandskapet.

Kommuneplanen

Hå kommune har utarbeidd kommuneplan for ein periode med historisk høg vekst. Høg vekst skapar store endringar og legg press på kommunen sine økonomiske ressursar, og på miljø og areal i tettstadene. Kommuneplanen handlar om kommunen sine langsiktige utfordringar, overordna mål og strategiar for ein 14-årsperiode. Planen er eit overordna politisk styringsdokument som skal leggast til grunn ved planlegging og utbygging i kommunen.

Kommuneplanen bygger på ein langsiktig arealstrategi som tar sikte på å detaljere langsiktig grense mellom tettstad og landbruk. Nærbø, Varhaug og Vigrestad ligg alle innafor det området som i regionalplan for Jæren er karakterisert som kjerneområde landbruk. Forventa folkevekst, fortettingspotensiale og arealbehov er vurdert i eit 40-års perspektiv og utgjer grunnlaget for fullføring av tettstadsgrensene. Langsiktig grense mot landbruket vil vere ei av dei viktigaste rammene for å styre arealbruken framover.

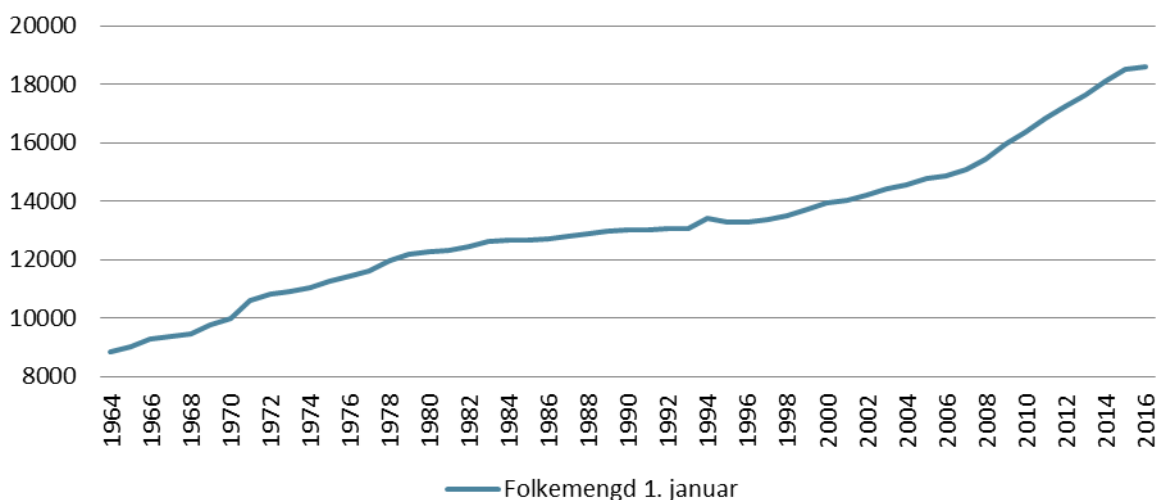
Hovudmålet med planarbeidet er å konsentrere bustadbygginga i stasjonsbyane og Stokkalandsmarka for å takle framtidig vekst, samtidig som nedbygging av grøntareal og matjord skal avgrensast. Det blir sett som avgjerande at fortettings- og transformasjonsdelen blir verande høg samtidig som kommunen sitt bustadprogram tar sikte på å dreie mykje av veksten mot Stokkalandsmarka. Bustadbygginga skal skje gjennom fortetting, transformasjon og høg arealutnytting innanfor langsiktig tettstadsgrense mot landbruket. Det skal i fortettinga leggast sterk vekt på å oppnå gode bumiljø, i form av trafikktrygge løysingar, tilgang til fri- og leikeareal og estetisk gode løysingar. Til grunn for dette er det lagt at trafikkauka denne utbygginga vil medføre delvis kan løysast ved at trafikken kan leiast ut på eit overordna vegnett utanom tettstadene samtidig som jernbanen utgjer ryggraden i kollektivsystemet på Jæren. Ei vidareføring av dobbeltsporet og flytting av jernbanestoppet på Brusand kan bidra til å løyse bustad- og transportbehovet i kommunen, samtidig som det kan bidra til langsiktig vern av prioriterte landbruks-, natur- og kulturvernområde.

Befolkningsutvikling

Folketalet i Hå nådde 18 591 ved årsskiftet etter ein vekst i 2015 på 63, noko som tilsvara 0,3%. Veksten er vesentleg lågare enn dei føregåande åra, på grunn av høg negativ nettoinnflytting.

Sidan midten av 2000-talet har Hå opplevd ein svært høg folkevekst, og vi runda 18 000 innbyggjarar i 2013. Folkeauken har vore spesielt høg dei siste 5 åra til 2014. Frå 1. januar 2010 til 31. desember 2014 auka folketalet med 2 186 personar. Folkeauken svarta til om lag 2,5% eller gjennomsnittleg 437 personar i året. Hovudårsaka til den sterke veksten var stor innvandring frå utlandet, innanlands innflytting og høgt fødselsoverskot. Det er nå enkelte teikn som tyder på at denne veksten går noko ned.

Befolkningsutvikling, folkemengd 1. januar 1964 – 2016

Lågaste befolkningsvekst sidan 1995

Folketalet i Hå vaks med 63 i fjor. Dette var 350 lågare vekst enn i 2014 og den lågaste sidan 1995.

Folkemengd og endringar 2011-2015

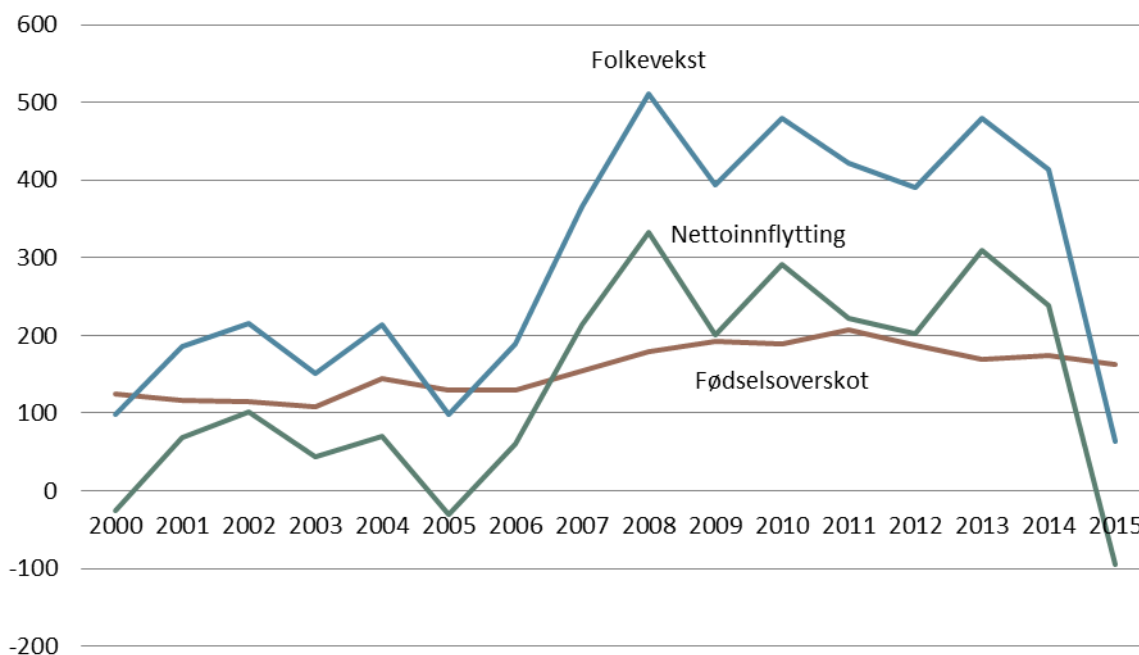
	2011	2012	2013	2014	2015
Folketalet 1. januar	16 822	17 244	17 635	18 115	18 528
Fødde	311	284	284	286	261
Døde	104	96	115	112	98
Fødselsoverskot	207	188	169	174	163
Innvandring	336	324	294	294	225
Utvandring	66	62	80	87	112
Innflytting, innalands	741	695	832	781	661
Utflytting, innalands	789	754	737	750	869
Nettoinnflytting inkl. inn- og utvandring	222	203	309	238	-95
Folkevekst	422	391	480	413	63
Folketalet ved utgangen av året	17 244	17 635	18 115	18 528	18 591
Folkevekst i %	2,5	2,3	2,7	2,3	0,3

Innanlandsk flyttetap i Hå

I Hå var det innanlands nettoutflytting, det vil seie at det flytta fleire ut til dei andre delane av landet enn det flytta folk inn frå resten av landet. I Hå vart ein innanlands flyttingevinst på 31 i 2014 til eit flyttetap på 208 i 2015. Dette har antakeleg samanheng med endringane ein har sett i arbeidsmarknaden i seinare tid.

Nettoinnvandringa frå utlandet var på 113 personar i 2015. Nettoinnvandringa frå utlandet vog ikkje opp for eit innanlands flyttetap på 208 personar, og nettoinnflyttinga enda med 95 fleire personar som flytta ut av kommunen enn inn. Folketalet vaks i Hå, men utan fødselsoverskotet ville folketalet ha gått attende.

Fødselsoverskot, nettoinnflytting og folkevekst

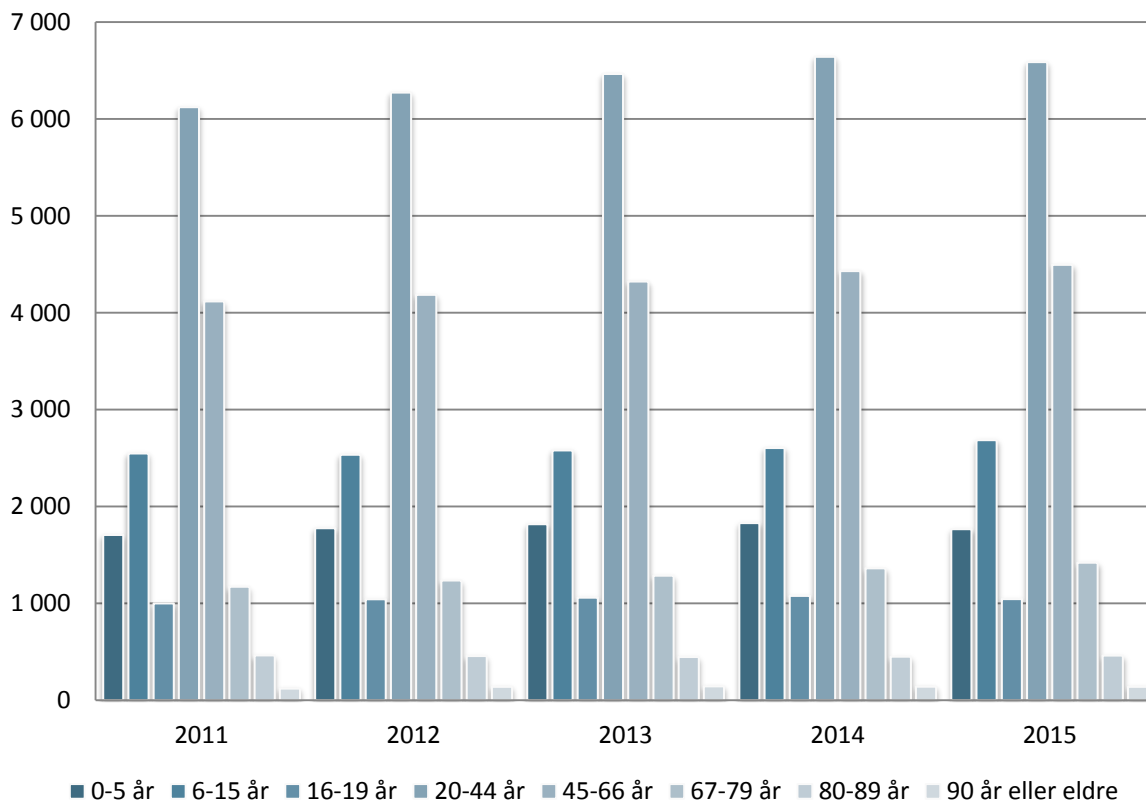
Fødselsoverskot på same nivå

261 born vart fødde i 2015, mest like mange som året før. Dette er 50 færre enn i toppåret 2011, men ligg på same nivå som i dei siste åra. Det døydde 98 personar i 2015, noko som var 14 personar færre enn året før. Fødselsoverskotet på 163 personar var 11 personar lågare enn i 2014.

Stabil aldersfordeling

Aldersfordelinga i befolkninga held seg stabil. Ved årsskiftet var 9% av alle busette i Hå barn under 6 år, mens 14% var 6 til 15 år og 6% 16 til 19 år. 60% av dei busette i Hå var i alderen 20 til 66, mens 8% var i alderen 67-79 år. Dei på 80 og eldre utgjorde 3% av folkemengda.

Folkemengd, etter alder 31. desember 2011-2015

Størst auke i talet på skulebarn

Talet på 0 til 5-åringar minka med 63 frå 2014 til 2015, frå 1829 til 1766. Talet på barnehagebarn minka, mens talet på skulebarn auka. Det var auke i talet på barn i alderen 6 til 15 år på 81 personar frå 2014 til 2015, medan det var ein nedgang i personar i aldersgruppa 16 til 19 år på 33 personar. Store svingingar mellom enkeltår for desse aldersgruppene er normalt. Det var ein vekst i den yrkesaktive delen av befolkninga på 10 personar. Talet på eldre mellom 67 til 79 år har auka med 59 personar, mens talet på personar 80 og 89 år har auka med 11 personar. Gruppen over 90 år har minka med 2 personar.

Folkemengd og befolkningsendringar i Hå, Klepp og Time

	Hå	Klepp	Time
Folketalet 1. januar	18 528	18 741	18 306
Fødde	261	266	247
Døde	98	92	102
Fødselsoverskot	163	174	145
Innvandring	225	169	156
Utvandring	112	88	97
Innflytting, innalandsk	661	1 034	1 046
Utflytting, innalandsk	869	1 063	984
Nettoinnflytting inkl. inn- og utvandring	-95	52	121
Folkevekst	63	229	266
Folketalet ved utgangen av året	18 591	18 970	18 572
Folkevekst i %	0,3	1,2	1,5

Folketalet vaks i Hå, Klepp og Time i 2015, men veksten var lågare enn i 2014. Time og Klepp hadde klårt størst folkevekst, med ein vekst på 266 og 229 (noko som tilsvara 1,5% og 1,2 %). Samla sett hadde Time og Klepp også ein lågare vekst i 2015 enn året før. I Time og Klepp er veksten i folketalet fordelt mellom nettoinnflytting og fødselsoverskot, medan det i Hå er fødselsoverskotet som er årsaka til veksten.

Arealutvikling

Arealplan

Arealplanar er viktige reiskap til å styre utbygging, utnytting og vern av kommunens areal. Arealplanavdelinga utarbeider og saksbehandlar kommunale arealplanar i samsvar med kommunens utbyggingsstrategi og politiske prioriteringar. Tilsvarande er det viktig å gjennomføre ei rask og effektiv saksbehandling av private planforslag i dialog med utbyggjar, innbyggjarar og andre offentlege etatar. I ein kommune i vekst er det viktig å legge stor vekt på å utforme omgjevnader med gode bumiljø. Ei særleg utfordring ligg i få god kvalitet på dei mange fortettingsprosjekta.

Næring

Ein av dei viktigaste føresetnadane for ein aktiv næringspolitikk, er at det er tilgang på byggeklare næringstomter. Ofte er det slik at nyetablerarar ønskjer byggeklare tomter på relativt kort sikt og ikkje har tid til å vente på ein lang og usikker plan- og byggeprosess. I kommuneplanen er det avsett næringsareal for perioden fram til 2028.

Det er også i ein eigen tabell gitt reglar for kva type næring/industri som kan tillatast innfor dei enkelte områda, for eksempel at Kviamarka skal reserverast for nærings-middelindustri. Mens Regionalplan for Jæren har peika ut Sirevåg som eit regionalt næringsområde, har kommunestyret vedtatt at kommunen skal satse på Skoga nærings-område i Sirevåg som kommunens viktigaste industriområde for åra framover. Både på Skoga, i Nylund og i Sirevåg hamn er det ledige næringstomter. Planarbeid for tilrettelegging av nye næringstomter i Stokkalandsmarka, Tjemslandsmarka og Krusemarka har pågått over fleire år og ser nå ut til å resultere i at det også her kan bli tilgang på nye tomter i 2016/2017.

Bustad

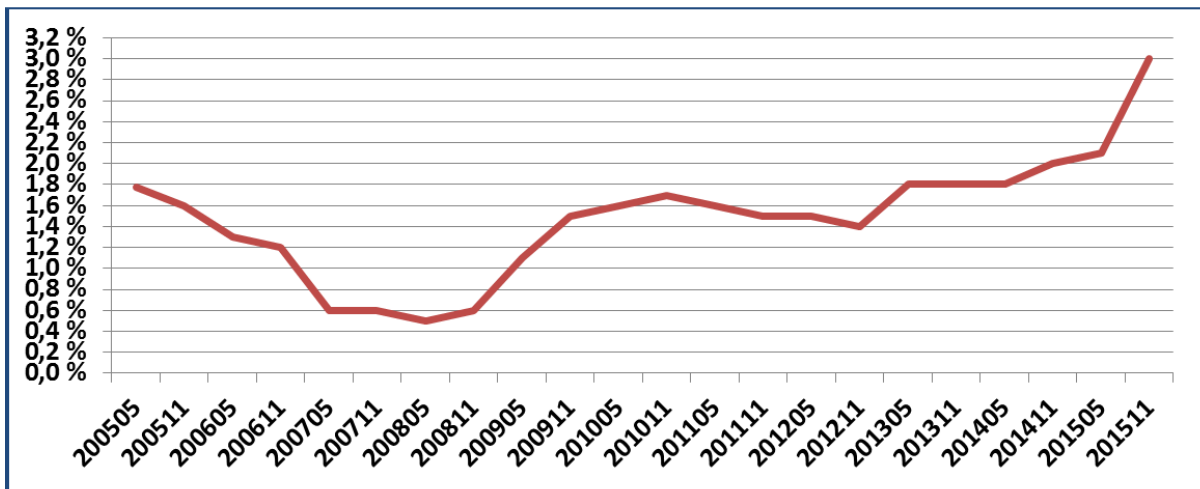
Ein vesentleg del av bustadutbygginga i kommunen skjer i dag i privat regi. Utbygginga av Rosk, Motlandsenga, Bratlandsmarka og Skoga er alle feltutbyggingar gjennomført av private aktørar, der utbygginga skjer i samsvar med reguleringsplanar og utbyggingsavtalar godkjent av kommunen. Ein vesentleg del av bustadbygginga skjer også i ulike fortettingsprosjekt. For desse inneheld den nye kommuneplanen reglar (føresegner) som stiller tydelege krav til plan og kvalitet.

I kommuneplanen er Stokkalandsmarka utpeika som kommunens hovudsatsingsområde for bustadbygging. Dette vart i 2015 følgt opp med at reguleringsplan for eit område med 330 nye bustadar vart godkjent og det første feltet i dette området med 32 einebustadtomter vart klargjort for utbygging. Kommunen har også inngått kjøps- og opsjonsavtalar for nye utbyggingsområder som vil gje kommunen tilgang til opparbeiding av nye byggefelt i mange år framover.

Syssetting

Tallene per 31. desember 2015 viser den høgaste delen arbeidsløysa som har vært i Hå kommune dei siste 10 åra (figur frå NAV).

Tala viser ein markant oppgang i arbeidsløysa. Det bekymringsverdige i dette er auka i arbeidsløysa i aldersgruppa 25 -39 år. Når personar i denne aldersgruppa mister jobben kan det få konsekvensar for mange familiar i etableringsfasen. Likevel er det fortsatt slik at mange av dei norske arbeidssøkarane finn nytt arbeid relativt raskt, så mange som 55% av dei ledige finn nytt arbeid innan 3 månader. Vi er uroa over auken i permitteringsvarsel. Samtidig er dette eit alternativ til oppseiingar i fleire bransjar nå. Den største utfordringa er gruppa 16-29 år der 40% bare har grunnskole eventuelt 1 år på vidaregåande skule. Vi ser at det er store vanskar med å skaffe seg anna arbeid når ein manglar fagutdanning. Dei fleste langtids arbeidsledige i dag er EØS – borgarar og dei har ikkje økonomiske rettar når dagpengeperioden er over. Trenden er at mange reiser heim.

Flyktningsesituasjonen

Fleire flyktingar og asylsøkarar kan potensielt bli ei belastning for kommunen sitt tenesteapparat og samstundes utfordre sosiale strukturar i lokalsamfunna. På kort sikt vil kommunen måtte hjelpe med førebels busetting og helsetenester. På lengre sikt vil det vere trong for auka satsing på integrering, språkopplæring og oppfølging av busette.

Det er ei utfordring at fleire av dei som kommer til kommunen med flyktingstatus ikkje blir integrert godt nok til å klare seg sjølv. Arbeidet med å løyse utfordringane knytt til busetting, språkopplæring og vidare kvalifisering til arbeidslivet bør derfor intensiverast.

Viktige hendingar i 2015

01/ JANUAR

Jæren everk, heileigd av Hå kommune, var 100 år den 27. januar 2015.

02/ FEBRUAR

Hå kommune blir utnemnd til Rogaland sin **kulturkommune** 2015 av Norsk kulturforum Rogaland. Dette er andre gong for Hå kommune og første gong at ein og same kommune blir utnemnd to gonger. Breidda i kulturtilbodet og kommunen si satsing på å nå breitt ut med tilboda sine har vore viktig for komiteen, til dømes bevisst satsing på å nå ungdom og innvandrarar. Også samarbeidet kommunen har med det breie frivillige organisasjons- og idrettslivet har vore viktig for vurderinga.

Kommunen etablerer **ny grafisk profil** og får sammen med ny visjon *me løfter i lag* og verdiane open, driftig og stolt ein heilskapleg og tydeligare profil.

03/ MARS

Fyrste spadestikket ble teken på feltet som skal innehalda 330 nye bustader i **Stokkalandsmarka**. Kommunestyret har ved flere anledninger gjort vedtak om at det alltid skal være byggeklare boligtomter for salg i Stokkalandsmarka. Da det viste seg at salet av tomter i Stokkalandsmarka nord gjekk mykje raskare enn salet i tidligare felt, ble det i 2012 starta reguleringsplanarbeid for eit nytt område.

04/ APRIL

Hå kommune blei tildelt **europaisk utmerking for godt styresett**. Utmerkinga blir sett på som ei anerkjenning til demokratistandarden i eige kommune. Eit godt lokaldemokrati er ein viktig føresetnad for det lokale sjølvstyret. Noko av det som er lagt vekt på ved tildelinga er godt politisk leiarskap, openheit, god økonomistyring og innbyggjartilfredsheit. Det var 8 kommunar som fekk denne prisen.

Pris for «**Årets turbokommune**» under Ungdommens kulturmonstring Rogaland vart tildelt Hå kommune og blei delt ut for godt arbeid med kulturmonstring gjennom året.

05/ MAI

Kommunestyret vedtok å ta imot inntil 3 einslige mindreårige **flyktingar** slik IMDI oppmodar om. Det anbefalast at vi enten tar imot 3 personer som får plass i fosterheim eller får 3 personer som kan bo i et bufellesskap som blir oppretta til føremålet.

06/ JUNI

Etter ein lang prosess om framtida for **Vigre skule** vedtok kommunestyret den 7. juni endeleg å legge ned Vigre Skule frå 1. august 2016. Parallelt med denne saka blei også endringar i Nærbø-krinsen vedtatt.

07/ JULI

Saman med Sirevåg velforening inviterte Hå kommune heile regionen til Sirevåg i anledning «**The Tall Ships Race**». Fire store skuter besøkte Sirevåg denne flotte sumardagen saman med nærare 10.000 menneske. Skuleskipet Sørlandet, dei to nederlandske skutene Morgenster og The Gulden Leeuw og den russiske skuta Shtandart skapte ei historisk ramme om ein dag vi kommer til å huske lenge.

09/ SEPTEMBER

Kommunestyret seier ja til å gå vidare til fase 2 i **kommunereformen**. Det vil sei å gjennomføre «nabopratt» med jærkommunane Klepp og Time hausten 2015. Ordførar, varaordførar og leiar av det største opposisjonspartiet går inn i styringsgruppa for prosjektet. Det vert lagt til rette for Intensjonsavtale, høyring og folkeavstemming våren 2016.

Kommunevalget i Hå blei for første gang gjennomført med valgdeltaking for 16- og 17-åringar. Saman med 19 andre kommunar i Norge var Hå med på ei prøveordning om nedsett stemmerettsalder ved kommunevalget.

Kommunedagen blei arrangert for alle medarbeidarar og politikarar i Hå kommune i tillegg til ansatte i Jæren Everk. Tema var Verdibasert kommunikasjon, felles identitet og mål om vårt samfunnsoppdrag.

10 / OKTOBER

På konstituerande kommunestyremøte den 22. oktober blei nytt kommunestyre vedtatt i tillegg til **ny ordførar Jonas Skrettingland (KrF)** og ny varaordførar Mons Skrettingland (H). Leiar for utvala blei Andreas Bjorland (Krf) for Tekniske saker og næring, Wibecke Natås (Ap) for Opplæring og kultur og Tor Rune Gudmestad (NI) for Helse og sosialsaker

11/ NOVEMBER

Barn og unges kommunestyre blei gjennomført med engasjerte ungdomar frå heile kommunen. Nytt garderobeanlegg for dei tilsette i **Pytten** blei opna.

12/ DESEMBER

Dei to midlertidige barnehagane Nærlandsparken og Loen flytter inn i nye **Motlandsmarka barnehage** på Nærbø.

Etablering og organisering av nytt **servicetorg** er på plass med medarbeidarar og ny leiar for å møte innbyggjarane på ein ny, meir digital og profesjonell måte.

Kommunestyret vedtek å ta imot 40 nye flyktningar i 2016. Allereie i januar 2016 blei det vedtatt å auka dette til 55. Av dette er det 10 **einslig mindreårige** mellom 16 og 18 år og inntil 7 einslig mindreårige under 15 år gitt at Bufetat skaffar nok fosterheimar

Slik styrer vi

I dette kapitlet omtalar vi korleis vi arbeider i kommunen, kvem som styrer og korleis vi følgjer opp at arbeidet blir gjort slik lovar, reglar og interne rutiner bestemmer. Vi omtalar også kven vi er og korleis det er å arbeide her.

I 2015 har vi betra arbeidsmåtar og –miljø på mange vis. Endringar er gjort i organisasjonen, på måten vi møter innbyggjarane, vi har gjort medarbeidarundersøking og rådmannen er spesielt godt nøgd med at sjukefråværet er lågare enn i 2014.

Kommunen

Kommunestyret er det øvste styrande organ i ein kommune. Dei viktigaste styringssignala blir gitt når budsjett og økonomiplan blir vedtatt. Her blir mål og planar omtalt og det vert sett rammer for ressursbruk på alle områder både med omsyn til pengar og årsverk.

Hovudutvala har ansvaret for gjennomføring av tiltak etter vedtekne planar og økonomiske retningslinjer. Administrasjonen står for laupande drifts- og planleggingsoppgåver. Hå kommune er organisert etter en modell med tenesteområder og staber som rapporterer til rådmannen.

Oppfylgning av denne modellen forutset delegering som i alle tilfelle skjer innafor vedtekne økonomiske rammer. Forutsettinga er likevel at utforminga av politikken i hovudsak skjer på overordna nivå i formannskap og kommunestyret. Hensikta med delegasjonsreglementet er å legge betre til rette for overordna økonomisk styring, klarare ansvarsdeling mellom ulike folkevalde organ og mellom politisk og administrativt nivå samt effektiv ressursutnytting.

Rådmannen delegerer vidare internt i administrasjonen gjennom interndelegeringsreglementet.

System og organisering

Rådmannens leiargruppe består av dei tre kommunalsjefane, personal- og organisasjonssjef og økonomisjef. I tillegg rapporterer leiar for politisk sekretariat, eigedomsavdeling, IT og dokumentsenter til rådmannen. Alle har ein leiaravtale som avklarar forventningar, resultat- og utviklingsmål. Desse skal implementerast i heile organisasjonen i 2016.

For å styrke arbeidet med å få god styring og kontroll på drift og investering av dei mange eigedomane i kommunen blei det i 2015 tilsett ny eigedomsjef. Dei største prosjekta i 2015 var ferdigstilling av Motlandsmarka barnehage, bygging av Bø skule og rehabilitering av Rådhuset. Dei to siste prosjekta blir ferdige i 2016.

Alle arkivfunksjonar er samla i dokumentsenteret og all kontakt med innbyggjarane går gjennom det nye Servicetorget som blei opna i desember 2015. Alle som arbeider innanfor personal- og organisasjon er nå organisert sentralt. Vi har tilsett ein person som er digitalt medieansvarlig med særskilt ansvar for digital informasjon med innbyggjarane. Dette er mellom dei grep som er gjort for å arbeide meir effektivt og gje betre service til innbyggarane.

Etikk og antikorrupsjon

Kvalitetssystemet Compilo er og varslingsystem for varsling av kritikkverdige tilhøve i verksemda. Føremålet er å gi kjende, trygge og lovlege rammer for intern varsling, og samstundes byggje ein kultur tufta på eit ønskje om openheit.

Arbeidet med nye etiske retningslinjer er starta og skal gjerast ferdig i 2016.

Eit døme på at verksemda driv ope og etisk er slik innkjøpsprosessen blir gjennomført. Det blir lagt stor vekt på at alle innkjøp blir gjort slik lover og føresegner fastset. Dette sikrar opne prosessar og lik handsaming av alle tilbydarar.

Slik arbeider vi (forvaltningspraksis)

Offentlegheit

- Møteinnkallingar, saksutgreiingar og protokollar er tilgjengelige på kommunen sine nettsider.
- Kommunestyremøta blir overført på internett.

Tilgjengelegheit og brukarorientering:

- Nettsidene er vurdert til ikkje å være gode nok. Det arbeidast med nye nettsider – planlagt ferdig våren 2016.
- Universell utforming/grafisk profil vert nytta.
- Etablering av servicetorg.
- For lite bruk av brukarundersøkingar.

Politisk styring og kontroll

- Kommunen har ein tydelig visjon og klare verdiar.
- Delegeringsreglement frå politisk til rådmannen og vidare internt.
- Der er ryddige og klare linjer i samspelet mellom politikk og administrasjon.
- God samanheng mellom politiske ambisjonar og tilgjengelege ressursar.
- Årshjul med kafedialog i samband med framlegging av budsjettet.
- Manglar tydelege resultatindikatorar i styringsdokumenta og i den strategiske dialogen om resultatata . Nytt system med tilhørande elektronisk verkty er planlagt innført i 2016.

Leiarskap, ansvar og delegering

- Synlig og tydelig rådmann.
- Leiarforum med alle leiarar og dei fem hovudtillitsvalde.
- Leiarutviklingsprogram i samarbeid med eksterne partnarar.
- Leiaravtalar er utarbeidd og innførast for alle leiarar i 2016.
- Brei delegering – system for framføring av meir- /mindreforbruk.
- Det vert gjennomført jamlege dialogmøter med dei hovudtillitsvalde.

Resultat og effektivitet

- Følgjer KOSTRA.
- Har (og har hatt) god økonomi og –styring over tid. Det vert likevel arbeidd med å vidareutvikle økonomiplan og årsmelding for å gje god styringsinformasjon til politikarane og andre.
- Følgjer opp avvik, men liten fokus på resultat – meir på tiltak.
- Manglar tydelig strategi for resultatstyring og effektivitet.
- Manglar oppdatert IT strategi.

Kommunen som arbeidsgjevar

- Vidareutviklar medarbeidersamtaler og bruken av desse .
- Opplæringsplaner med egne budsjett.
- Kompetanseutvikling i skule/barnehage.

Kommunen som samfunnsutviklar

- Gjeldande kommuneplan vart godkjent i desember 2014.
- Hå kommune er kjent for innsatsen på kultur- og idrettsområda.
- Bustads- og næringsutvikling (spesielt fokus mat/landbruk).
- Meir samarbeid med frivilljuge har fokus framover, særleg innanfor helse og for å få til god integrering av flyktningar.

Bilete frå Kommunestyresalen i Rådhuset. Foto: Tord Paulsen.

Styringsystem

Planstrategi

Gjeldande kommuneplan blei vedtatt i desember 2014. Denne har mål og strategiar for alle (sentrale) delar av kommunen si verksemd.

I 2016 skal det utarbeidast ein ny planstrategi som gjev føringar for kva for planar som skal utarbeidast eller reviderast. Denne strategien er eit viktig verkty for å sikre ei samla prioritering av alle plandokument i kommunen og vil ta omsyn til endringar i samfunnet rundt oss.

Kommuneplanen

Kommuneplanen har to deler – ein samfunnsdel og ein arealdel. Samfunnsdelen omhandlar kulturlandskapet, visjon, mål og strategiar, framskrivingar (befolkningsvekst), kva som skal til for å ha gode bu- og næringsmiljø, sysselsetting og næringsliv, klima og energi, kommunal beredskap, kommuneorganisasjonen og omtale og mål for dei kommunale tenestene.

Arealdelen omhandlar føresetnader og arealbehov, areal og utbyggingsstrategiar, føresegner og retningslinjer.

Økonomiplan og årsbudsjett

Den 4-årig økonomi-planen er kommuneplanen sin handlingsdel. Det blir utarbeidd planar for verksemda ut frå rammene i vedteke handlingsprogram (årsbudsjett). Det skal leggest vekt på rammestyring og utstrekt grad av delegering.

Årsmelding/årsrekneskap

Det skal utarbeidast årsmelding/årsrekneskap med resultatvurdering ut frå plan for verksemda som er sett opp i årsbudsjettet. Dette er det dokumentet du nå les.

Meir om mål og resultatstyring

Dei økonomiske målsettingane som er definert i kommuneplanen er nådd også i 2015. Driftsresultatet blei 6,6%, målet var et driftsresultat som var høgare enn 1,5%. Det gode resultatet gjer at ein også i 2015 har sett av pengar til fond. Å bygge fond er viktig for å sikre handlefridom og for at ikkje etterkomarane skal betale for det dagens politikarar vedtar.

Kommunestyret får rapport kvart tertial om status i kvart tenesteområde, i sentraladministrasjonen og på finansområdet. Desse kan gje grunnlag for budsjettjusteringar.

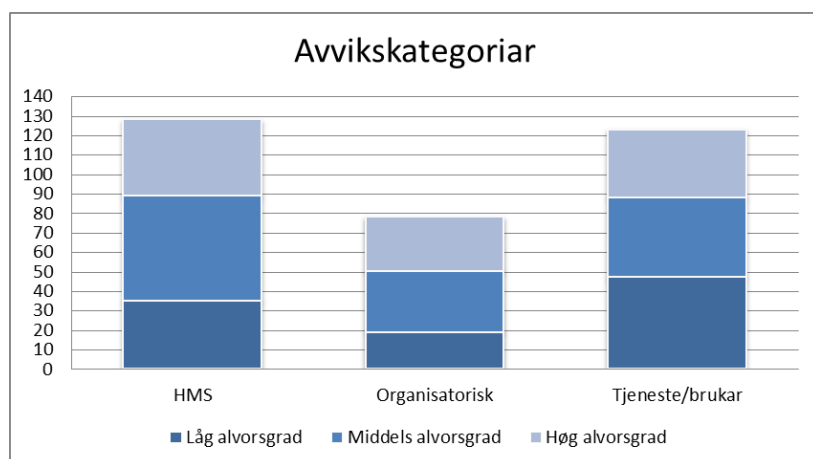
Der manglar eit heilskapleg system for verksemdsstyring. Som første steg vil rådmannen i 2016 ha formelle gjennomgangar med tenesteområda med fokus på kva som er oppnådd, ressursbruk og planar/utfordringar vidare. I 2017 vil eit elektronisk system være på plass med systematisk oppfølging på fleire fokusområder. Slik vil ein sikre at strategiar vert omsett til handling og at konkrete resultatmål blir satt og følgt opp.

Internkontroll

For at arbeidet i kommunen skal kunne løyse oppgåvene sine på rett vis er to ting viktige: For det første å utarbeide system og rutinar for korleis oppgåvene skal utførast eller løysast. For det andre må der være på plass system for etterkontroll og handtering av avvik. Den mest effektive måten å løyse oppgåvene på er å gjere ting rett første gong. Dette betyr at ein tek riktige avgjerder med rett ressursbruk.

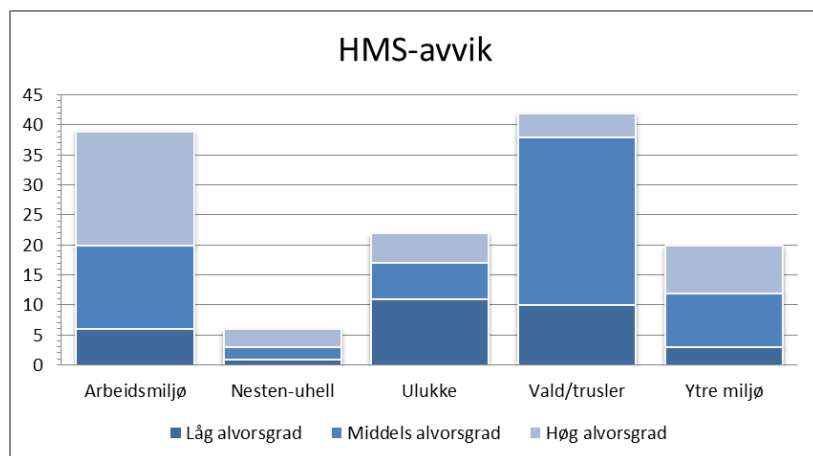
Hå kommunen har fleire system for internkontroll. Det digitale hovudsystemet for kvalitets- og avvikshandtering heiter Compilo. Alle tilsette har tilgang til og skal nytta dette. I tillegg har tenesteområda eigne fagsystem for handtering av prosedyrar, rapportar, og anna. Gjennom året blir det arbeidd systematisk med internkontroll både i tenesteområda og i sentraladministrasjonen.

I 2015 blei det meldt inn til saman 329 avvik i Compilo. Dette gjer uttrykk for ein kultur kor den einskilde tilsette er kjend med prosedyrar og tek ansvar for at dei blir brukt rett. Avvik blir meldt innan kategoriane «HMS», «organisatorisk/internt» og «teneste/brukar».

Figuren syner meldte avvik innanfor dei tre hovudkategoriane.

Alvorsgraden er bestemt av den tilsette eller leiaren som meldar avviket.

Innanfor HMS er det fem kategoriar: «arbeidsmiljø», «nesten-uhell», «uluke», «vald/truslar» og «ytre miljø».

Figuren til venstre synar fordelinga på desse kategoriane og alvorsgraden.

Av dei 129 HMS-avvika som blei meldt i 2015 var alle lest av overordna leiar, og 125 handert og lukka. Berre 4 avvik stod under behandling ved årsskiftet.

Informasjonshandtering er ein viktig del av internkontrollarbeidet i ein kommune. For å gje gode og riktig tenester må mykje personsensitiv informasjon handteras rett. Eit eige prosjekt analyserte tilhøva i 2015 og prosjektet vil bli følgt opp i det komande året. Området må styrkas og målsettinga er at alle nødvendige prosedyrar skal vere på plass i løpet av 2016.

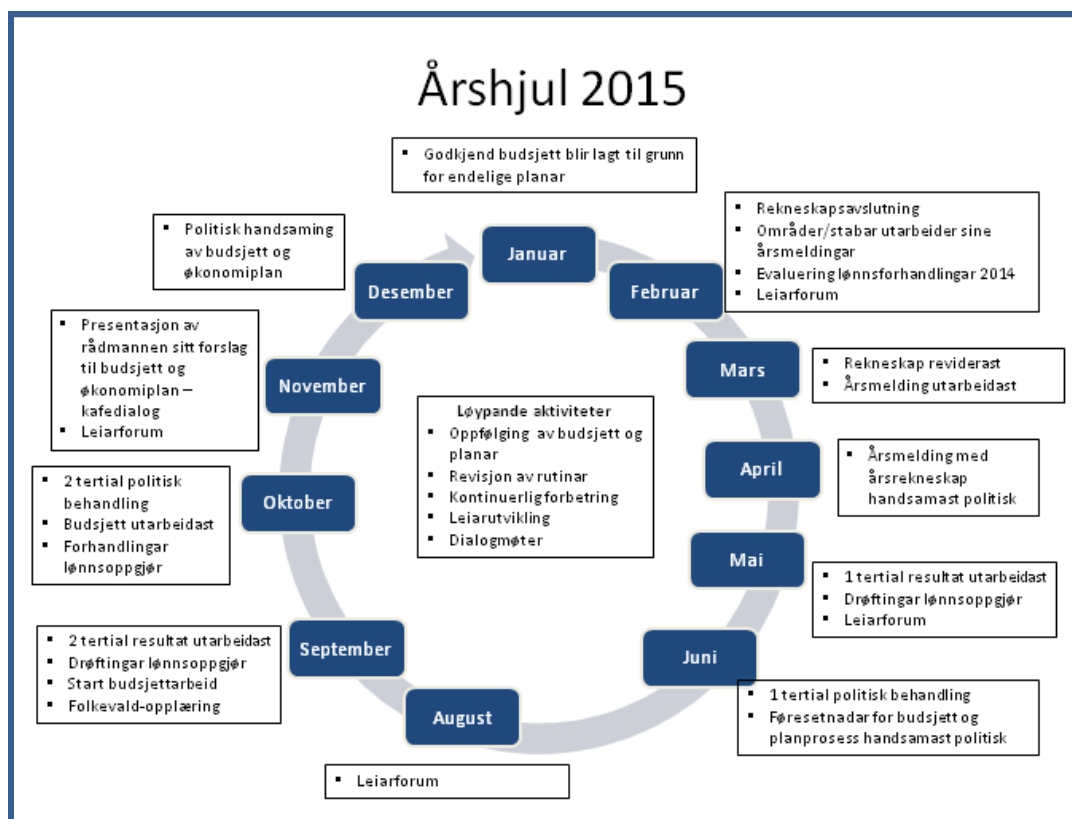
Kontrollutvalet

Kontrollutvalet skal føre tilsyn med den kommunale forvaltninga på vegne av kommunestyret. De har eige administrasjon som er uavhengig av kommunen sin administrasjon. Oppgåvene deira knyter seg både til løypande tilsyn med forvaltninga (drifta), revisjon, rekneskap og internkontroll, forvaltningsrevisjon og selskapskontrollar. Dei har eige budsjett og lagar ei eiga årsmelding.

I 2015 blei to forvaltningsrevisjonar handsama, barnevern og jordvern. Tilrådingane frå desse revisjonane blir handsama i kommunestyret og iverksetting av tiltak blir gjort i tenestemråda. Kontrollutvalet følgde opp forvaltningsrevisjonsrapportar som omhandla Beredskapsplanar og Oppfølging av politiske vedtak. Vidare blei rapport om selskapskontroll av Lyse Energi AS fulgt opp.

Årshjul

Kvart år blir det gjennomført ei rekke styringsprosessar. Desse kan visast i eit overordna årshjul som viser korleis arbeidet med ulike dokument og prosessar fasast inn i høve til kvarandre politisk og administrativt. I tillegg er der lagt inn aktiviteter som finner sted kvart fjerde år etter val.

Personal og organisasjonsutvikling

Kommuneplanen slår fast at den overordna målsettinga for personalpolitikken skal vere å ha tilstrekkeleg med kvalifisert arbeidskraft. I 2015 har personal- og organisasjonsavdelinga søkt å bidra til dette målet ved mellom anna å satse kraftig på inkluderande arbeidsliv (IA), planleggje og drive leiarsamlingar og -utvikling, tilby tett leiarsøtte i mange enkeltsaker, og arbeide vidare i eit godt samarbeid med dei tilsette sine organisasjonar på ulike områder.

I året som gjekk blei personalressursane i verksemda samla til ei eining ved at tre tilsette som tidlegare har rapportert organisatorisk til tenesteområda, men fagleg til personal- og organisasjonssjefen, nå alle er samla i Sentraladministrasjonen. Den nye personal- og organisasjonsavdelinga står betre rusta til å sikra eins praksis i heile kommunen og til å gje leiarsøtte innanfor kjerneleveransar som rekruttering og tilsettingar, inkluderande arbeidsliv (IA) og HMS-arbeid, utviklingsprosessar, personalsaker, forhandlingar og anna.

Tal på tilsette og årsverk

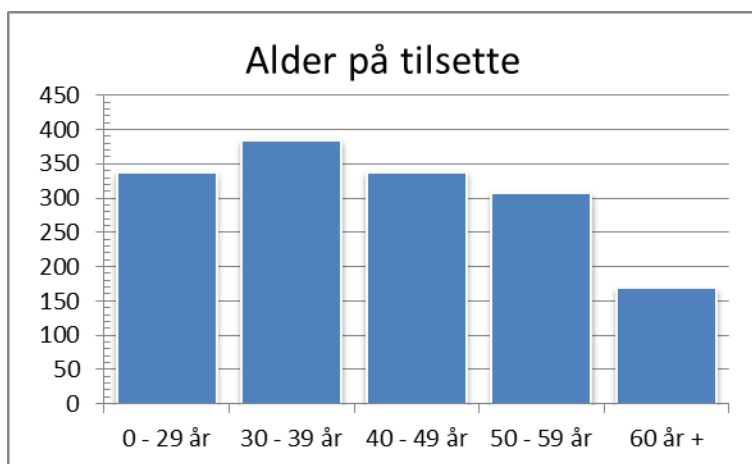
Ved årsskiftet var talet på fast tilsette 1537 samanlikna med 1513 i 2014 og 1462 i 2013. Samstundes utgjorde årsverka for desse tilsette 1145,42 mot 1124,92 i 2014 og 1082,17 i 2013.

Fast tilsette og årsverk	2012		2013		2014		2015	
	Tils.	Årsverk	Tils.	Årsverk	Tils.	Årsverk	Tils.	Årsverk
Sentraladministrasjonen	27	24,85	26	24,25	28	26,45	32	30,95
Opplæring og kultur	701	566,67	704	577,94	739	605,60	753	610,96
Helse- og sosialsaker	644	417,42	654	429,04	670	441,64	676	450,88
Tekniske saker og næring	86	50,03	88	50,94	88	51,23	88	52,63
Total	1446	1058,97	1462	1082,17	1 513	1124,92	1537	1145,42

Tala syner tilsette der kommunen har eit fast arbeidsgjevaransvar, og er medrekna dei som f.t. er i permisjon og brannmannskap i 0,96 % stilling.

Talet på fast tilsette har auka med 1,6 % samanlikna med det føregåande året, og delen kvinner ligger stabilt på 81,6%.

Gjennomsnittleg stillingsstorleik har auka til 76,9%. Det er 43,6% av dei fast tilsette som har full stilling, mot 40,6% i 2014 og 36,0% i 2013. Det er om lag 70 tilsette som har redusert stillingsstorleika si ved å søkje om deltidspolisjon i høve arbeidsmiljølova og velferdsreglar. Dette aukar talet på tilsette og vikarar som må arbeide deltid, samtidig som det for nokre gjer anledning til å arbeide meir enn den faste stillinga synar. Erfaringa tilseier at det er særskild mange blant dei med naudsynt høgskulekompetanse som aktivt søker redusert stillingsstorleik.

Fordelinga av tilsette i ulike aldersgrupper er ganske lik. Likevel er 25% av dei tilsette i 30-åra, mens berre 11% er over 60 år. Dei neste fire åra vil 134 tilsette ha rett til å ta ut AFP. Delen tilsette som nyttegjer seg av dette er likevel låg.

Kommunen arbeidar for å halde på seniorar og den kompetansen dei har.

Kompetanseheving og rekruttering

Årleg utarbeidast ein opplæringsplan i Hå kommune. Planen tek innover seg det nåverande og framtidige kompetansebehovet i verksemda. Målsetninga med planen er å sikre høg kvalitet på tenestetilbodet, vidareutvikle ei lærande og omstillingsdyktig verksemd, motivere og myndiggjere dei tilsette og byggje eit godt omdøme. Dei tilsette sine organisasjonar er ein viktig del av utviklingsarbeidet i kommunen.

I 2015 har ein satsa særskild på leiarar i Hå kommune. På fire årlege halvdags-samlingar under namnet «Leiarforum» samlast om lag 80 leiarar og tillitsvalde til fagleg påfyll, oppdatering med pågåande prosessar, og utviklingsarbeid. På samlingane har ein til dømes arbeida fram verdiane Open – Driftig – Stolt, fokusert på inkluderande arbeidsliv (IA), presentert budsjett, og mykje anna. Kommunen har og sett i verk eit heilskapleg leiarutviklingsprogram for 30 leiarar. Programmet er oppdelt i seks enkeltstående samlingar og/eller bolkar og har som samla siktemål både å utruste den einskilde leiar, og å nytte denne kunnskapen i utviklingsprosjektar ved einingane til desse leiarane.

Hå kommune held fram satsinga i «LINK Jæren» - eit samarbeid mellom offentlege og private arbeidsgjevarar i Hå, Time og Klepp kommunar, med ei målsetting om å profilere Jæren som både bustad og arbeidsplass. Også i Jærskulen er Hå kommune aktive, fagleg så vel som med ein strategisk arbeidsgjevarprofil.

Framleis er det fleire universitets- og høgskulegrupper som det er vanskeleg å rekruttere. Lærarar, barnehagelærarar, ingeniørar, og ulike fagpersonar med leiarerfaring. Mange tilsette i barnehagane tek nå utdanning som på sikt vil bidra med naudsynt kompetanse. Tilhøva i oljenæringa bidreg til ei generell auke i talet på søkjarar til mange stillingar, men erfaringa til mange av desse søkjarane er ofte ikkje relevant.

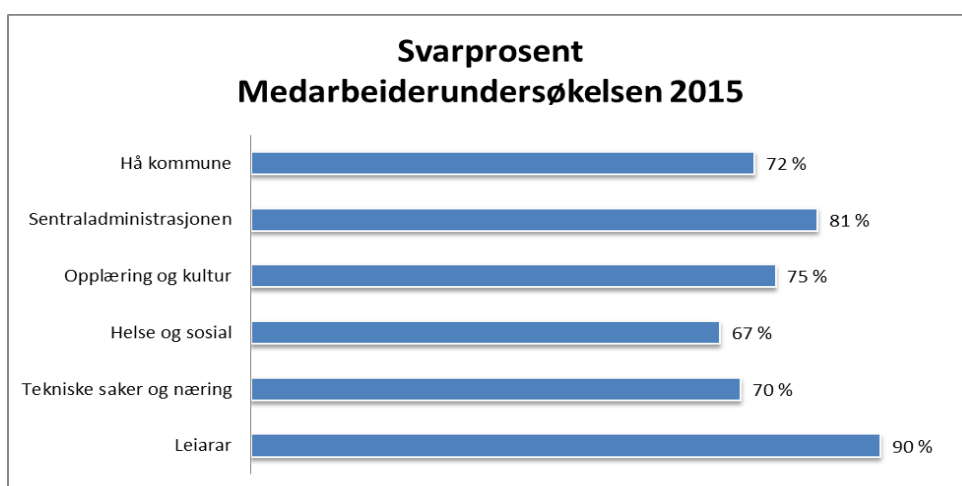
Medarbeidarundersøking

Hå kommune gjennomfører ei medarbeidarundersøking anna kvart år. Hensikta med undersøkinga er å kartleggje tilsette si oppleving av eigen arbeidskvardag, og å skape eigarskap til arbeidet med å utvikle arbeidsmiljøet. I 2015 utvikla KS i samarbeid med BI medarbeidarundersøkinga «10-faktor» som eit verktøy tilgjengeleg i Kommuneforlaget si

«Betre kommune»-serie. Den nye undersøkinga er utvikla spesielt for å vere ei kort og målretta undersøking som rettar fokus på faktorar som både er viktige i dei tilsette sin arbeidskvardag, men samstundes som det er mogleg å gjære noko med og å utvikle i fellesskap.

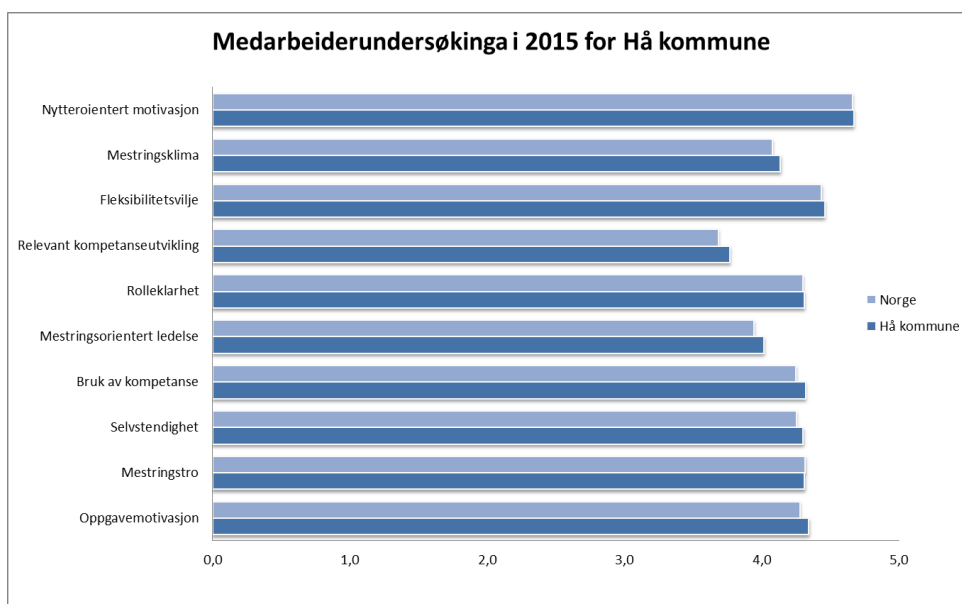
Undersøkinga inneheld ti faktorar med 36 påstandar og det er svart på ein såkalla «Likert-skala» frå 1 til 5. Faktorane i undersøkinga er oppgåvemotivasjon, mestringsstro, sjølvstende, bruk av kompetanse, mestringsorientert leiing, rolleklarhet, relevant kompetanseauke, vilje til fleksibilitet, mestringsklima og nytteorientert motivasjon.

Undersøkinga blei gjennomført blant kommunens tilsette i november. Samla svarprosent for kommunen er 72%, noko som er svært godt. Kvar leiar får resultat for eigen eining i form av ein kortfatta og enkel rapport som grafisk synar snitt og svarfordeling. For å sikre anonymitet er det likevel ei nedre grense på fem respondentar for å få ut resultat for eigen arbeidsplass.

Svarprosent totalt og fordelt på tenesteområde

Resultata for kommunen synar at Hå kommune ligg på nivå med eller høgare enn snittet for landet på alle variablar.

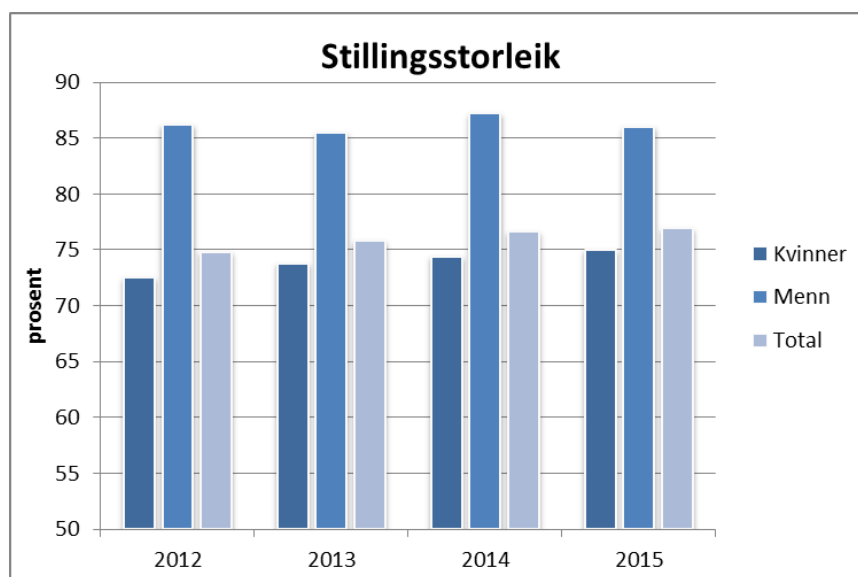
Planlagde svar var 1603. Det kom samla inn 1162 svar.

Det er utarbeida eiga arbeidsbok som vegleiing og anbefaling for vidare arbeid med og oppfølging av resultatata ved den einsskille eining.

Lønsforhandlingar

I 2015 var det tariffjustering mellom dei sentrale tariffpartane, og lokale lønsforhandlingar for leiarar og akademikarar (Hovudtariffavtala kapittel 3 og 5). Grunna overheng og «gliding» stod ikkje meir enn maksimalt 2,78 % datolønsvekst igjen til lokale forhandlingar etter ei tariffjustering i kapittel 4 på 3,2%. Med små resterande ramar ble dei lokale partane einige om å gje alle tilsette som var omfatta av forhandlingane eit tillegg på 2,5% og likevel minst 15.000,- kronar. Unntaket var nyrekrutterte tilsette som i avtala si allereie var sikra ei konkurransedyktig løn. Kommunen kom til einighet med alle dei tilsette sine organisasjonar. Resultatet var likevel eit kompromiss for partane og fleire organisasjonar har varsla behovet for særskilde prioriteringar under forhandlingane i 2016.

Likestilling

Hå kommune har likelønsprinsipp for kvinner og menn. Verksemda lukkast med målsetninga om å jamt auke stillingsstorleiken til dei tilsette.

Stillingsstorleika for kvinner har auka til eit snitt på 75,0%. Dette er likevel ikkje medrekna ekstraarbeid eller ønska redusert stilling, og inneber at den reelle stillingsstorleika er

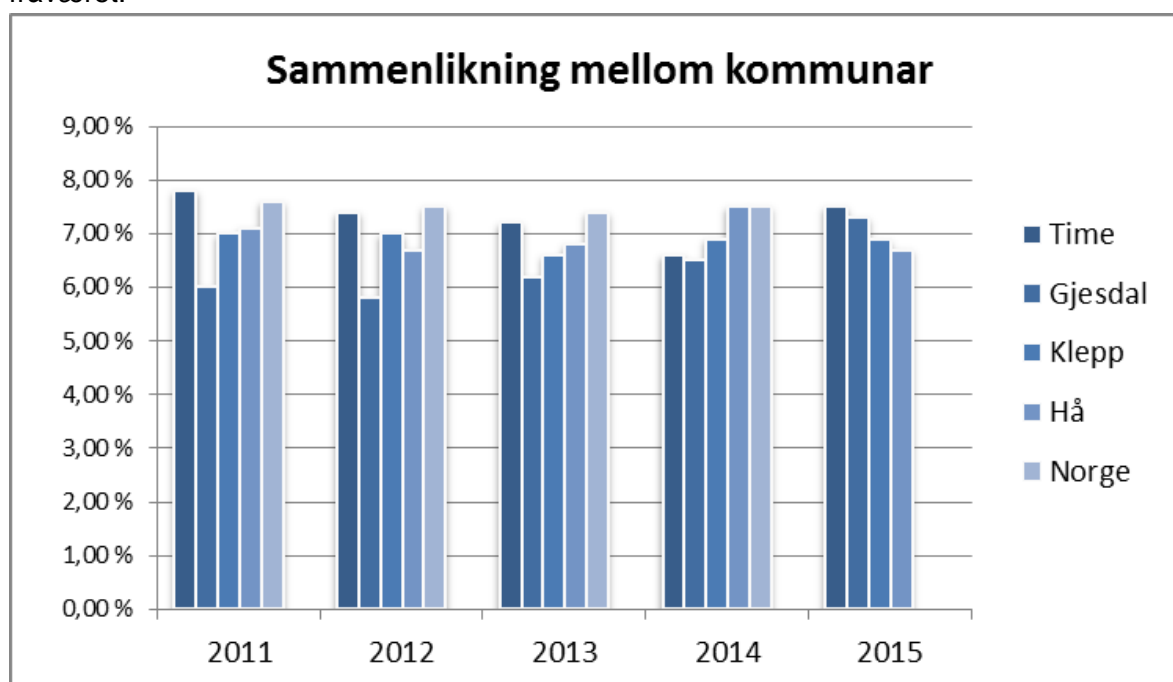
høgare. Blant dei som har ønska redusert stilling er det tilnærma berre kvinner.

For menn er stillingsstorleiken i snitt 86,0% (87,2% i 2014 og 85,5% i 2013) viss ein ikkje reknar med brannmannskap. Medrekna brannmannskap er tala for menn 76,7% mot 77,2% i 2014 og 75,5% i 2013. Blant dei 73 mellomleiarane i kommunen er det 47 kvinner og 26 menn. I rådmannens leiargruppe er det no fire kvinner og to menn.

Inkluderande Arbeidsliv (IA) og HMS

I 2015 retta ein særskild fokus mot IA-arbeidet i verksemda. Det har mellom anna blitt satsa på leiaropplæring, samarbeid med NAV, avklaring i enkeltsakar med langvarig og/eller kronisk sjukdom, haldningsarbeid, og blitt starta opp eit særskilt prosjekt i barnehagane. Det samla sjukefråværet for Hå kommune blei i 2015 6,7%3 mot 7,7% i 2014 og 6,8% i 2013. Det legemeldte fråværet i Hå var på 5,7% mot 6,7% i 2014 og 5,7% i 2013. Den samla nedgangen på eitt prosentpoeng synar både på langtids- og korttidsfråvær. Det eigenmeldte sjukefråværet er uendra.

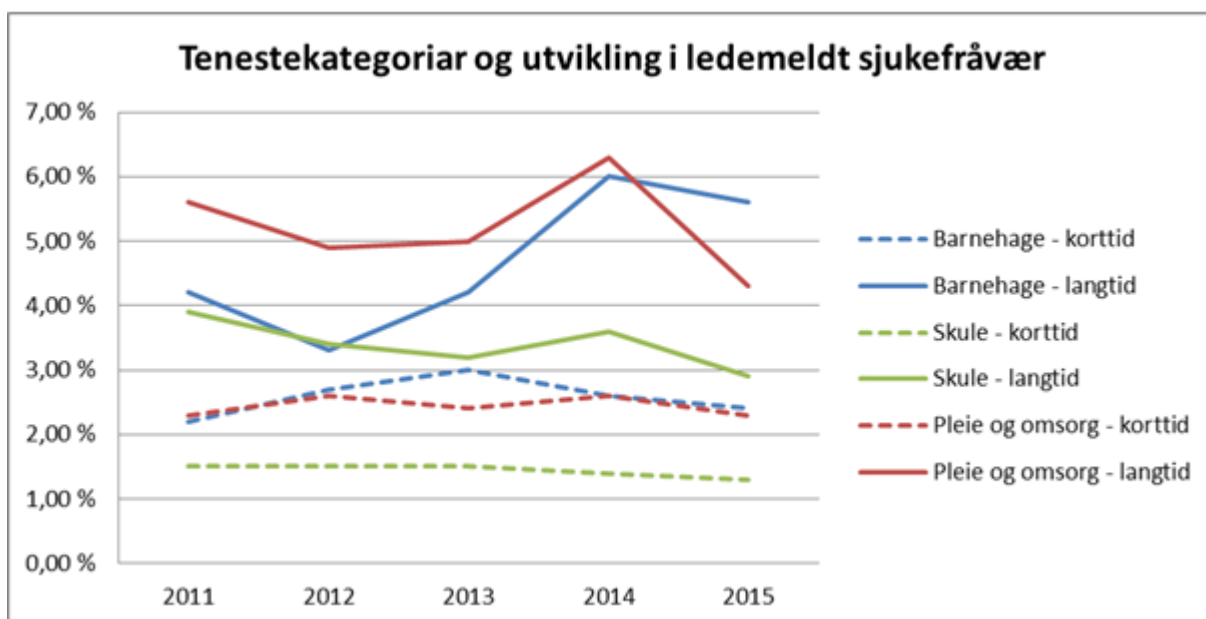
Figuren under synar samanlikning med nabokommunane, og at Hå i 2015 hadde det lågaste fråværet.

Tabellen syner samla sjukefråvær (eigenmeldt og legemeldt) dei siste fem åra.

Første halvår hadde Hå kommune 6,3% legemeldt fråvær mot 7,2% i 2014 og 6,0% i 2013. Andre halvår hadde kommunen 5,4% mot 6,3% i 2014 og 5,5% i 2013.

Fråværet utover arbeidsgjevarperioden på 16 dagar utgjer 80,5% (82,6% i 2014 og 81,2% i 2013) av det samla legemeldte fråværet. Langtidsfråværet over 40 dagar utgjer 69% mot 68,0% i 2014 og 62,2% i 2013. Eigenmeldingar ligg stabilt på 1,0% (1,0% i 2014 og 1,1% i 2013). Det er 91 enkeltpersoner som står for halvparten av det samla legemeldte fråværet i 2015 (95 i 2014 og 93 i 2013). Det er 14,2% av dei tilsette, mot knapt 15% i 2014, som står for 80% av det totale legemeldte sjukefråværet.

Grafen synar utviklinga i kort- og langtidssjukefråvær i dei største sektorane dei siste fem åra. Både korttids- og langtidssjukefråvær reduserast frå 2014 til 2015.

Kommunen fekk tilsagn 485.540,- kroner i førebyggings- og tilretteleggingstilskot frå NAV i 2015.

Informasjon, kommunikasjon og involvering

Kommunen er til for innbyggjarane og det vert arbeidd på fleire måtar for å engasjere og få innspel frå ulike grupper. Det er viktig at det er lett å koma i kontakt med dei som arbeider i kommunen og etableringa av servicetorget er ein viktig milepæl i dette arbeidet. KLART SPRÅK vil være ei viktig satsing i 2016.

Innbyggjarrådet

Samansetning og organisering

Kommunestyret utnemner medlemmene til rådet som vert sett saman av 5 representantar for seniorane, 3 representantar for menneske med nedsett funksjonsevne, 2 representantar frå ungdomsrådet og 2 folkevalde. Ordninga gjeld frå hausten 2011.

Arbeidsoppgåver for innbyggjarrådet

Lovgrunnlaget for arbeidet i rådet er Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd og Lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne. Rådet skal i tillegg arbeide for å sikre ungdom medverknad i lokalsamfunnet.

Innbyggjarrådet skal ta del i den kommunale plan- og utviklingsprosessen og skal ha til uttale alle politiske saker som gjeld eldre, menneske med nedsett funksjonsevne og ungdom sine levekår.

Innbyggjarrådet er eit rådgjevande organ og gjer ikkje vedtak på kommunale saksområde. Men uttale frå rådet skal følgje aktuelle saker i prosessen fram til endeleg vedtak i det aktuelle politiske organet. Slik er innbyggjarrådet kommunen sitt formelle organ i samband med brukarmedverknad. Innbyggjarrådet hadde 5 møter og handsama 22 saker i 2015.

Eldrefesten 2015 var på Nærbø samfunnshus med kåseri, musikkinnslag og kveldstankar.

I november var Hå innbyggjarråd var vertskap for temakonferanse for senior- og brukarråd på Jæren. Utgangspunkt for konferansen var utstillinga STØVKRYSTALLER på Hå gamle prestegard. Tema var demens og Alzheimer.

Hå innbyggjarråd fekk i 2015 møtepapir på nettbrett.

Ungdomsrådet i Hå (URÅ)

Det har vore eit aktivt, spennande og utfordrande år. URÅ har hatt eit møte i månaden og ein del utskiftingar av styremedlemmar. Fleire gjer uttrykk for at tida ikkje strekk til. Året starta med «Veka for gjensidig respekt», der dei arrangerte bingo for bebruarane på Heimtun bu- og velferdssenter. URÅ har arbeidd spesielt med forsøk for stemmerett for 16- og 17- åringane ved kommunevalet der dei laga både filmar, deltok i Nye Loen under arrangementet for 10.klassingane i Hå og serverte bollar med logoen «Me skal stemma – ska du?» ved togstasjonane ei morgonstund. I tillegg har dei arrangert kanonballturnering på Vigrestad for alle ungdommane i Hå, der spesielt dei einslege mindreårige frå Hå mottakssenter vart inviterte. URÅ har delteke på Framtidsverkstad på Rådhuset på Varhaug og på Vitenfabrikken i Sandnes. Elles har URÅ vore synlege både på Nærbødagane og på

Jærmessa på Varhaug, fått eiga side på Facebook og Instagram og fått mykje omtale i media.

URÅ er no i gang med planlegging av utvekslingstur til Tsjekia, saman med vennskapskommunen vår Wegliniec i Polen og deira vennskapskommune Hodkovice nad Mokhelkou i Tsjekia. Overskrifta for turen er «Kultur».

Barn og unges kommunestyre

Barn og unges kommunestyre blei arrangert for fyrste gong i Hå kommune i 2014. Dette er ein arena kor kommunen sine barn og unge får moglegheit til å seie si meining. Kvar skule er representert med tre elevar frå 5.-7. trinn og tre elevar frå 8.-10. trinn. I tillegg er ordføraren, rådmannen, kommunalsjefar og fleire politikarar til stades.

Møtet føregår i kommunestyresalen og er bygd opp på same måte som eit ordinært kommunestyremøte, med sakliste, ordstyrar og stemmeskilt. Elevane blir utfordra til å halde framlegg rundt eit tema som er viktig for kommunen. I 2015 var temaet mobbing, eit tema som engasjerte både elevar, politikarar og skulesjefen.

Elevane får og høve til å stille spørsmål til ordføraren og rådmannen. Elevane er godt førebudde og stiller spørsmål om tema som opptar dei. Nokre spørsmål dreier seg om skulekvardagen, medan andre dreier seg om fritida og det som skjer utanom skulen.

Barn og unges kommunestyre får satt av ein sum pengar som dei sjølv får råde over. Pengane må nyttas slik at barn og unge i heile kommune kan få glede av dei. I 2015 blei 60 000 kroner løyvd til å arrangere to aktivitetsdagar, ein for 5.-7. klasse og ein for 8.-10. klasse.

Stort engasjement i Barn og unges kommunestyre. Foto: Steffen Rogne

Servicetorg

Servicetorget vart etablert mot slutten av 2015 i rådhuset på Varhaug. Mange av dei tenestene som rettar seg ut av kommunen er samla her, slik at innbyggjarane får «ei dør inn». Servicetorget behandlar søknader om kontantstønad, redusert betaling i barnehage og parkeringskort for flyttingshemma. Me gjer blant anna ut nabolister, situasjonskart, byggeteikningar og søknadspapir. Mange har dessutan behov for rettleiing i søknadsprosessar, og kan få hjelp til det. Me ønskjer å snakka *med* innbyggjarane, ikkje *til*. Facebook og epost er viktige kommunikasjonskanalar i så måte.

Det nye servicetorget med medarbeidarane der. Foto: Markus Bjørnseth.

Ny heimeside og sjølvbetening

Hå kommune har mange sjølvbeteningstenester på internett og det er viktig at det er lett å finne fram til desse. Prosjekt «nye nettsider2 vart sett i gang i 2015 og dei nye sidene blir lansert vinter/vår 2016. Ein kommunal nettstad har stor variasjon i stoffområde og brukarbehov, så referansegrupper og ulike brukargrupper har vore viktige i behovskartlegginga når strukturen på desse sidene vart lagt. Dei nye sidene skal følgje alle standardar med tanke på universell utforming og dei vert òg tilpassa mobil/nettbrett på ein heilt annan måte enn dei noverande nettesidene.

Digitale høyringar

I samband med to saker – endring av skulekrinsgrenser på Nærbø og nedlegging av Vigre skule – fekk dei som ønska moglegheit til å kome med høyringsinnspel gjennom ei spesiell nettløysing. Denne losa brukaren gjennom saka punkt for punkt og ein kunne kommentere enkeltavsnitt eller heile saka. Heile innspelet vart så lagt rett inn i sak/arkivsystemet for vidare behandling. Dette var ei effektiv og enkel løysing som har fått gode tilbakemeldingar.

Sosiale medier

Hausten 2014 vart Hå kommune si facebookside oppretta, og målet med denne var å gje innbyggjarane aktuell informasjon frå heile kommunen. Noko av styrka til sosiale medier er potensialet for rask og effektiv spreiding av informasjon, og om ein klarer å samle nok følgjarar vil dette og kunne vere ein ressurs i beredskapsarbeidet. Eit døme på kor effektive slike medier er kan vere ein video («Me løfter i lag») som vart publisert i samband med kommunedagen i september – denne nådde ut til over 50.000 menneske i løpet av to dagar. Innbyggjarane kan og kontakte kommunen gjennom denne sida, og då er det i første rekkje servicetorget som svarer.

Kommunereforma

Innbyggjarinvolvering har vore eit sentralt tema i arbeidet med utgreiing av kommunereforma i kommunane Gjesdal, Hå, Klepp, Time, Randaberg, Sandnes, Sola, Stavanger.

Jærrådet sette ned ei arbeidsgruppe med ansvar for å føreslå og gjennomføra tiltak som skulle sikra innbyggjarinvolvering då planlegginga av arbeidet med å greia ut kommunereforma starta. Målet var at prosessen skulle vera heilt open, og at ein skulle gi innbyggjarane god nok informasjon til å kunna danna seg ei meining om spørsmålet om kommunesamanslåing. I tillegg skulle ein sikra dialog og innspel i prosessen. Arbeidsgruppa vart supplert med representantar frå Randaberg, Sola og Stavanger då desse kommunane gjekk inn i samarbeidet om utgreiing av kommunereforma. Det vart også etablert eit politisk arbeidsutval med hovudansvar for innbyggjarinvolveringsarbeidet.

Det har vore gjennomført ulike typar involveringstiltak retta mot ulike grupper i befolkninga i dei åtte kommunane. Arbeidet har vore innretta og prega av dei ulike fasane kommunane har vore i. Nettstaden *minnyekommune.no* med tilhøyrande facebookside og twitterkonto har vore navet i kommunikasjonen med innbyggjarane. Alle dei andre tiltaka har vore marknadsførte, oppsummerte og overførte her.

Gjennomføring av folkemøte om ulike tema var viktig for styringsgruppa for å få innspel til utgreiinga og for å vera i dialog med innbyggjarane undervegs. Interesse var stor ved første møtet, men minkande ved dei neste. Temavalet vart gjort ut frå dei sentrale utgreiingstema og med innleiarar som hadde spesialkunnskap på felta.

Skuleopplegget som vart utarbeidd av tilsette i skulen er eit frittståande opplegg knytt til læringsmåla på dei aktuelle trinna, men også knytt til minnyekommune.no for å gi elevar og lærarar tilgang til denne som kunnskapsbase om kommunereforma.

Framtidsverkstadsmodellen vart brukt for å engasjera barn og unge i spørsmålet om kommunereform i eigen kommune, og for at dei unge skulle gi innspel til sine politikarar om kommunen i framtida. I tillegg til felles verkstad er det arrangert liknande aktivitetar i fleire av kommunane.

27. november hadde barn og unges kommunestyre i Hå sitt eige framtidsverkstad. Ungdommane arbeida dels i grupper med medelevar frå eigen skule og dels i grupper på tvers av skulane. Dei svarte på spørjeskjema, diskuterte og visualiserte ved å teikne ut det som er det viktigaste for dei i dag og framover på «plassen der eg bor» og «kommunen vår».

Samfunnstryggleik og beredskap

Definisjon

Beredskap betyr i utgangspunktet «å være beredt», altså å være førebudd på ein situasjon. Det brukes spesielt om å være førebudd på å møte kritiske situasjonar, det vil seie å handtere og redusere skadeverknader av uønska hendingar som kan føre til skade på eller tap av verdier eller personskade/dødsfall. Beredskap omfattar tekniske, operasjonelle og organisatoriske tiltak som planlegges iverksatt under leiing av beredskapsorganisasjonen ved ei hending, for å beskytte personell, materiell og verdier.»

Viktige hendingar i 2015

Det har i 2015 ikkje vært hendingar som har ført til at krisestab blei satt.

21 januar 2015 blei det gjennomført ei storskala øving. Øvinga var at det hadde skjedd ei alvorleg togavsporing der ei skuleklasse var involvert. Full krisestab blei satt.

I Fylkesmannen sitt tilsyn i 2015 får Hå kommune ros for i praksis og i øvinger ha god evne til å handtere utfordringar ved uønska hendingar. Det blir særleg lagt vekt på kommunen si operative evne og god lokal kunnskap. Samstundes avdekka Fylkesmannen nokre manglar i planarbeidet knytt til heilskapeleg plan for kommunen sin tryggleik og sårbarheitsanalyse. Dette vert det arbeid vidare med i 2016.

Det er etablert ny vakt-ordning for brannvesenet for å stå betre rusta under ekstreme værforhold. Kommunen har også starta bruken av CIM som er spesial verktøy som blir brukt ved krise handtering. DSB-CIM er et krisestøtteverktøy for raskere og mer oversiktlig handtering av en uønska hendelse/krise.

Ny beredskapssjef blei tilsett og han var på plass 1 februar 2016.

Informasjonsteknologi (IT)

Det har over tid blitt arbeid med å analysere robustheten og aktuelle risikofaktorar i IT driftssentralen vår. Fyrste betringa gjorde me med å kjøpeinn nød/reservestrøm-aggregat til rådhuset som også gjev straum til driftssentralen. I 2015 er det bygd opp ein heilt ny driftssentral. Dei fleste av systema våre og alle data og journalar ligg nå på to stadar samstundes. Mellom driftssentralane har me lagt eigen fiberkabel. Begge driftssentralane kan køyra alle system og tenester aleine eller delt. Begge stadar har me doble støttesystem slik som doble kjølesystem og naudstraums(diesel)-aggregat. Hå kommunes driftssenter (med doble sentralar) står fram som sær robust og framtidretta.

Kva er fokus i 2016

Det blir jobba vidare med ny plan for ei heilskapeleg sikkerheit- og sårbarheitsanalyse som skal til behandling i 2016.

Der vert også fokus på korleis Beredskapsgruppa skal arbeide, mellom anna er det planlagt opplæring og trening i handtering av media.

Klima, miljø og energi

Berekraftig forvaltning av miljø- og naturressursar er eit mål i kommuneplanen. I klima- og energiplanen fokuserer Hå kommune på si rolle som samfunnsutviklar i forhold til dei utfordringane som klimabildet framover viser.

Mål og prioriterte oppgåver

Redusere klimagassutslepp gjennom rasjonell utnytting av energiresursar og infrastruktur.

Viktigaste hendingar og resultat

I forhold til kommunen sitt arbeid som samfunnsutviklar, fokuserer kommunen på følgjande område: vindkraft, klimatiltak i jordbruket, fjernvarmeutvikling, nybygg og energimerking, haldningsskapande arbeid, arealbruk og transport. Som planstyremakt har kommunen moglegheiter, og stort ansvar, for å legge til rette for rasjonell utnytting av energi. Det inneber mellom anna å oppmode til, eller krevje, bygging av energieffektive bustader, fornuftig bruk av eksisterande og eventuelt ny energiinfrastruktur, og utnytting av spillvarme og fornybare energikjelder i større grad.

Jæren Fjernvarme er eigd av Jæren Everk som er heileigd av Hå kommune. Dei tilbyr fjernvarme som energikjelde både til næringsbygg, offentlege bygg og mange privatbustader på Nærbø. Fjernvarme er overskotsenergi frå industriprosessar i lokalsamfunnet . Dette ei jordnær og framtidsretta energikjelde som passar alle. Med fjernvarme sparer du straum, du sparer miljøet og du tar i bruk fornybar energikjelder.

Areal- og transportplanlegging som fører til redusert transportbehov er å arbeide for dobbeltspor med halvtimes frekvensar og konsentrert bustadbygging i stasjonsbyane og Stokkalandsmarka.

Klima- og energiplanen fokuserer på tiltak for å effektivisere energiforbruket og redusere klimagassutslepp knytt til kommunal verksemd. I kommuneplanperioden er det fleire store kommunale byggeprosjekt som skal realiserast, der energiklasse og val av energiløysingar vil legge premissar for framtidig effektiv drift.

Det vert òg arbeidd med energieffektivisering i kommunen. I samband med rehabilitering av rådhuset på Varhaug har Enova løyvt eit tilskot på kr 359.000,-til kommunen. Stønaden blir gitt på grunn av kommunen sitt val av energiløysingar (bruk av varmepumpe).

I økonomiplanen er det satt av 4 millionar kroner til enøk tiltak i kommunen. Eigeomsavdelinga er allereie i gang med å kartlegge kommunale bygg som kan være aktuelle for slike tiltak. Arbeidet vil bli et samarbeid med Enova, noko som kan utløyse ytterlegare støttetiltak og bidra til meir energivenlege kommunale bygg.

Kva kan gjerast betre

Hå kommune utarbeida i 2010 ein energi- og klimaplan, og vedtok i 2014 ny kommuneplan med eige kapittel om klima og energi. Det blei gjort ein statusgjennomgang som viser utviklingstrendar i energibruk og klimagassutslepp sidan planen blei vedtatt, samt en vurdering av i kva for grad mål er oppnådd og tiltak er gjennomført, halvveges i planperioden.

Mange av tiltaka er gjennomført eller arbeidas godt med. Planen er i stor grad følgt opp i økonomiplanen, men det har mangla personalressursar til å ivareta holdningsskapande arbeid. Det er også for dårlige rammevilkår til å realisere tiltak innan landbruk.

Foto: Tord Paulsen.

Klimatilpassing

Havstiging

I følgje «Havnivåstigning» frå Direktoratet for samfunnssikkerheit og beredskap (DSB), blir det forventa for Hå kommune (målepunkt Sirevåg) at havnivået i 2050 ligg mellom 19 til 41 cm høgare enn i dag. For år 2100 vil det ligge mellom 60 til 115 cm høgare enn i dag. Nivå ved stormflo med 100-års gjentakingsfrekvens vil i år 2050 ligge mellom 134 til 156 cm høgare og i år 2100 181 til 236 cm over dagens middelasstand. I tillegg må ein ta omsyn til bølga si innverknad. Tettstadene Brusand og Ognå ligg høvesvis på kote ca. 3 og 4 og kan såleis bli ramma av stormflo og flaum i tilhøyrande vassdrag. Kommunen vil gjennomføre ein eigen Ros-analyse for desse geografiske områda. Dette må gjerast for å få kartlagt grundig behovet for etablering av eventuelt faresone flaum/stormflo med arealføresegner om sikkerheit for oppføring av bygg/anlegg og eventuelt avbøtande tiltak i tråd med Fylkesmannen sine faglege tilrådingar til høringsrunde kommuneplanen.

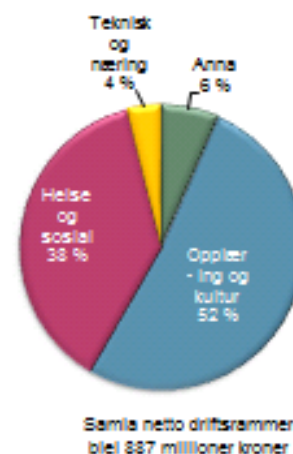
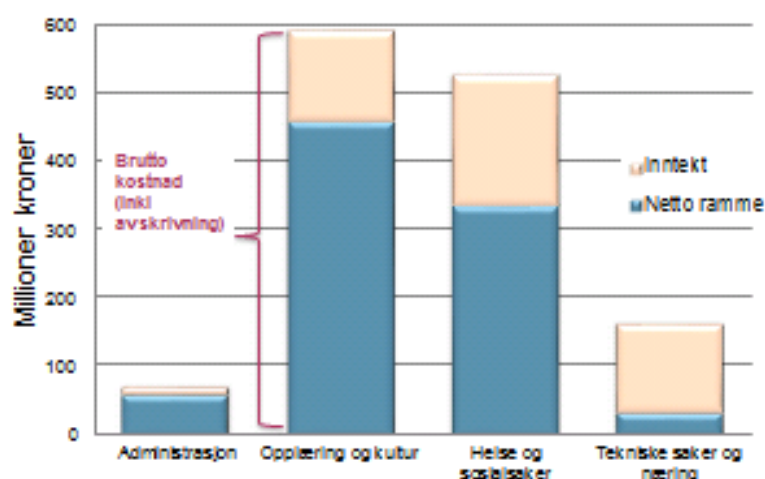
Flaum

Rådmannen har engasjert ekstern konsulent for å vurdere faren for flaum ved ekstreme nedbørsmengder og kome med forslag til tiltak for å hindre skade av slik flaum. Endeleg rapport vil ligge føre rundt årsskiftet 2015/2016 og vil bli lagt fram til politisk behandling vinter/vår 2016.

Tenesteområda

Der er stor aktivitet i kommunen og mange spennende ting skjer. I denne delen av årsmeldinga går vi inn på ressursbruk og kva som er gjort i dei tre tenesteområda og stabsområdet.

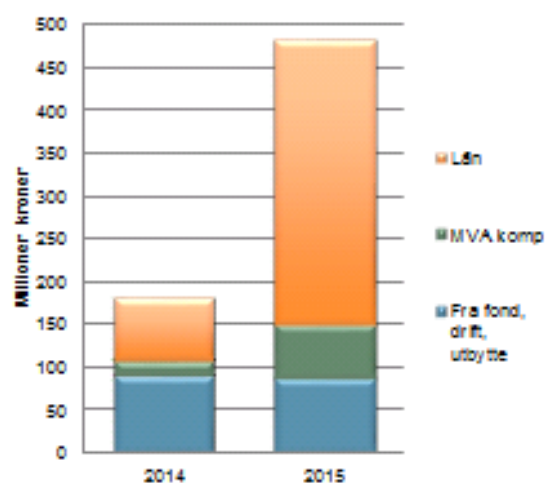
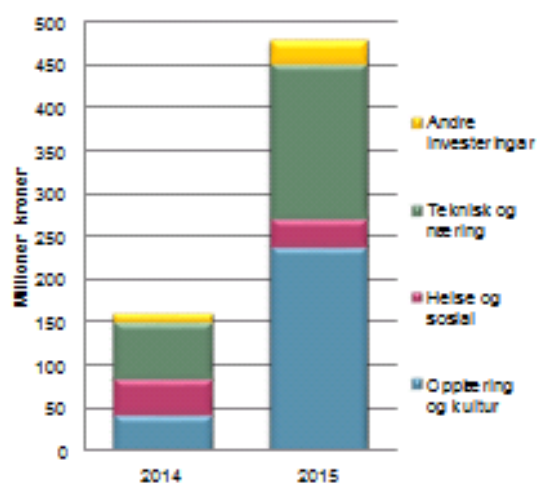
Tenesteområda sine netto rammer Utgifter, inntekter og resultat i 2015

ME LØFTER I LAG

Investeringane og korleis dei er finansiert

ME LØFTER I LAG

Opplæring og kultur

Barnehagebruksplanen er revidert og dannar grunnlag for avgjersler knytt til utbygging og lokalisering. Det er sett i gang eit arbeid med å utarbeide ein plan for kvalitet og innhald i barnehagane. Arbeidet med Jærskulen går vidare. Dette er eit langsiktig arbeid som legg vekt på at skulane skal arbeide grundig med å analysere seg fram til satsingsområde. Måla er mellom anna å styrke det faglege nivået og redusere fråfallet frå vidaregåande opplæring. Arbeidet med skulebruksplan er i gang. Innanfor kulturområdet har det vore fokus på utvikling av bibliotek, fritidstilbod til alle og støtte til eit veldrive organisasjonsliv. Det har også vore gjort eit viktig arbeid for å ta vare på og formidle kulturarven gjennom arrangement og produksjonar og vedlikehald av verdfulle kulturminne som Obrestad fyr og Hå gamle prestegard. Arbeidet med kulturminnevernplanen er godt i gang.

Mål og prioriterte oppgåver

Alle barn skal oppleve læring og meistring kvar dag. Eit hovudmål for 2015 var å rekruttere og behalde personell med godkjent utdanning og styrke formell kompetanse i eksisterande arbeidsstokk.

Oversikt over driftsutgifter og driftsinntekter

Millioner kroner	Rekneskap		Budsjett
	2014	2015	2015 *)
Driftsutgifter	576,1	593,7	554,8
Driftsinntekter	-123,0	-133,8	-93,2
Netto ramme	453,1	459,9	461,6

*) Budsjett inkl godkjente endringar

Sluttresultatet for tenesteområdet syner eit mindreforbruk på om lag 1,7 millionar kroner i 2015, mot eit meirforbruk på om lag 1,5 millionar kroner i 2014.

Dei auka utgiftene skuldast først og fremst på grunn av om lag 10 nye årsverk i høve til 2014. Nokre av desse førte også til auka inntekter og nokre hadde ekstern finansiering, for eksempel til opplæringscenteret og einslege mindreårige flyktingar.

Barnehagane hadde samla sett 3,5 millionar kroner i auka kostnader i forhold til budsjett og 5 millionar kroner i ekstra inntekter, dvs. netto 1,5 millionar kroner i mindreforbruk i forhold til budsjett 2015. Det er fleire poster som verker inn på dette, men den største er om lag 1,5 millionar kroner i sparte lønnskostnader, først og fremst fordi vikarar ofte har lågare løn enn dei fast tilsette som følge av utdanningsnivå. Det er spesielt utfordrande å få tak i utdanna spesialpedagogar.

Alt under skule går samla sett omtrent i null. Det var 4,4 millionar kroner i netto auka kostnader til spesialpedagogikk, men dette blei dekkja opp ved omgjorte timer frå vanleg undervisning på tilsvarande beløp slik at dette totalt gjekk i balanse. Dette er det tatt høgde for i budsjett 2016.

Opplæringscenteret hadde om lag 3 millionar kroner i auka kostnader og inntekter i forhold til

2014, og tilsvarande 4 millionar kroner i auke både i utgifter og inntekter i forhold til budsjett 2015.

Tenesteområdet hadde i 2015 totalt 662 stillingsheimlar og eit godkjent driftsbudsjett (ramme) på 461,6 millionar kroner samanlikna med 652 stillingsheimlar og eit godkjent driftsbudsjett på 451,6 millionar kroner i 2014.

Barnehage

Mål og prioriterte oppgåver

Eit hovudmål er, i samarbeid med heimen, å arbeida aktivt med å gje barna ein god barndom. For å nå dette målet må vi arbeida gjennom dei tilsette i barnehagen. Eit viktig og langsiktig mål for barnehagen blir av den grunn å auke dei tilsette sin formelle kompetanse. Alle tilsette i barnehagen bør ha ei barnehagefagleg utdanning/fagbrev. I tillegg har barnehagen sterkt behov for fleire spesialpedagogar. Eit sentralt verkemiddel i arbeidet med rekruttering av desse faggruppene er å gje særskilte stipendordningar. Vi arbeider for å samle den spesialpedagogiske kompetansen i eit team. Målet er å få eit robust fagmiljø for spesialpedagogar. Teamet skal være ambulerande og arbeide periodevis i ulike barnehagar. Spesialpedagogane skal både observere og rettleie dei tilsette i arbeidet med barn med spesielle behov. Styrarrolla er i endring og det blir stadig nye krav til leiarrolla. Kommunen legg til rette for å lyfte leiarkompetansen til styrarane. Her er styrarskolen, som er ei nasjonal satsing, eit av tiltaka. Barnehagen har også behov for fleire fagbrev innan barne- og ungdomsarbeidarfaget. Her er satsinga mellom anna gjennom eit interkommunalt samarbeid.

Barnehagebruksplanen er kommunen sitt styringsverktøy og dannar grunnlag for avgjersler som mellom anna vedlikehald, utbygging og lokalisering. Etter ei stor vekst i sektoren er ei årleg revidering av barnehagebruksplanen naudsynt. Barnehagen skal i løpet av våren 2016 også legge fram kvalitetsplan for barnehagen. Denne planen skal vere eit styringsverktøy for kvaliteten på innhaldet i barnehagen.

Viktigaste hendingar og resultat

Leiarutvikling for styrarar

- Styrargruppa var våren 2015 med på Rogaleder, som er ei kartlegging av leiarrolla, gjort av Bjørnson organisasjonspsykologene.
- Tre styrarar og to assisterande styrarar er ferdige/eller undervegs med styrarutdanning ved Universitetet i Agder.
- Rapporteringsgruppene held fram, mellom anna for år å halde oppe fokus på leiarrolla.

Rekruttering og tiltak for å behalde barnehagelærarar

- Det har vore konkrete tiltak i arbeidet med rekruttering av kvalifisert personell til barnehagane. Barnehagane har i dag 20 assistentar som tek deltidsutdanning for å bli barnehagelærarar, enten ved UiS eller ABLU (Dronning Mauds minne i Trondheim).

- GLØD (Partnerskap med fokus på rekruttering, behalda og omdømmebygging – barnehagelærarar) har vore sentrale i arbeidet med rekruttering/behalde og omdømmebygging kring barnehagelærarkret.
- Det er gjennomført jamne samlingar for nyutdanna barnehagelærarar.

Kompetanseheving for assistentar

- Det vart etablert eit interkommunalt samarbeid for å legge til rette for at assistentar i barnehagen kan ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeidarar. Vi er nå i gang med tredje runde, og åtte nye assistentar er klare for å bli barne- og ungdomsarbeidarar.

Styrking av kompetanse og tiltak for barn med særskilte behov

- I starten av barnehageåret 2014-2015 vart det etablert eit spesialpedagogisk team for å styrke arbeidet kring barn med særskilte behov. Det blir arbeida for å få fleire spesialpedagogar til teamet.
- Det er gjennomført jamne fagnettverk med dette som tema, vår og haust 2015.

Andre hendingar

- Barnehagebruksplanen blei revidert og vedtatt i kommunestyret i desember 2015. Planen skal framleis reviderast årleg.
- Motlandsmarka barnehage på Nærbø opna i desember. I denne barnehagen er det barn og tilsette frå Loen og Nærlandsparken barnehage som har flytta inn. Desse to barnehagane er difor avvikla.

Den nye Motlandsmarka barnehage. Foto: Steffen Rogne

- Barnehagane starta haust 2015 med eit nærværsprosjekt, i tett samarbeid med arbeidslivssenteret og personal- og organisasjonsavdelinga. Barnehagane kan vise til nedgang i sjukefråværet den siste halve året. Satsinga skal halda fram heile 2016.
- Det vart oppretta ei prosjektstilling, vegleiar for fleirkulturelt arbeid. Stillinga skal primært arbeide ut mot barnehagane, og den skal få på plass fagplanar innanfor området.
- Kommunen er med i Fylkesmannen si satsing *Kompetanse for mangfald*.
- Kommunalt FAU er etablert og hadde 6 møter i 2015.
- Brukarundersøkinga hadde ein låg oppslutning, med 34%. Det fører til at data vi får inn blir usikre. Vi vil arbeida aktivt for å auke oppslutninga i 2016.

Kva kan gjerast betre?

Implementere arbeidet og kompetansen vi har fått med å være med i satsinga *Kompetanse for mangfald*.

Utvikle og setje språkutviklinga til barn i barnehagen i system. Finne gode forskningsbaserte verktøy som kan nyttast som hjelpemiddel i dette arbeidet.

Arbeidet med å rekruttere og behalde barnehagelærarar og spesialpedagogar må halde fram.

Oppretthalde arbeidet og satsinga saman med arbeidslivsenteret for å redusera sjukefråværet i barnehagen.

Skule

Mål og prioriterte oppgåver

Det er stort fokus på å styrke og utvikle samarbeidet på Jæren om god skulekvalitet gjennom fellesprosjektet Jærskulen. Jærskulen har eit heilskapleg fokus på skuleleiing, og den skulefaglege leiinga er eit viktig satsingsområde. Gjennom Jærskulen ønskjer kommunen å styrke det faglege nivået med mål om å liggje på nivå med Rogaland når det gjeld nasjonale prøver og avgangskarakterar. Over tid har det faglege nivået ikkje vore godt nok i Hå skulen. Eit anna viktig mål med Jærskulen er å få fleire elevar til å gjennomføre vidaregåande opplæring.

Elevane sitt psykososiale miljø er ein viktig faktor i all læring. Dersom elevane ikkje trivst, er dei heller ikkje motiverte for læring. Eit stort fokus på førebyggjande tiltak og handling dersom mobbing blir avdekka er viktig.

Bruk av IKT og ny teknologi blir stadig viktigare i skulen. Å auke pc-dekninga i skulen har vore eit prioritert område. I tillegg må bruken av verktøya både blant elevane og lærarane bli meir målretta og hensiktsmessig.

PPT-kontoret skal være eit systemretta tilbod. PPT skal drive eit aktivt samarbeid med skulane gjennom å leggje til rette for god tilpassa opplæring gjennom kartlegging og oppfølging.

Det er viktig å auke kompetansen til dei tilsette i skulen. I tillegg må det satsast på dei fagutdanna i skulen, og sjå til at dei har den kunnskapen som trengst for å takle utfordrande elevar.

Det er eit auka fokus på å få nok kvalifiserte lærarar i skulen. Mangelen på lærarar vil bli stor i framtida. I Jærskulesatsinga er eitt av måla å sjå til at ein finn og gjennomfører konkrete tiltak for å få kvalifisert personell i skulane.

Viktigaste hendingar og resultat

Bø og Ognå skule

- Bygginga av nye Bø skule tok til hausten 2015. Skulen skal stå ferdig til skulestart hausten 2016, og vil ha plass til 550 elevar samt ei ATO-avdeling (alternativ tilpassa opplæring) med plass til 20 brukarar.
- Det er vedtatt å byggje ein skule for 300 elevar på Ognå. Skulen skal stå klar i årsskiftet 2017/2018. Ein reknar med byggestart til sommaren 2016.

Vigre skule

- Vigre skule blei i 2015 vedtatt lagt ned frå august 2016. Elevane skal i all hovudsak gå på Høyland og Motland skule etter dette

Jærskulen - Læring i nettverk og skuleutvikling

- Utviklingsarbeidet i skulane er sett inn i ramma til Jærskulen, med nettverkssamlingar på tvers av kommunane. Jærskulen har fokus på rektor som pedagogisk leiar for læringsarbeidet, med mål om betre læringsutbytte.

Eleven sitt psykososiale miljø

- Det er arbeidd med førebyggjande tiltak og med stort fokus på utfordringar. Vedtak er gjort og det har vore tett oppfølging i enkeltsakene. Skulane har vore snare med kartlegging og med å identifisere behov og oppfølging.

Minoritetsspråklege

- Talet på minoritetsspråklege elevar aukar sterkt i skulen. Den forsterka norskopplæringa dei har krav på krev kompetanse og ein har samla denne grunnleggjande opplæringa på Røde kors huset på Nærbø. I tillegg har me ei gruppe EM (Einslege mindreårige) på Nærbø ungdomsskule(om lag 30 stk). PPT har gjennom sitt systemretta arbeid gjort ei kartlegging av situasjonen på skulane som eit grunnlag for vidare tiltak.

Etter- og vidareutdanning

- Læraren og skuleleiarane sine faglege kvalifikasjonar har blitt styrka gjennom satsinga på kompetanse for kvalitet, rektorskulen og gjennom kurs og konferansar. Hå kommune har inneverande skuleår 24 lærarar som deltek på «kompetanse for kvalitet» som er eit nasjonalt satsingsområde.

Rekruttering

- Det har vore arbeidd med rekruttering, gjennom konkrete tiltak, for å få kvalifisert personell i skulane. Dette har vore eit samarbeidsområde i Jærskulen.

Auken i lærarårsverk

- Stillingane er fordelte på skulane etter gruppe og elevtal. Delar av denne auken blir prioritert til tidleg innsats etter vedtak frå kommunestyre.

Analyse av resultat 2015

Vi vil her vise til rapporten «Kvalitet og utvikling i Jærskulen 2015» som blei lagt fram på fellesmøte for dei politiske utvala og skule 23. februar 2016. Rapporten blei og lagt fram for kommunestyret i mars 2016. Me ynskjer likevel å ta frå nokre resultat frå rapporten.

- **Fagleg nivå.**

Elevane i kommunen presterer jamt over svakare enn dei andre kommunane i Jærskulen på dei nasjonale prøvane på 5 trinn. Desse prøvane på 5 trinn syner spesielt svake resultat i lesing. Heile 46% av elevane presterer på lågaste nivå. Dette er resultat vi ikkje kan leve med og vi må ta grep. Prestasjonane i engelsk og rekning er betre, men samtidig i svakare enn dei andre kommunane på Jæren. Samtidig viser dei nasjonale prøvane på 8 og 9 trinn ei betring. På 9. trinn er elevane på nivå med Klepp og Time.

- **Mobbing.**

2.3 Mobbing på skolen	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16
Nasjonalt (15-16)	4,55	4,55	4,59	4,62	4,73	4,76	4,77
Hå kommune (15-16)	4,4	4,39	4,36	4,37	4,61	4,7	4,68
Klepp kommune (15-16)	4,51	4,49	4,45	4,56	4,69	4,73	4,78
Time kommune (15-16)	4,66	4,71	4,67	4,88	4,85	4,86	4,8

Kjelde: PULS som er kjeldegrunnlag for tilstandsrapport om Jærskulen 2015

Både når det gjeld krenkingar og mobbing ligg kommunane i Jærskulen om lag same nivå som fylket og nasjonalt. Hå tenderar til å liggja litt under dette nivået. Det er likevel små forskjellar mellom kommunane, og det er små endringar frå skuleåret 2014/2015 til 2015/2016. Det kjem fram relativt små variasjonar mellom skulane.

Denne oppsummeringa frå tilstandsrapporten er gledeleg. Dei siste åra har skulane jobba iherdig med å få kontroll på mobbinga og sikra at elevane har ein trygg skulekvardag. I dag er kommunen altså om lag på nivå med dei andre kommunane. Ser ein noko lengre tilbake i tid viser tala at kommunen har hatt eit større problem med mobbing.

- **Kompetanse og utdanning.**

Prosent årstimar til undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning 2013/2014 og 2014/2015, nasjonalt, Rogaland, våre kommunar, kjelde GSI:

	2013/2014	2014/2015
Nasjonalt	96,8	96,7
Rogaland	96,1	95,7
Gjesdal	95,8	94,3
Hå	91	89,6
Klepp	94,5	96,1
Time	93,3	92

Ein ser i denne tabellen at Hå kommune ligg under dei andre kommunane i høve til delen utdanna personale. Vi har om lag 10% av lærarane som ikkje har fullverdig kompetanse. Det er viktig å få fram at mellombels tilsette i gruppa som undervisar utan å ha godkjent utdanning i stor grad har relevante faglege kvalifikasjonar. Gruppa inkluderer til dømes lærarstudentar som er i utdanning og tilsette som har fagkompetanse, men som manglar pedagogisk utdanning

Kva kan gjerast betre?

Skulane må følgjast opp betre enn i dag. Dei må både støttast og utfordrast. Tenesteområdet vil ha fokus på skuleutvikling gjennom Jærskulen. Dei måla som ligg i mål- og prinsippdokumentet til Jærskulen må haldast fram og tydeleggjerast.

For å heve kvaliteten i skulen og få resultata opp på nasjonalt nivå, er vidareutdanning og kompetanseheving av lærarar viktig. Vi må få så mykje kompetanse som råd er, ut frå dei midla vi nyttar. Vi vil også oppmode og prioritere så mange lærarar som råd til å ta vidareutdanning gjennom «kompetanse for kvalitet» For skuleåret 2015/2016 deltek 25 lærarar i kompetanse for kvalitet. Dette vil styrke den faglege kompetansen på den enkelte skule. Dei fleste skulane i kommunen har lesing som fokusområde. Fokuset må være langsiktig og vi er trygge på at dette vil styrke leseopplæringa i Hå-skulen.

Talet på elevar som blir mobba skal ned til under nasjonalt nivå. Fortsette arbeidet med førebyggjande tiltak og ha fortsatt stort fokus på utfordringa. Jærskulen er i gang med å lage ein overordna plan for eit «trygt psykososialt miljø»

Det er god PC-dekning i skulane. Fokuset framover er å legge til rette for auka pedagogisk bruk, og for den kunnskapen som trengs blant lærarane. Det er sett i gang eit arbeid med å sjå på verktøy og bruk av desse gjennom Jærskulen.

PPT må oppretthalde sitt fokus på det systemretta arbeidet for å hindre at fleire elevar treng spesialundervisning. Elevar med enkeltvedtak låser mykje av dei tildelte ressursane til skulane, noko som fører til at fleksibiliteten i den ordinære undervisninga blir mindre.

Kultur

Mål og prioriterte oppgåver

Utvikle biblioteket som møteplass og som arena for læring, oppleving og debatt.

Ha varierte og aktuelle tilbud om fritidsaktivitet til alle, med særleg vekt på barn og unge og til menneske som av ulike grunnar treng særleg støtte. Legge til rette for læring og oppleving av fellesskap med andre.

Ta vare på og formidle kulturarven, gjennom arrangement, produksjonar og vedlikehald av verdfulle faste kulturminne som Obrestad fyr og Hå gamle prestegard.

Støtte opp om arbeidet i organisasjonslivet. I kommunen er det mange veldrivne organisasjonar, idrettsanlegg og kulturbygg. Det blir lagt ned 140 årsverk i frivillig arbeid i Hå.

Viktigaste hendingar og resultat

Biblioteka

- Det totale utlånet i biblioteket auka med 8,57%, medan besøket auka med 3,53%.
- Biblioteket hadde 71 arrangement, av desse var 47 for barn.
- Biblioteket har fått støtte frå Nasjonalbiblioteket til prosjektet «Attraktiv møteplass for nye lånarar».
- Frå Fritt Ord fekk vi støtte til prosjektet «Kæ seie Hå-buen?», ein debattarena med dagsaktuelle tema.

Kulturtorget

- Besøket i Lensmannsløa ungdomsklubb varierer frå 25 til 50 pr. klubbkveld. Vi har eit godt samarbeid med Oгна skule og Vigrestad storskule. Elevar har valfaget sitt i løa.
- Besøket i Loen ungdomsklubb varierer frå 35 til 40 pr. klubbkveld. Fleire einslege mindreårige flyktingar frå Hå mottakssenter tek også turen til klubben.
- I 2015 har det vore tilbud om jente-/guttegrupper til Oagna skule og Vigrestad storskule, to grupper på kvar skule. A- laget, tilbud til unge som treng ekstra støtte, har fått 6 nye deltakarar.
- I samband med kommunevalet har Ungdomsrådet laga filmar og vore med på ulike arrangement som Framtidsverkstad på rådhuset i Hå og på Vitenfabrikken i Sandnes.
- Det vart gjennomført 16 besøk på eldrecenter med Syng deg glad-program og 40 program på sjukeheimen. Senior kafé i Ståvå heldt fram med besøk på ca. 40 kvar fredag.
- Frivilligsentralen hadde 2000 deltakarar på 20 ulike arrangement og det er registrert 100 frivillige. Natteravn/Foreldre på banen har 180 i aktivitet.
- Kulturskolen hadde på det meste 449 elevplassar i aktivitet. Det er også starta eit tilbud for barn som treng tilrettelagt undervisning.

- Kulturskolen har produsert fleire større konsertar og førestillingar, mellom anna musikalen «Sound of Music» og operaen «Den magiske skogen».

Frå musikal-oppsettinga Sound of Music. Foto: André Sahlmann Hansen

- Kulturskolen har sett i gang teater/bandtilbod for elevar på Møllerhaugen. Mindreårige asylsøkjjarar frå Hå mottak får tilbod om plass på visuelle kunstfag.

Kulturvern, Hå gamle prestegard og Obrestad fyr

- På Hå gamle prestegard vart det vist 17 kunstutstillingar og ei kulturhistorisk utstilling om Eilif Pettersen; «Jæren – et høyst eiendommelig kystland».
- På Hå gamle prestegard var det 37 arrangement, mellom anna vandring i utstillingane, onsdagsforedrag, konsertar, bokkaféar og familiearrangement.
- Alle 6. klassane i Hå var på besøk på prestegarden i regi av Den kulturelle skulesekken. Tema var ulike ritual i historia og i tillegg innføring i samtidskunst.
- På Hå gamle prestegard vart det mellom anna gjort utbetringar på grunnmurane og lysarmatur (jf. Handlingsplan 2014 – 2020).
- På Obrestad fyr heldt arbeidet med uttørking av sjøve fyrbyggnaden fram. Det vart gjort ulike tiltak i samband med fukt og lekkasjar (jf. Handlingsplan 2014 – 2020).
- Arbeidet med revidering av kulturminnevernplanen er starta opp.

Internasjonalisering, friluft og anna

- Folkepulsprosjektet er godt etablert med aktivitetar fleire stader i kommunen, retta mot inaktive vaksne, funksjonshemma og innvandrarar.

- I juli var det Tall Ships Races arrangement i Sirevåg. Om lag 10.000 var innom hamneområdet. Arrangementet kom i stand gjennom eit godt samarbeid mellom kommunale og frivillige krefter.
- På terskelen til Morgonhuset har fokus på norsk språk og litteratur, lokalkultur og internasjonale impulsar. I 2015 bidrog vi mellom anna til regional markering av Alfred Hauge jubileet. Andre sentrale tema var ungdomskultur, fysisk og psykisk helse og demens og Alzheimer.
- Veka for gjensidig respekt vart arrangert i samband med FN sin internasjonale minnedag for ofra for Holocaust. Tema i 2015 var grenselaus kjærleik.
- Hå kommune vart for andre gang peika ut til å vera Årets kulturkommune i Rogaland. Hå vart også kåra til Turbo-kommune grunna godt arbeid med Ungdommens kulturmonstring.

Kva kan gjerast betre?

Det vart løyvd 4 millionar kroner til rehabilitering av biblioteket i 2014. Forarbeidet kom i gang, men først seint i 2015 starta arbeidet med mellom anna byting av vindauge, rehabilitering av ventilasjonsanlegg, nytt lysarmatur og maling. Det er venta at det høge utlånet og besøket vil gå litt ned i 2016 grunna dette arbeidet.

Det høge utlånstalet viser at biblioteket er mykje brukt av innbyggjarane. Medan utlånet andre stader i landet går ned, aukar det i Hå. Dette syner at det er viktig å være dagsaktuelle, både med omsyn til materiale til utlån, arrangement og at sjølve lokala er tidsmessige og innbydande. Gode lesevaner gir livskvalitet og kunnskap og ikkje minst betyr det mykje for barn og unge si læring.

Den høge aktiviteten i Kulturskulen gjer det krevjande å ikkje ha eigne lokale tilpassa behovet for øvingar, samt at dei tilsette ikkje har tenlege arbeids- og øvingsplassar. Behovet har funne si løysing i at kulturskule og fritidsavdeling får ta over heile bygget i Loen. Det er løyvd 3 millionar kroner til lydisolering og oppgradering av bygget.

Statstilskotet til Kulturell spaserstokk har gått ned. Vi må bruke eigne krefter meir for å halde aktivitetane oppe, både med seniorkafé og besøk i eldresenter og på sjukeheimen. Kultur påverkar i stor grad kjensla av opplevd helse så desse tilboda prøver vi å halde i gang.

Vi har fått gode tilbakemeldingar på tiltaket med jente- og guttegrupper, frå ungdommen sjølv, men også frå lærarar og føresette. Dette arbeidet inn i skulane syner seg også positivt på klubbkveldar, der ungdomsarbeidarane blir opplevde som trygge vaksne ein kan snakke med om noko er vanskeleg. Samarbeidet med Familiesenteret og SLT styrker kvaliteten på arbeidet. Besøket i dei to klubbane er nå så høgt at det set eit stort press på dei tilsette.

Det ligg eit stort potensiale i å nytte anlegga på Hå gamle prestegard og Obrestad fyr meir aktivt. Eitt av tiltaka kan vere å isolere løene og innreie til større arrangement og klasserom. Isolering vil også hjelpe på varmetap i bygga. Det er også krevjande å auke aktivitetssida og kafédriфта i høve til publikum sine forventningar.

Helse- og sosialsaker

Styrking av samarbeid

Stor aktivitet, fokus på leiarkompetanse og styrking av samarbeidet mellom avdelingane og andre tenesteområder innanfor kommunen.

Mål og prioriterte oppgåver

Hovudmålet for 2015 var å yte likeverdige helse- og sosialtenester for alle i kommunen med vekt på tilgang, kort ventetid, god fagleg standard, service og brukarmedverknad.

Viktigaste hendingar og resultat

Oversikt over driftsutgifter og driftsinntekter

Helse og sosial Millioner kroner	Regnskap		Budsjett
	2014	2015	2015 *)
Driftsutgifter	516,3	528,1	531,4
Driftsinntekter	-180,1	-192,6	- 176,3
Netto ramme	336,1	335,5	355,1

*) med godkjente endringar

Sluttresultatet for tenesteområdet syner eit overskot på om lag 19,5 mill kroner i 2015, mot 17 mill kroner i 2014.

Hovudårsaka er meirinntekter (tilskot) og mindreforbruk løn/meirinntekter refusjon. Det var i tillegg sett av for mykje til pensjon og arbeidsgjevaravgift. Omsorgstiltak som har vore venta måtte setjast i verk, er det ikkje blitt bruk for så raskt som budsjettet. I sum gir dette mindre bruk av kommunale midlar enn budsjettet på mest alle område innan helse- og sosialsektoren.

Helse- og sosialtenesta legg vedtatt kommuneplan om ei bærekraftig utvikling, samt politisk vedtekne fagplanar til grunn for si styring. Det er stor budsjett disiplin innan tenesteområdet. For å kunne sette inn ekstra ressursar i ei avdeling når det er nødvendig, må ein la vere å bruke ressursar når det ikkje er nødvendig.

Tenesteområdet hadde i 2015 totalt 495 stillingsheimlar og eit opphavleg driftsbudsjett på 505 mill kroner samanlikna med 488 stillingsheimlar og eit driftsbudsjett på 493 mill kroner i 2014.

Psykisk helse og rusvern

- Psykisk helse og rusvern har fortsatt arbeidet med å implementere Recovery-orientert tilnærming som arbeidsform. Det er starta renovering av aktivitetssenteret og oppretta ei prosjektstilling som leier av senteret.

Familiesenteret

- Familiesenteret har hatt auke i antall førespurnadar i 2015

NAV/sosialtenesta

- Som følgje av eit stramare arbeidsmarknad har NAV har hatt stor auke i utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Dei aller fleste er brukarar som ikkje har opparbeida seg rett til dagpengar, eller har deltidsarbeid som ikkje er nok til å leva av. I tillegg er noko supplerande sosialhjelp ved sida av statlege ytingar som uføretrygd og arbeidsavklaringspengar.

Pleie- og omsorgstenesta

- Pleie- og omsorgstenesta har teke imot alle pasientar frå sjukehuset som er klare til utskrivning. Fagteama fungerer tilfredsstillande og det er ein god flyt mellom dei ulike tenestene. Samarbeid med både sjukehus og dei andre tenesteområda i kommunen er i fokus. Kvardagsrehabilitering starta opp 1. september.

Her løfter me i lag på sjukeheimen. Foto: Anne Lise Norheim

Helsetenesta

- Nytt naudnett er tatt i bruk med nye radioar og arbeidsstasjonar på legevakta. Dette har ført til betre dekning ved naudmeldingar og forbetring ved telefonhenvendingar til legevakta. Det har vore nokon tekniske problem i høve til tilkopling til sentral i fylket. Helsetenesta sin driftsorganisasjon arbeider med å løyse dette. Nytt landsdekkande telefonnummer 116117 er tatt i bruk.

Barneverntenesta

- Barneverntenesta har hatt nedgang i talet på uro-meldingar. Barneverntenesta fekk 0,5 tiltaksstilling frå staten i 2014, og denne stillinga vert nytta til å få kompetanse på tiltakssida. Det er også planlagt ei felles tiltaksavdeling med dei andre Jærkommunane.

Helsestasjonane

- Helsestasjonen vart styrka ved at det vart tilsett 190% stilling som helsesøster i 2015. Skulehelsetenesta fekk den største auken i tillegg til Vigrestad helsestasjon Hausten 2015 starta arbeidet med intern revisjon og kvalitetssikring av heile tenesta. Helsestasjonane har tatt igjen etterslepet og er à jour når det gjeld kontroll av 2- og 4-åringar.

Kommunale bustader

- Talet på søkarar til kommunale bustader for vanskelegstilte var totalt 111 i 2015 mot 114 i 2014, av dette var det 75 nye søkarar mot 71 nye søkarar i 2014. 42 er innvilga bolig i 2015. Av disse var 25 nye søknadar, det vil si at dei ikkje bodde i kommunal bolig fra før. 17 husstandar var flyktningar.

Klagar

- Innan pleie og omsorg og psykisk helse- og rusvern er det mottatt 14 klager i 2015 etter lov om kommunale helse- og omsorgstenester, mot 14 klager i 2014. 10 saker vart sende vidare til Fylkesmannen, mens det i 2014 vart sendt vidare 10 saker. Kommunen fekk medhald i 3 saker, mot 3 saker i 2014, og 0 saker gav klagar medhald (det same som førre året). 3 saker var det ikkje kome svar på, mot 3 i 2014, og 4 saker er oppheva av Fylkesmannen med krav om ny handsaming av kommunen.
- Helsetenesta har mottatt 11 klager i 2015, mot 11 klager i 2014.
- NAV/sosialtenesta har mottatt 6 klagar på vedtak om økonomisk sosialhjelp, mot 10 klagar i 2014. Kommunen har fått medhald av fylkesmannen i alle klagene.

Helsetenesta

I 2015 hadde 17721 personar fastlege i Hå, mot 17395 i 2014. Det er ein auke på 326 personar frå året før. Det er ledig listeplass ved Varhaug legekantor, utover dette er det sporadisk ledig listeplass hos legane. På grunn av foreldrepermisjonar, sjukdom og ferieavvikling vart det leigd inn 7 vikarlegar i 2015, mot 8 vikarlegar i 2014.

Fengselhelsetenesta har gjennomført 503 inkomstsamtalar i Åna fengsel, samanlikna med 555 inkomstsamtalar i 2014 noko som betyr at dommane er lengre. Fengselet har 179 soningsplassar og det vert gitt sjukepleiartenester, legetenester, fysioterapi og pleie- og omsorgstenester i fengselet. 57 har hatt legemiddelassistert rehabilitering i løpet av året, mot 54 i 2014. Det har vore 6 innsette med fysisk funksjonshemming dei to siste åra og 3 personar har hatt behov for pleie- og omsorgstenester frå kommunen, mot 1 person i 2014. Over 70% av dei innsette har eit rusproblem. Fylkesmannen hadde i 2015 tilsyn med legemiddelhandteringa i fengselet.

Legevakta har overtatt legevakttelefonen for Dalane-kommunane heile døgnet. Det er sjukepleiar som gjer vurdering og set opp timeavtalar til lege. Henvendingar i 2015:

	Hå	Dalane	Samla
Legevakt Bekkeheien	8 606	8306	16 912
Nattevakt sjukeheimen	1833	1504	3 337

Legevakt på dagtid i Hå går i hovudsak til fastelegen. For Dalane kom det gjennomsnittleg 10 henvendingar med ein variasjon frå 2 til 37 per dag.

Fysioterapi- og ergoterapitenesta har totalt gitt 6921 konsultasjonar til 872 pasientar, mot 6708 konsultasjonar til 779 pasientar i 2014. Ergoterapitenesta har gitt 381 konsultasjonar i løpet av året, mot 373 i 2014. Syn- og hørselskontakt har gitt bistand til 93 personar mot 92 personar i 2014. Totalt har fysioterapi- og ergoterapitenesta hatt 1463 tilvisingar i løpet av året, mot 1404 i 2014. Avdelinga arrangerer i tillegg 14 ulike behandlingstilbod til grupper, 7 meir enn i 2014 (av desse er 7 bassenggrupper og 5 grupper på institusjon).

Individuell plan/medisinsk rehabilitering. Det har vore 22 personar med aktiv individuell plan i løpet av året mot 29 personar i 2014.

Frisklivs- og meistringssenteret har i 2014 hatt 97 nye tilvisingar mot 95 nye tilvisingar i 2014. Frisklivssentralen samarbeider nå tettare med frisklivssentralane i Klepp, Time og Gjesdal. Kurs vert arrangert på tvers av kommunegrensene. Det er arrangert 8 kosthaldskurs og 2 røykesluttkurs dette året, mot 2 kosthaldskurs og 0 røykesluttkurs i 2014. 42 gravide har nytta seg av tilbod om bassengtrening i løpet av året, mot 43 gravide i 2014. Frisklivs- og meistringssenteret samarbeider med Jæren DPS og nabokommunane om «Aktiv på dagtid». I tillegg har Frisklivs- og meistringssenteret i samarbeid med Nærland Rehabilitering arrangert meistringskurs for KOLS-pasientar og personar med fedme.

Miljøretta helsevern. Det er gitt uttale til planar og utførd synfaring ved barnehagar og skular. Arbeidet blir i stor grad utført av miljøhygienikar i interkommunal ordning knytt til Brannvesenet Sør-Rogaland. Ein er à jour i forhold til krav om godkjenning av skular og barnehagar og tilsyn med desse om lag kvart tredje år. Badevatn på 10 ulike stader i 5 veker i sommar i kommunen vart kontrollerte i samarbeid med tenesteområde for tekniske saker og næring. Same tal badevatn vart kontrollerte i 2014. Totalt vart det tatt 39 prøvar både i 2015 mot 36 i 2014.

Det vart påvist resistente bakteriar (MSRA) i 5 grisebesetningar. Dette er ein bakterie som kan smitte frå folk til dyr og motsett. Ca 50 personar vart testa, og 5 var positive og vart behandla.

NAV/sosialtenesta

Tabellen under syner talet på stønadsmottakarar og fordeling på stønadstypar. Som følgje av ein stramare arbeidsmarknad har NAV opplevd ein stor auke i utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Dei fleste som er brukarar har ikkje opparbeida seg rett til dagpengar, eller er tilsett på deltid utan å ha nok å leva av. I tillegg er noko er supplerande sosialhjelp ved sida av statlege ytingar som uføretrygd og arbeidsavklaringspengar.

	2011	2012	2013	2014	2015	Endring
Økonomisk sosialhjelp	6 699 859	7 821 694	10 028 221	9 229 299	12 262 642	3 033 343
Sum stønadsmottakarar	213	236	227	291	324	33

Sosialhjelp flyktning (0-5 år)	1 612 281	1 775 345	1 400 000	2 873 378	3 972 049	1 098 671
Sum stønadsmottakarar				57	77	20

Det er gitt gjeldsrådgjeving til ca. 85 personar i løpet av året, mot 80 i 2014.

Utgiftene til økonomisk sosialhjelp har auka både til ordinær sosialhjelp og til flyktningane. Kommunen har tatt imot 35 flyktningar i 2015 mot 25 i 2014. Dei har rett på mellom anna etableringstilskot og tilskot til livsopphald/husleige frå busettingstidspunkt og fram til start av introduksjonsprogrammet. Her får deltakarane utbetalt introduksjonsstønad, med noko supplerande til livsopphald.

Det har vore 18 deltakarar i Kvalifiseringsprogrammet i 2015. 2 har slutta og 2 nye har begynt. NAV Hå arbeidar mot å auka talet på deltakarar i 2016.

29 personar har vore sysselsette i varig tilrettelagde arbeidsplassar (VTA), mot 30 personar i 2014. I tillegg er det 3 personar med varig tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift.

Tettare oppfølging frå NAV for mottakarar av økonomisk sosialhjelp har gitt ein stor auke i talet på deltakarar i Kvalifiseringsprogrammet, frå 3 i januar 2014 til 16 i januar 2015.

Vedlikehaldsverkstaden har utført arbeid på oppdrag av tenesteområda i kommunen. Det har vore god tilgang på arbeidsoppgåver. 34 personar har hatt arbeid/arbeidstrening/opplæring i løpet av året, mot 18 året før. Auken skuldast at fleire har vore inne kortare periodar for å prøve ut arbeidsevna si.

Barnevern

Det kom totalt 235 bekymringsmeldingar i løpet av året, mot 324 i 2014. Dei fleste meldingane kom frå skule, barnehage, politi og frå barnet sitt nettverk. Barnevernet overheldt fristane for gjennomgang av meldingar. Det vil seie at barnevernet gjekk gjennom alle meldingane innan 6 dagar. Det var 6 akuttsaker i løpet av året, mot 5 akuttsaker i 2014.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bekymringsmeldingar	167	244	257	324	235
Nye undersøkingar	155	179	170	228	207
Avslutta undersøkingar	15	188	128	189	227
Bortlagde undersøkingar	4	80	50	113	121
Saker sende til fylkesnemnda	0	5	7	5	0

Tal frå Barne-, likestillings- og familiedepartementet

Reduksjonen i saker som er sendt til Fylkesnemnda skuldast fokuset barnevernet har hatt på hjelpetiltak etter avslutta undersøking. Før ei eventuell omsorgsovertaking er ulike hjelpetiltak utprøvd.

Tabellen under syner tal på ulike tiltak i barnevern tenesta.

	2011		2012		2013		2014		2015	
	1. halvår	2. halvår	1. halvår	2. halvår	1. halvår	2. halvår	1. halvår	2. halvår	1. halvår	2. halvår
Tal barn i hjelpetiltak	99	111	124	108	96	98	96	98	112	113
Tal barn i institusjon, utan samtykke	3	3	1	1	1	0	1	0	1	1
Tal barn i institusjon, med samtykke	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
Midlertidig vedtak i akutsituasjon	1	2	3	3	3	5	3	5	0	6
Tal fosterbarn kommunen har tilsynsansvar for	74	67	76	72	72	75	72	75	73	75
Tal barn plassert i fosterheim	52	59	47	52	59	54	59	54	54	61

Helsestasjonane

Talet på fødsler i kommunen har vore 270, mot 286 i 2014. Det er gitt reisevaksine til 385 personar, mot 476 i 2014. Det har vore totalt 738 reisevaksinekonsultasjonar mot 768 reisevaksinekonsultasjonar i 2014.

37 personar har deltatt i «Hopp i Hå» som er eit opptrenings- og meistringstilbod til overvektige barn og deira føresette, samanlikna med 29 personar i 2014. Prosjektet er drive av helsestasjonen i samarbeid med fysioterapitenesta og Frisklivs- og meistringssenteret.

Jordmor har i 2015 hatt 286 konsultasjonar (nye gravide), som i 2014.

Helsestasjon for ungdom har ope 2 timar i veka i lokale på Nærbø og er for ungdom frå 13-20 år. Talet på besøkande har vore 160 mot 193 i 2014. Dei fordelar seg på 138 jenter og 22 gutar. 97 kjem frå Nærbø, 5 frå Varhaug, 9 frå Vigrestad, 6 frå Brusand/Ogna/Sirevåg og 43 frå andre kommunar (Tryggheimselevar). Målet er undervising av alle 10. klassar i kommunen. Denne tenesta er styrka med 10% (20% i alt) i 2015.

På grunn av utviding til forsterka mottak på Nærland der det vart teke imot 56 einslege mindreårige, vart stillinga som helsesøster auka med 20% stilling (50% i alt). Det vart gjort 46 førstegongs samtalar (10 har flytta).

Avdelinga for smittervern ved helsestasjonen har konsultert 29 busette flyktningar der 6 av dei har fått familiesameining med i alt 25 familiemedlemmar.

Heile tenesta er under intern revisjon og kvalitetssikring. Arbeidet starta hausten 2015.

Omsorgstenesta

Tabellen syner talet på personar som har fått tenester frå kommunen si heimeteneste.

	2011	2012	2013	2014	2015
Heimesjukepleie	408	418	420	424	420
Praktisk bistand	370	366	357	313	308

Av dei som fekk heimesjukepleie var 175 menn og 245 kvinner mot 169 menn og 255 kvinner i 2014. Talet på brukarar av heimebaserte tenester held seg stabilt for

heimesjukepleie. Det ein ser er at pasientar vert skrivne raskare ut frå sjukehus og ein får derfor heimebuande pasientar som er dårlegare enn før. Dette fører til at heimetenesta no utfører meir kompliserte sjukepleiefaglege oppgåver i heimane enn tidlegare.

Nedgang i praktisk støtte kan forklarast med strengare kriterium for å få tenesta. Kriterium for å få tenesta vart innført i slutten av 2012 og effekten av det som vi såg i 2014 held fram.

Tabellen under syner talet på personar med dei ulike tenestene pr. 31. desember for kvart år på Hå sjukeheim, Klokkarhagen sjukeheim og Heimtun.

	2011	2012	2013	2014	2015
Langtid	91	98	110	110	110
Avlastning	12	5	16	22	15
Avslag søknadar langtids plass	3	6	16	11	4
Klagar avslag søknad om langtids plass	0	1	1	2	2
Snitt butid langtids plass	2 år	1,5 år	3 år	2,4 år	2,6 år

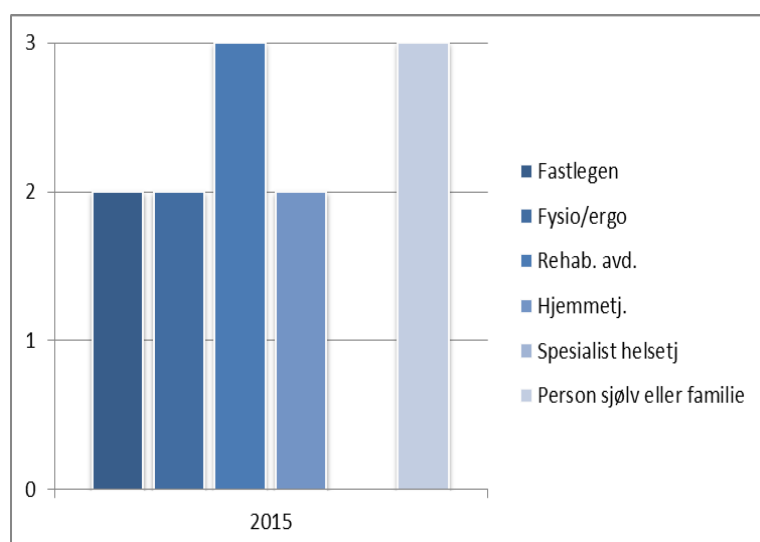
162 personar har hatt korttidsopphald i løpet av året, samanlikna med 170 året før. Personalet ved Heimtun har også ansvar for tenester til bebuarane i 32 trygde- og omsorgsbustader.

108 personar har fått tilbod om strakshjelp gjennom 159 opphald. Samanlikna fekk 70 personar tilbod om strakshjelp gjennom 94 opphald i 2014. Hovuddelen av dei som fekk strakshjelp i kommunen vart skrivne ut til heimen eller gjekk over til korttidsopphald ved sjukeheimen. 21 vart innlagde ved sjukehus ,mot 8 innlagde ved sjukehus over til i 2014.

51 personar har fått lindrande behandling i heimen mot 52 i 2014.

Tenesteområdet sine dagavdelingar for eldre gjev aktivitetstilbod og fungerer samtidig som avlastning for pårørende, heimetenesta og institusjonane. Totalt 77 personar har hatt vedtak om tenesta mot 63 i 2014.

Kvardagsrehabiliteringa starta opp 01.09.15. Det er kome inn 12 søknadar, av dei fekk 7

innvilga tenesta. Av dei 5 som ikkje har fått tenesta var 2 ikkje kvalifiserte og 3 ville ikkje nytta seg av tilbodet. Desse har vist pasientar til kvardagsrehabilitering:

Dagavdeling for psykisk utviklingshemma har eit godt og variert tilbod. 26 personar nytta denne tenesta i året som gjekk mot 28 i 2014. Det er fleire som ynskjer dette tilbodet.

Dagavdeling for psykisk utviklingshemma inkluderer Grøn omsorg. Dette er eit dagtilbud på Lode gard.

Blåbærtua avlastningsbustad har totalkapasitet på 2190 avlastningsdøgn pr. år, men det manglar bemanning til å utnytte denne kapasiteten.

	2011	2012	2013	2014	2015
Blåbærtua – brukarar	13	14	14	14	15
Blåbærtua avlasting døgn	1082	1014	900	936	1024
Privat avlasting	34	22	18	27	36
Støttekontakt *	*	*	*	*	114
Omsorgsløn – personar	21	18	20	21	22
Brukarstyrd personleg assistent (BPA)*	*	*	2	3	4

Det har vore 167 heimebuande funksjonshemma med tenester i løpet av året mot 137 i 2014. Av desse er 80 under 18 år, mot 90 i 2014.

Det er 8 bufelleskap i kommunen med til saman 50 leilegheiter. 6 av desse har døgnbemanning. I 2015 var det 2 personar som flytta inn i kvar sin leilegheit mot 0 i 2014. Det vart oppretta 1 barnebustad.

I avdeling for heimebuande funksjonshemma har talet på brukarar auka med 46% frå 2013 til 2015. Det er ein klar trend i auka tal på brukarar og at behova er meir samansette enn tidlegare.

44 personar budde i omsorgsbustad med fast personell heile døgnet, det same talet som året før. I tillegg bur 6 i bustad utan personalbase, men mottar tenester. Tenestene er i hovudsak gjevne av personale frå nærliggjande bufelleskap.

Psykisk helse og rusvern

Psykisk helse og rusvern har gitt tenester til totalt 296 personar mot 294 personar i 2014. 198 personar har fått heimeteneste mot 210 i 2014. Andre tenester som ligg i desse tala er fordelte på gruppetilbod og støtte- og treningskontakt. 13 personar har fått institusjonstenester (inkludert korttidsopphald) på Vinkelbygget, 16 (av dei 1 mindreårig) personar har hatt bustad i hybelhuset og 2 personar har nytta krisehybel i hybelhuset. I 2014 fekk 15 personar institusjonstenester, 17 fekk bustad i hybelhuset og 2 personar nytta krisehybel. Aktivitetssenteret har gitt tilbod til ca. 80 brukarar i gjennomsnitt pr. veke, mot 90 i 2014.

Heimetenesta har gjennomført kurs i depresjonsmestring (KID) for 19 personar i 2015.

Psykiatritenesta har utført 175 kartleggingar i løpet av året mot 126 i 2014. Dette talet har stige jamt og trutt dei siste åra.

Rusverntenesta har hatt 76 klientar mot 55 i 2014. 6 personar har fått tenesta bustadsosialt arbeid i løpet av året mot 25 i 2014. Denne nedgangen skuldast at dette tilbodet er registrert i andre tenestetypar i 2015.

Brukarplanundersøkinga frå 2015 syner ein auke i tala kring kvinner med som har utfordringar med rus. Dette skuldast truleg at vi har hatt ein prosjektstilling som har arbeidd målretta for å identifisere kvinner med utfordringar knyta til rusmiddelbruk.

Familiesenteret har ytt psykisk helsearbeid til 238 personar, samanlikna med 210 personar i 2014. Talet på personar inkluderer foreldre og barn/unge som har fått råd og rettleiing. Familiesenteret har hatt 166 nye førespurnader i 2015. Det er også gitt gruppetilbod til 19 jenter fordelt på to grupper (vår og haust) mot 16 i 2014. Det er i tillegg gitt gruppetilbod for foreldre, COS (Circle of Security Parenting), tre grupper, kor totalt 16 føresette har deltatt, mot 8 i 2014. Familiesenteret har også gitt tilbod om samtalar til einslege mindreårige, totalt 4 barn.

Andre tenester

Det er gitt 24 ambulerande løyve og 41 løyve til sal og skjenking ved enkelt høve, mot 19 ambulerande løyve og 21 løyve til sal og skjenking i 2015.

Sals-/skjenkekontrollen har gjennomført 65 kontrollar i samsvar med Alkoholova, og 35 tilsyn med heimel i Tobakkskadelova, mot 66 kontrollar og 36 tilsyn i 2014. Det var ingen brot på Alkoholforskrifta i samband med skjenking som har vorte behandla i utval for helse- og sosialsaker. Det vart funne til saman 3 avvik på ambulerande skjenkeløyve, mot 11 i 2014 der det i hovudsak gjaldt reklame på skjenkestadene.

Tenesteområdet har 59 bilar, mot 57 bilar i 2014. Det er seld 4 og kjøpt 6 bilar, mot 1 seld og 7 kjøpt i 2014. Ordninga med at tenesteområdet hadde ansvar for 10 private trygdebilar vart avvikla i 2015.

Kva kan gjerast betre?

- Kommunen skal busetje mange flyktningar i åra som kjem. Det blir viktig å få til ei god integrering. I samspel med dei frivillige vil vi ha fokus på dette arbeidet.
- Sikre god nok kvalitet på tenestene ved å innføre systematiske brukarundersøkingar.
- Timebestilling til lege via internett.

Tekniske saker og næring

Utbygging for framtida

Også i 2015 var aktiviteten innanfor tenesteområdet tekniske saker og næring prega av arbeidet med store plan- og utbyggingssaker. Reguleringsplanen for vidare utbygging av eit område for om lag 330 nye bustader i Stokkalandsmarka vart godkjent av kommunestyret og opparbeidinga av det første feltet med 32 einbustadtomter vart gjennomført. Bygging av parsellar av nye omkøyringsvegar på Nærbø og på Vigrestad kom i gang. Reguleringsplanar for næringsområda i Krusemarka og Tjemslandsmarka vart godkjent og opparbeidinga av Tjemslandsmarka vart starta opp. Opprusting av VA-anlegga og veganlegga med trafikksikringstiltak i Gudmestadvegen og Vågen/Skansabakken pågjekk for fullt. Det vart bygd ny gang- og sykkelveg frå Prestakrysset til Skrettinglandvegen og frå Nærland til Klepp grense og kommunestyret godkjente reguleringsplan for ny omkøyringsveg nord for Brusand.

2015 var også karakterisert av eit sterkt fall i byggeaktiviteten av nye bustadar i kommunen. Mens det i dei næraste 5 åra før er bygd i gjennomsnitt ca 195 i året, vart det bare sett i gang bygging av 99 bustadar i 2015. Bare ei av dei 32 byggeklare tomtene i det nye byggefeltet i Stokkalandsmarka vart selt. Det har også tidlegare vore stor variasjon i byggeaktiviteten frå år til år. Utviklinga i 2015 gir likevel ei viss usikkerhet om korleis utviklinga vil bli dei næraste åra framover.

Generelt

Tenesteområdet hadde i 2015 55,52 stillingsheimar, opphavelig driftsbudsjett var på 125,3 millionar kroner med ei nettoutgift på 34,2 millionar kroner og eit investeringsbudsjett på 156,5 millionar kroner.

Millionar kroner	Rekneskap		Budsjett
	2014	2015	2015 *)
Driftsutgifter	166,2	165,4	160,6
Driftsinntekter	-132,6	-130,8	-126,8
Netto ramme	33,5	34,6	33,8

*) Budsjett inkl endringar

Rekneskapa frårekna sjølvkosttenestane (VAR-området) syner eit overskot på ca. 662.000 kroner. På grunn av lågt rentenivå vart dei faktiske kapitalkostnadane innafor VAR-tenestane lågare enn budsjettert. Dette førte til at desse tenestane gjekk med eit underskot på samla 1,42 millionar kroner. For tenesteområdet blir då det samla resultatet eit underforbruk på 758 000 kroner.

For renovasjonen var det eit overforbruk på 2,004 millionar kroner. For avløp var det eit mindreforbruk på 2,275 millionar kroner, mens det for vatn var eit overforbruk på 592.000 kroner. Desse resultatata vert rekna av mot fond som må nyttast til formål innanfor VAR-sektoren. Tilsvarande er det for teneste 3030 oppmåling for 2015 eit overskot

på 459.000 kroner, for teneste byggjesak eit overskot på 796.000 kroner mens det for teneste 3380 feing/tilsyn var eit overforbruk på 58.000 kroner.

Investeringar

Millionar kroner	2011	2012	2013	2014	2015	Budsjett 2015 *)
Teknisk og næring	49,1	59,2	54,5	83,0	182,6	196,5

Dei store prosjekta går stort sett etter planen. Utgiftene i 2015 har hovudsakleg gått til bustad- og industriområder (rundt 60 millionar kroner), vass-, avløp- og kloakk (rundt 55 millionar kroner), vegar-, trafikksikring og sentrumsutvikling (rundt 55 millionar kroner), i tillegg kjem lagerbygg på Pytten, bilar og gatelys på rundt 13 millionar kroner.

Dei noko lågare utgiftene enn justert budsjett har i hovudsak samanheng med at ein ikkje har fått selt like mange tomter i Stokkelandsmarka som ein trudde tidlegare på året.

Utval for tekniske saker og næring hadde i 2015 11 møter og behandla 189 saker:

År	Reg.	Deling	Bygg	Klage	Konsesj.	Utb.avt.	Veg/trafikk	Budsjett	Div.	Sum
2015	26	16	36	44	7	2	6	10	42	189
2014	26	30	52				7			169
2013	35	19	89				9			211
2012	34	34	67				6			206

Av dei 44 klagesakene vart 18 tatt til følgje, medan 26 ikkje vart tatt til følgje og sendt vidare til fylkesmannen som klageinstans.

Arealplan

I 2015 vart arbeidet med å få ferdigbehandla reguleringsplan for nytt bustadfelt i Stokkelandsmarka og for omkøyringsveg nord for Brusand høgt prioritert.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Godkjende priv. reguleringsplanar	Stk	0	0	3	3	5	5
Godkjende kom. reguleringsplanar	Stk	3	3	3	5	3	5

- Følgjande kommunale reguleringsplanar vart godkjende: Tjemslandsmarka industriområde, Varhaug, Krusemarka industriområde, Nærbø, Friestad vindpark, Gang- og sykkelveg langs fv 44, Varden – Bogsdalen, Fv 160 Bernervegen, parsell rundkøyring fv 159/Store Ring, Nærbø.
- Det vart utarbeidd forslag til reguleringsplan for ny barnehage på Vigrestad, ny skule på Ognå og eit førsteutkast til bustadfeltet Hadlandsdalen, Stokkelandsmarka.
- Det vart starta arbeid med reguleringsplan for Jærmuseet. Det vart også arbeidd med planar for vidareføring av omkøyringsvegen nord for Brusand over jernbanen, opp til Stokkelandsmarka og vidare austover til den møter dagens fv 133 (Fuglestadvegen).

Byggjesak

Etter gjeldande bustadbyggingsprogram (Kommuneplanen) var det lagt til grunn at det skulle byggjast 166 bustader i 2015. Det vart likevel ein markert nedgang som truleg i alt vesentleg skuldast usikkerhet knyta til den økonomiske utviklinga i regionen. Behandling av næringsbygg har høg prioritet.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Godkjende bustader (bueiningar)	Stk	163	111	324	208	171	99
Saker etter delegasjon	Stk	465	506	512	502	569	408
Gitt byggjeløyve	Stk	221	330	308	362	366	295
Erklæringar om konsesjonsfridom	Stk	65	66	75	85	107	101
Eigedomsopplysningar til meklar	Stk	263	250	317	364	327	321

- Meklaropplysningane vart frå 01.07.2015 levert elektronisk gjennom Ambita AS.

Kart og oppmåling

Tenesteområdet skal framskaffe og vedlikehalde eit tilfredsstillande kartverk i samsvar med sosi-standarden for kommunen. Arbeidet med adressering av eigedommar, gjennomføring av kart- og delingsforretningar og produksjon av matrikkelbrev er også lagt til avdelinga.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nye matrikkeleiningar	Stk	174	140	258	235	238	190
Samanføring av eigedomar	Stk	12	6	7	20	18	15

- Det vart tildelt 47 nye vegadresser i kommunen.
- Det vart gjennomført eit omfattande arbeid med å halde det digitale kartverket ajour.
- Ny fotogrammetrisk kartlegging og ortofoto vart produsert i 2015. Det vart også gjennomført ein overgang til nytt høgdegrunnlag (NN 2000) for alle kartdata.

Bustadfelt

Etter økonomiplanen skulle det tilretteleggjast for sal av 4 einebustadtomter i Austmarka på Vigrestad og 32 einebustadtomter i Stokkalandsmarka i 2015. Det er tidlegare gjort vedtak om at det alltid skal vere byggeklare tomter i Stokkalandsmarka for sal.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VVA-anlegg, kommunale felt	Daa	12	25	28	9	0	32

- Reguleringsplan for Stokkalandsmarka aust med plass for ca 330 bustader vart godkjent i 2015 og første delfelt (32 tomter) vart opparbeida og klargjort for sal.
- Det vart seld 3 einebustadtomter i Stokkalandsmarka nord og ei tomt det nye feltet i Stokkalandsmarka aust.

- Det vart heller ikkje i 2015 oppnådd semje med grunneigar for del av Austmarka om innhaldet i grunnkjøpsavtalen. Feltet kunne derfor ikkje opparbeidast i 2015.

Næringsområda

Det er i løpet av dei siste åra budsjettert med midlar til opparbeiding av næringsområda Krusemarka på Nærbø, Tjemslandsmarka på Varhaug, Stokklandsmarka sør og Nylund, Sirevåg. I økonomiplanen var det lagt til grunn at det skulle seljast 4 da næringsareal i Stokkalandsmarka og 4 da i Skoga.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VVA-anlegg, kommunale felt	Daa	40	0	0	0	0	0

- Det vart selt 2 næringstomter og eit tilleggsareal til næringstomt på til saman ca 8 da i næringsområdet i Stokkalandsmarka og ei tomt på ca 2,4 da i Skoga.
- Reguleringsplan for Krusemarka næringsområde vart godkjent i 2015 og opparbeidinga kan påbegynnast i 2016.
- For Tjemslandsmarka er det avhalde frivillig avtaleskjønn for innløyning av resterande grunnareal. Opparbeidinga av feltet starta opp i 2015 og tomteareal vil vere klar for sal i 2016.
- Før Stokkalandsmarka sør kan tilretteleggast for tomtosal, er det stilt som rekkefølgekrav at ny veg mellom fv 44 og Stokkalandsvegen nord for Brusand er bygd. Fleire forhold har gjort at dette ikkje har latt seg realisere i 2015, men framdrifta er nå slik at opparbeiding av deler av industriområdet kan startast i 2016.
- I Nylund pågjekk det også i 2015 utsprenging, knusing og borttransport av steinmassar som del av klargjeringa av industriområdet. Utsprenginga er venteleg klar i løpet av 2016 og området vil då vere klar for utbygging.

Trafikksikring

I økonomiplanen med Trafikksikringsplan var gang- og sykkelveg Prestakrysset – Skrettinglandvegen og trafikksikring av krysset Gudmestadvegen – Bernervegen på Nærbø, prioritert høgast. Frå tidlegare er det sett av midlar til gang- og sykkelvegsamband Kviamarka – Nærbø.

Det var sett av 0,5 mill kroner til oppsetjing av gatelys langs fv 181 mellom Ånestad og Åna.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kommunale vegar. Nyanlegg	M	1 500	735	1 060	740	440	580
Reasfaltering	M	900	4 505	755	1 160	2 600	
Private vegar med tilskot til grusing	M	0	1 250	4 820	2 950	1 040	

- I samsvar med samarbeidsavtale med Rogaland fylkeskommune vart gang- og sykkelveg langs Buevegen frå Prestakrysset til Skrettinglandvegen bygd ferdig og opna i 2015.
- Forbikøringslomme i krysset fv 44/fv 160 (Nesheim-krysset) vart bygd i 2015.

- Fylkeskommunen bygde gang- og sykkelveg langs fv 507 frå Nærland til Klepp grense.
- Kommunestyret godkjente i 2015 reguleringsplan for ny gang- og sykkelveg langs fv 44 mellom Grødal og Bratland og mellom Varden og veg inn til Bogsdalen.
- Sikring av «Statoilkrysset» og oppgradering av Gudmestadvegen forbi Nye Bø skule med m.a. ny fotgjengerundergang vart gjennomført i 2015.
- Gatelys langs fv 156 v/Jærmuseet vart sett opp (TS-midlar).

Veganlegg

I økonomiplanen har fleire store vegprosjekt vore prioritert for gjennomføring i fleire år: Omkøyingsveg Nærbo (Bernervegen – Bjorlandsvegen), Gudmestadvegen (Bø skule/trafikksikringstiltak) omkøyingsveg Vigrestad (Småhaugane – Småhaugvegen), ny omkøyingsveg Brusand (Fv 44 – Stokkalandsvegen) og opprusting Skandsabakken/Vågen i Sirevåg.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kommunale vegar. Nyanlegg	M	1 500	735	1 060	740	440	800
Reasfaltering	M	900	4 505	755	1 160	2 600	3 234
Private vegar med tilskot til grusing	M	0	1 250	4 820	2 950	1 040	1 950

- Per 31.12.2015 har Hå kommune 152 600 meter kommunale vegar.
- Vedlikehaldet hadde i 2015 eit overforbruk på ca 160 000 kroner.
- Bygginga av del av omkøyingsveg Nærbo, etappe Bernervegen – Bjorlandsvegen, vart starta opp i 2015 med forventa ferdigstilling sommaren 2016.
- Del av omkøyingsveg Vigrestad, etappe Småhaugane – Småhaugvegen, vart bygd i 2015. Planarbeid for neste etappe, Småhaugvegen – Grønholsvegen, pågjekk.
- Kommunestyret godkjente i 2015 reguleringsplan for ny omkøyingsveg nord for Brusand, etappe fv 44 - Stokkalandsvegen. Teknisk planlegging vart gitt høg prioritet og forventa anleggsstart sommaren 2016. Planarbeid for vidareføring av vegen over jernbanen og inn til Stokkalandsmarka har pågått.
- I samarbeid med Rogaland fylkeskommune vart Buevegen opprusta og breiddeutvida mellom Prestakrysset og Skrettinglandvegen.
- Opprusting av Skandsabakken i Sirevåg vart ikkje fullført som planlagt i 2015. Vesentlege ekstraarbeid, m.a. sikring (spunting) mot utrasing og gjenoppbygging av støttemur, har medført vesentlege ekstrakostnader og forseinkingar. Arbeida vil bli slutført i 2016.

Parkar og leikeplassar

Kommuneplanen inneheld retningslinjer for planlegging og utforming av grøntdrag og leike- og opphaldsareal i tettstadene. Planen har føresegner om utforming av leike- og opphaldsareal. Med ei tettstadsutvikling med auka satsing på konsentrerte buformer, blir bumiljø og grøntanlegg stadig viktigare.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ferdigstilte leikeplassar	Stk	8	8	5	1	3	1

- Ny parkeringsplass ved Nærbøparken vart bygd. Det vart også starta eit arbeid med oppgradering og fornying av sjølve parken.
- Det vart bygd fleirbruksbane og tursti i Stokkalandsmarka (nærmiljøanlegg).

Brann og feiing

Auken i folketalet i kommunen har direkte verknad for dimensjoneringa av brannvernet. Det førebyggjande arbeidet er viktig for å hindre brannar og ulukker. I samsvar med vedtak i f.sak 25/14 utarbeida ekstern konsulent ei vurdering av den framtidige organiseringa og dimensjoneringa av brannvernet. Rapporten vil bli lagt fram til politisk behandling i 2016.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Brannutrykkingar	Stk	133	140	140	170	155	139
Brannsyn i § 13-bygg	Stk	156	154	160	160	160	158
Brannsyn i bustader	Stk	985	1 800	1 657	1 180	1 265	737
Piper som vart feia	Stk	1 950	2 055	2 003	1 695	1 700	1907

- Ein aukande del av utrykkingane i brannvernet er knytta til andre typar hendingar og ulukker enn brann, t.d. trafikkulukker, hjertestans, flaumskadar og liknande. I 2014 utgjorde denne type redningsoppdrag 26,4% av det totale talet, og for 2015 var talet 33% av utrykkingane. Brannvernet styrka i 2015 sin kompetanse med deltaking i Norsk luftambulanses sitt prosjekt «Mens du venter på ambulansen» Alle 40 brannmannskap gjennomførte opplæringa. Utstyr er utplassert på Nærbø- og Vigrestad brannstasjonar.
- Det nye nasjonale naudnettet vart offisielt teke i bruk 18.februar 2015. For brannvernet har det gitt auke i driftsutgiftene, samstundes som sambandet og kommunikasjon har vorte vesentleg styrka med den nye løysinga.
- Det vart kjøpt ny vaktbil og ny stigebil med 32 m redningsstige i 2015.
- Brannsyn i bustader for 2015 er noko lågare enn det burde vera, men det vert arbeida med ein plan i 2016 for å henta inn etterslepet.

Brannsjef Per Ivar Aniksdal øver brannmannsløft med Helge Åsland. Foto: Anne Lise Norheim

Vassverk

For ein kommune med mykje næringsmiddelindustri er ei god og sikker vassforsyning viktig. I dag har kommunen ein-sidig forsyning frå IVAR sin hovudleidning som kjem nordfrå og går fram til Sirevåg i sør. Reduksjon av lekkasjar, bygging av ringleidningar og utskifting av eldre leidningsanlegg, m.a. eternitleidningar, er viktige tiltak for sikring av ei god vassforsyning. Inndeling av vassnett i soner med sonevis vassmåling og utskifting av gamle vasskummar er viktige verkemiddel for å avdekke vasslekkasjar.

Aktivitet	Eining	2011	2012	2013	2014	2015
Abonnentar knytte til kom. vassverk	Stk	5 821	6 008	6 203	6 620	6 953
Lagt vassleidningar i tettstader	M	1 681	1 256	270	2 178	1 874
Lagt vatn i spreidd busetnad	M	300	3 950	0	5 119	5 792

- Per 31.12.2015 eig kommunen 277 399 meter vassleidningar.
- Det vart bygd 2 nye trykkreduksjonstasjonar i 2015.
- Det er starta eit planarbeidet for å sikra vassforsyning gjennom kommunale leidningar ved brot eller vedlikehald av IVAR sin hovudleidning.
- Sanering av vassleidning frå Efjestad til Håland høgdebasseng vart starta i 2015. Arbeidet skjer i samarbeid med Jæren Everk.
- Det vart lagt ny vassleidning langs Buevegen frå Ualand fram til Time grense. Vassleidning frå Brusand vart lagt fram til Fredheim i slutten av året.

- Det vart i 2015 føretatt berekningar over kapasiteten på vassforsyningsnettet, dvs IVAR sin hovudleidning saman med kommunen sitt nett, i eit 50-års perspektiv. Resultatet av dette, vil bli lagt til grunn for ein ny Hovudplanen for vatn, avløp og vassmiljø som vil bli lagt fram til behandling i 2016.

Kloakk

Handteringa av overvatnet er ein viktig del av arbeidet med sanering og oppdimensjonering av gamle avløpsanlegg. Hå betalar truleg om lag kr 2 mill kroner ekstra for unødvendig reinsing av regnvatn i året. Dette gjeld innlekkasje av regnvatn i kloakkleidningar, for eksempel i form av overløp mellom kloakk og overvassledningar m.m.

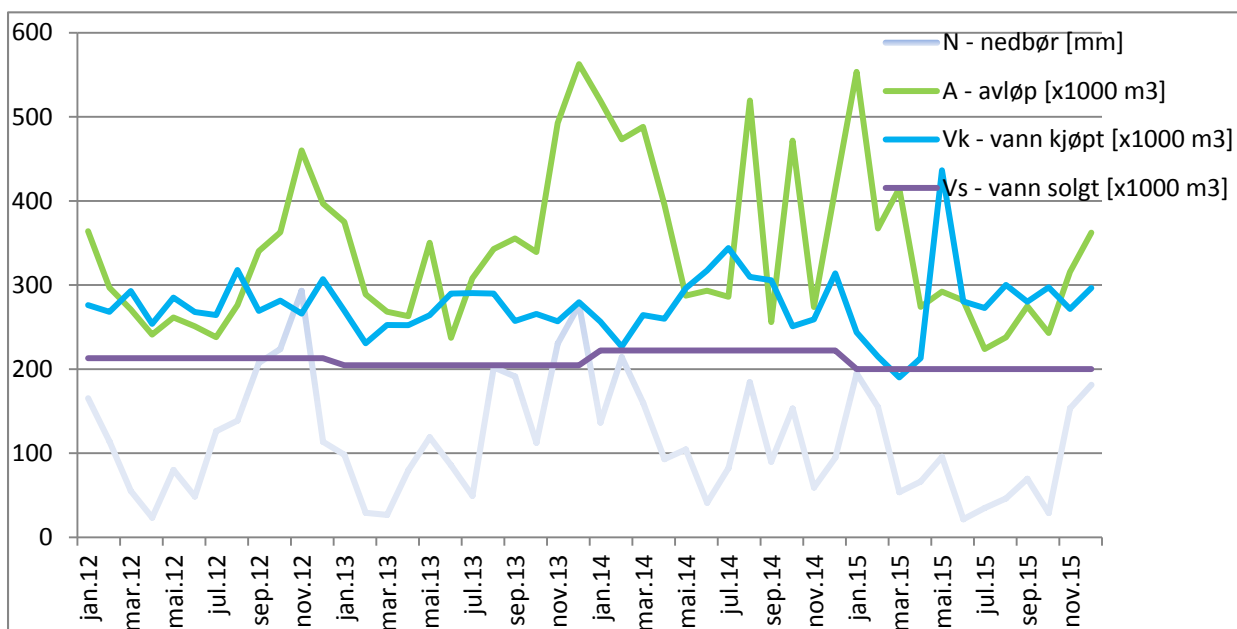
Handtering av overvatnet frå tettstadane har blitt meir omfattande og utfordrande grunna auka nedbørintensitet dei siste åra. Arbeidet med å oppdimensjonera overvassleidningar, fjerna fellessystem, oveløp og feilkoplingar er gitt høg prioritet. Dette er eit omfattande og langsiktig arbeid. I Hovudplan for vatn, avløp og vassmiljø vil innehalde oversikt over aktuelle tiltak i eit langsiktig perspektiv. Det vil også omfatte handtering av dei flaumutfordringane kommunen har. Ein eigen konsulentrapport om overvann- og flaumsituasjonen rundt tettstadane vart utarbeida i 2015 og vil bli lagt fram til politisk behandling i 2016.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Abonnentar knytta til kom. kloakk	Stk	5 555	5 662	5 953	6 206	6 615	6 664
Lagt avløp i spreidd busetnad	M	4 200	300	3 950	0	5 119	6 630
Lagt avløp i tettstader	M	2 513	1 681	1 256	270	2 178	6 630
Abonnentar med slamtømming	Stk	454	437	409	397	390	355

- Per 31.12.2015 eig kommunen 376 498 med avløpleidningar.
- I 2015 vart kloakksaneringa i området rundt helsesenteret på Nærbø ferdigstilt. Arbeidet med nye avløpsleidningar i Gudmestadvegen vart også fullført.
- Arbeid i Vågen/Skansabakken i Sirevåg og sanering av felleleidningar i Asalvegen på Nærbø pågår.
- Kloakksanering og vidareføring av ny overvassleidning i Opstadvegen aust for jernbanen vart starta etter at kryssing under jernbanen vart gjort.
- Sanering i Løgefeltet m.m. på Vigrestad vart meir omfattande enn først tenkt. Som ein fylgje av flaumen i 2014 er planane omarbeida. Planleggingsarbeida er i slutfasen og opparbeiding kan starte i 2016.
- Planane for flaumtiltakk for Bøbekken og i Haugstadskogen er stort sett ferdige. Nokre avklaringer med grunneigarane gjenstår.
- Arbeidet med ny kloakkleidning frå Brusand til Brusali pågår. Anlegget var ved slutten av året kome fram til Fredheim.
- Kloakkering og legging av vassledning, fiber og strauumm i same grøft for 6 eigedommar på Ualand langs Buevegen fram til Time grense vart gjennomført i 2015.

- Kloakering av området Reime – Sør-Reime - Grødaland vart starta.

Forholdet mellom kjøp og sal av vatn, og nedbør og avløpsmengder levert reinseanlegga.

Figuren ovanfor viser korleis avløpsmengdene varierer i takt med registrert nedbør i same periode. I enkelte periodar kan over halvparten av kloakkmengda til reinseanlegga vere overflatevatn. Figuren viser også kjøpt vatn per måned samanlikna med selt vatn (gjennomsnitt per år). Differansen utgjer vasslekkasjar frå vassleidningsnettet.

Renovasjon

Kommunen har i dag innsamling av fire avfallsfraksjoner. Den sterke auken i konsentrerte buformer medfører ei aukande utfordring i forhold til plass og handtering av avfallsdunkane. Felles nedgravne avfallsløysingar er eit godt og arealsparande alternativ. Miljøstasjonen på Pytten er eit ekstratilbod til hushaldsabonnentane for levering av andre avfallsfraksjonar.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Abonnentar med kom.renovasj.	Stk	5 739	5 902	6 039	6 429	6 565	6 680
Abonnentar med heimekomp.	Stk	813	775	743	709	694	672
Restavfall	Tonn	1 522	1 529	1 710	1 862	1 919	2 325
Våtorganisk avfall	Tonn	1 494	1 567	1 496	1 382	1 405	1 450
Papir, papp og drikkekartong	Tonn	1 011	1 051	1 025	959	948	1 072
Plast	Tonn	216	219	227	274	246	286
Farleg avfall	Tonn	33	32	27	26	26	67
EE – avfall	Tonn	126	164	168	169	169	240
Glas og metall	Tonn	146	153	154	161	171	166

- Utvidinga av miljøstasjonen let seg heller ikkje gjennomføre i 2015 fordi det ikkje vart oppnådd semje med Rom eigedom om leige/kjøp av nødvendig areal.
- Nytt garderobe- og velferdsbygg i Pytten vart tatt i bruk i 2015.

Dette er Habte Ogbasalsie som arbeider på Pytten. Foto: Anne Lise Norheim

Næring

Tilgang på byggeklare næringstomter er ein viktig del av næringsarbeidet i kommunen. Det er vedtatt at Skoga næringsområde skal vere kommunens hovudsatsingsområde for industriutbygging framover. Kommunen rådgir også mindre bedrifter/etablerarar om ulike problemstillingar. Byggesaker for næringsbygg blir prioritert.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Jæren Produktutvikling – prosjekt frå Hå	Stk	15	11	15	9	17	

- Det vart også i 2015 arbeidd aktivt med vidareutvikling av Kviamarka/Grødaland-området, særleg med tanke på utnytting av fornybar energi i samarbeid mellom bedriftene, Jæren fjernvarme og andre aktuelle energileverandørar.
- IVAR sitt nye biogassanlegg på Grødaland vart klar til prøvedrift. Bygging av forbikjøringslomme på fv 44 (rekkefølgekrav) vart ikkje gjennomført fordi det ikkje var mogeleg å oppnå avtale om grunninnløyising.
- Opparbeidinga av næringsområdet Tjemslandsmarka på Varhaug starta. Byggeklare tomter vil vere klar sommaren 2016.
- Reguleringsplan for næringsområdet Krusemarka på Nærbø vart godkjent av kommunestyret. Opparbeidinga kan starte i 2016 med byggeklare tomter i 2017.

Hamner

Hamnedistriktet omfattar nå alle hamnene i kommunen, der Sirevåg er den klart største og viktigaste. Sirevåg hamn er peika ut som regionalt næringsområde i regionalplanen for Jæren. Ei vidareutvikling av Sirevåg hamn for å få til auka aktivitet i hamneområdet og spesielt knoppskyting/etableringar på industriområde i nærleiken (Skoga/Nylund), er viktig.

- Kommunen hadde fleire førespurnadar om etableringar i Sirevåg utan at desse vart realisert i 2015.
- Ei reguleringsendring for del av hamneområdet (Ind.7) som mjuka opp regelverket og opna for sjøretta etableringar utan å knyte dette direkte til fiskeri, vart godkjent.
- Det vart arbeidd med utkast til justering av reguleringsplanen for Oddane med sikte på ei oppmjuking av regelverket for å åpne for sjøretta etableringar utan å knyte dette til fiskeri. Arbeidet omfattar også vurderingar om det kan la seg gjere å ta inn større skip i hamnebassenget og å utforme planlagt sjete ved Oddane industriområde for å få eit rolegare hamnebasseng.
- Landingsverdien av fisk var ca 113 millionar kr med eit kvantum på ca 11 000 tonn, som er ein omsetningsnedgang på 11 prosent i høve til 2014 og ein nedgang i kvantum på 26 prosent. Omsetninga omfatta hovudsakleg sild og makrell. Det er spesielt Sir fish som har nedgang i kvantum.

Landbruk

Landbruksnæringa utgjer ein heilt sentral del av næringslivet. Kommunen driv eit aktivt og omfattande arbeid med rådgiving, formidling av tilskot- og støtteordningar og behandling av enkeltsaker slik som nydyrking, frådeling av areal, konsesjonssøknader mm.

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bygdeutviklingsmidl., støtte til invest.	Stk (søkn)	9	8	7	13	11	10
Bygdeutviklingsmidl., støtte til invest.	Mill kr	2,40	2,82	2,42	5,20	4,90	2,35
Bygdeutviklingsmidl., rentestøtte	Stk	5	7	4	10	7	3
Bygdeutviklingsmidl., rentestøtte	Mill kr	2,30	14,20	9,50	14,40	17,30	7,0
Produksjonstilskot, jordbruk	Stk	949	931	923	911	882	870
Produksjonstilskot, landbruk	Mill kr	102,30	104,70	113,50	114,50	115,30	118,81
Avløyning i jordbruket. Ferie og fritid	Stk (søkn)	466	442	442	442	442	436
Avløyning i jordbruket. Sjukdom mm.	Stk (søkn)	104	107	111	90	85	74
Avløysartilskot, landbruk	Mill kr	23,60	24,70	24,60	24,70	26,10	26,66
Produksjonstilskot, kontrollar	Stk	55	50	57	49	47	46
Regionalt miljøprogram	Stk (søkn)	142	136	133	162	166	178
Regionalt miljøprogram	Mill kr						4,41
Drenering	Stk	0					12
Drenering	Mill rkr.						0,34
Areal godkjent for nydyrking	Daa	556	556	431	181	486	341
Faktisk dyrka areal	Daa	384	174	303	379	319	320
Tilskot til miljø- og kulturlandskapstiltak	Mill rkr	1,10	0,81	0,82	0,87	1,30	0,65
Avvirking av skog	M ³						6 570
Avvirking av skog, verdi	Mill kr.						1,623
Nyplanting skog	da						9
Flaterydding	da						22
Grøfting, bekkerens	lm						275

Den nye kommuneplanen legg sterk vekt på jordvern. Utbygging på mindre produktive areal i Stokkalandsmarka er prioritert. Det er strenge reglar for bygging i LNF-områda og for omdisponering av landbruksjord til andre formål. Hå kommune skal vidareutviklast som ein dei største og viktigaste landbrukskommunane i landet. Det har også i 2015 vore:

- Stor aktivitet med bygging av lausdriftsfjos og andre nyinvesteringar.
- Framleis stor interesse for nydyrking, for grøfting av tidlegare dyrka jord og for å lø nye steingardar.
- Utfordringar knytta til gjennomføring av tiltak for oppfylling av vassdirektivet.

Rogaland Revisjon IKS la i mars 2015 fram rapporten «Forvaltningsrevisjon av jordvern». I konklusjonen i rapporten heiter det mellom anna:

«Vi anbefaler kommunen å utarbeide enkle årlige oversikter over antall dispensasjonssaker og antall dekar som er omdisponert.»

Kommunestyret behandla rapporten den den 07.05.2015 (sak 37/15) og vedtok:
 «Kommunestyret i Hå tek forvaltningsrevisjonen «Jordvern» til orientering. Rapporten vidaresendast rådmannen for oppfølging av rapportens konklusjonar og anbefalingar. Rådmannen gir tilbakemelding til kommunestyret via kontrollutvalet om korleis rapporten er fylgt opp innan ca. 6 månader etter kommunestyret sitt vedtak.

Aktivitet	Eining	2015
Dispensasjon, Omdisp. av landbruksareal	Stk	6
Disp., Samla areal omdisponert	DA	10,2
Disp., Bruksrasjonalisering	DA	9,0

- Det vart i 2015 gitt 6 dispensasjonar for omdisponering av landbruksjord. Av desse var 5 saker, med eit samla areal på 9,0 da, knyta til bruksrasjonaliering. Ei sak (1,2 da) gjaldt frådeling av det tredje huset på garden.

Viltforvaltning

Aktivitet	Eining	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fellingsløyve rådyr.	Stk	226	232	242	239	248	242
Felling rådyr	Stk	127	64	66	69	59	66
Fellingsløyve hjort	Stk	16	18	19	20	21	20
Felling hjort	Stk	13	5	5	4	5	7
Fellingsløyve elg	Stk	2	2	2	2	2	2
Felling elg	Stk	2	0	0	0	1	2

Kva kan gjerast betre?

Innafor dei fleste tenestene og fagfelta vil det alltid vere eit utviklings- og forbetningspotensiale. Eit slik utviklingsarbeid må vere ein kontinuerlig prosess og inngå i det daglege arbeidet i administrasjonen. Ut over dette, vil rådmannen i denne omgang trekke fram særleg to punkt som må viast ein særleg innsats:

Sal av kommunale bustadtomter og næringsareal

2015 vart eit år då fleire store anlegg som har vore under planlegging over mange år, kom til utføring. Det gjeld m.a. parsellar av omkøyringsvegane både på Nærbø og Vigrestad og ny gang- og sykkelveg langs Buevegen på Varhaug. Det gjeld omfattande VA-anlegg og gateoppusting i Gudmestadvegen på Nærbø og Vågen/Skansabakken i Sirevåg. Første feltet i den neste store utbyggingsetappen i Stokkalandsmarka vart ferdigstilt.

Samtidig med denne store anleggsaktiviteten, vart det i 2015 starta bygging av vesentleg færre bustadar enn åra før. Bare ei av 32 nye tomter i Stokkalandsmarka vart selt. Sjølv om det også i dei føregåande åra har vore relativt store variasjonar i bustadproduksjonen frå år til år, peikar den generelle økonomiske utviklinga i regionen nå mot at nedgangen denne gongen vil vare fleire år. Denne utviklinga vil gje vesentlege utfordringar for kommunen i 2016 og dei næraste åra framover.

Hå kommune har inngått omfattande grunnkjøpsavtaler, særleg i Stokkalandsmarka, som sikrar kommunen utbyggingsareal for mange år framover. Dette har allereie medført og vil medføre vesentlege utbetalingar i åra framover. I samsvar med vedtatt økonomiplan er det også sett i gang store anleggsprosjekt for opparbeiding ny hovudveg frå fv 44 mot Stokkalandsmarka og opparbeiding av ny hovudveg (Haugstadvegen), nye utbyggingsfelt og del av planlagt næringsområde internt i området. Dette er anlegg som er heilt nødvendige for å følgje opp kommunestyrets vedtak om at Stokkalandsmarka skal vere kommunens hovudutbyggingsområde i åra framover.

Situasjonen er då den at det allereie er utbetalt eller gjort investeringsbeslutningar som bind vesentlege midlar til utbygging av infrastruktur i området. Det er i praksis ikkje mogeleg å omgjere desse beslutningane. Rådmannen kan heller ikkje sjå at det er ønskeleg. Resultatet ville nok då blitt at utbygginga i området ville bli utsett på ubestemt tid.

Alternativet ligg nok heller i at kommunen må satse sterkt på sal av tomter og etablering av verksemder i området som kan gje inntekter av desse investeringane og bygge opp under kommunestyrets vedtak om å satse på nærings- og bustadutbygging i sørover i kommunen. Skal desse måla nåast, er det nødvendig å sjå på både den interne organiseringa av tomtesalet og på marknadsføring, salsvilkår og andre sider ved tildeling og sal av kommunale tomter og tomteareal.

Samhandling og kommunikasjon med utbyggerar og tiltakshavarar

Den nye kommuneplanen gir viktige føresetnader for utbygginga i kommunen. Regelverket gir stramme rammer for bygging i LNF-områda. Det er krav om høg tomteutnytting innfor eksisterande tettstader samtidig som dei enkelte utbyggingsprosjekta også skal tilfredsstillе viktige kvalitetskrav, t.d. når det gjeld uteopphaldsareal og leikeplassar. Nye reglar for «eplehagefortetting» medfører ei vesentleg omlegging av regelverket for fortetting innfor eksisterande einestadfelt.

I ein hektisk kvardag har det vist seg å vere ei utfordring å få til ei god formidling av og forståing for det regelverket som nå gjeld. Ein god kommunikasjon i ein situasjon med ulike interesser kan vere vanskeleg. Det må derfor arbeidast aktivt med å forbetra denne kommunikasjonsprosessen for hindre unødvendig misnøye og forlenga behandlingstid på enkeltsakene.

Administrasjonen

Open, driftig og stolt!

2015 var året da det vart gjort fleire grep for å møte innbyggjarane på ein betre måte og kunne gje både innbyggjarar og dei tilsette i kommunen betre service. Alle sentrale arkiv er samla i Dokumentsenteret, alle personal- og organisasjonsressursar er sentralisert og seint i desember opna Servicetorget med sin ny tilsette leiar. Arbeidet med å byte vindauge og installere ventilasjon i den eldste delen av rådhuset er godt i gang. Vi har sett gode resultat av arbeidet med systematisk leiarutvikling (og –forum) og gjennomførte medarbeiderundersøking for heile kommunen i november 2015.

Økonomisk resultat

1000 kroner	Regnskap		Budsjett
	2014	2015	2015 *)
Politisk sekretariat	7 494	8 762	8 778
Sentraladministrasjonen	35 007	38 412	39 009
Kyrkjer og andre trossamfunn	11 066	11 181	11 302
Netto ramme	53 567	58 232	59 089

*) budsjett med godkjente endringar.

Der har vært god kontroll med bruken av dei økonomiske ressursane gjennom 2015. Samla ressursbruk er auka i høve til 2014 fordi oppgåver og årsverk er flytta frå tenestoområda og inn i sentraladministrasjonen.

Politisk sekretariat

Det vart gjennomført kommunestyre- og fylkestingsval 14. september 2015. Auken i kostnader i høve til 2014 skuldast i hovudsak val, opplæring av dei folkevalde og iPad til nye folkevalde. Hå kommune deltok i forbindelse med valet også i ei prøveordning med røyserett for 16- og 17-åringar.

Hausten 2015 har og blitt brukt til å førebu folkerøysting om Jæren kommune. Spørsmålet veljarane skal ta stilling til 25. april er: *Skal Hå, Klepp og Time saman etablera ein ny Jæren kommune?*

Personal og organisasjon

Mål og prioriterte oppgåver

Kommuneplanen seier at den overordna målsettinga for personalpolitikken skal vere å ha tilstrekkeleg med kvalifisert arbeidskraft.

Viktigaste hendingar og resultat

I 2015 har personal- og organisasjonsavdelinga søkt å bidra til dette målet ved mellom anna å satse på inkluderande arbeidsliv, planleggje og drive leiarsamlingar og -utvikling, tilby tett leiarstøtte i mange enkeltsakar, og arbeide vidare i eit godt samarbeid med dei tilsette sine organisasjonar på ulike områdar. Sjå kapittel «Styring og kontroll» for omtale og resultat av dette arbeidet.

Kva kan gjerast betre

I 2016 vil personal- og organisasjonsavdelinga arbeide med hovudleveranseområda sine og utvida leiarstøtta på desse områda. Dette er og eit ledd i å tydeleggjere arbeidsdelinga mellom tenesteområda og stabsfunksjonane, og bidreg til betre ressursnyttning. Ein vil og halde fram med IA-satsinga, da forskning synar at varig fokus er det viktigaste tiltaket i arbeidet med å redusere sjukefråværet i ei verksemd. Dei lokale forhandlingane 2016 er dei første etter at dei fulle verknadane av den førre Hovudtariffavtala har sett inn og resultatata vil vere viktig for rekrutteringstilhøva i kommunen

Økonomi, lønn og innkjøp

Mål og prioriterte oppgåver

Hovudmåla for økonomiseksjonen er å utføre økonomioppgåvene (budsjett, rekneskap, lønn, fakturering og innkrevjing) punktleg, rett og effektivt. Eininga skal òg medverke til å framstille saker, planar og økonomiske styringssystem og kvalitetssikre desse. Vidare styre likviditeten, mellom anna ved å oppnå tilfredsstillande avkastning på kommunen sine midlar innanfor akseptable rammer for risiko, jamfør kommunen sitt finansreglement. Sekretærfunksjonen for forhandlingsutvalet er òg organisert i seksjonen.

Utviklinga i den kommunale økonomien er omtalt i siste delen av denne årsmeldinga.

Viktigaste hendingar og resultat

Økonomiseksjonen fører rekneskap og står for utbetaling og utlønning for Hå kommune, Jærmuseet (bare utlønning), Sirevåg Hamn i Hå KF, Hå Kyrkjelege Fellesråd og Jæren Everk (bare utlønning), Nærbø sokn, Varhaug sokn og Ognå sokn.

I slutten av 2014 var det ei vesentleg oppgradering av kommunen sitt økonomisystem og det blei arbeidd med effektivisering av rutinane rundt det nye systemet i 2015. I 2015 blei A-ordninga innført for alle arbeidsgjevarar. Hå var pilotkommune og innføringa har gått veldig bra. I tillegg har vi innført elektronisk registrering av timar, ferie og fråvær for dei tilsette som ikkje går i turnus.

Innkjøp

I 2015 er det inngått nye avtalar om kontorrekvisita, fritt skulemateriell og medisinsk forbruksmateriell. I 2016 skal det mellom anna lysast ut anbod på datarekvisita, digitalisering av eigeidsarkiv, IT-verktøy for verksemdstyring, kraft og banktenestar.

Finansforvaltning

Kommunen fører ein etter måten varsam finansieringsstrategi. Storparten av den kommunale lånegjelda har lita binding av lånerenta over tid. Lånevilkåra balanserer dermed mykje mot vilkåra for renteinntektene kommunen får for lån til Lyse Energi og mot vilkåra for dei kortsiktige plasseringane i pengemarknaden. Rentenivået utan- og innanlands var lågt også gjennom 2015. Jamfør elles omtale av finansforvaltninga under «Årsrekneskap».

Startlån

Kommunen låner kvart år pengar som skal lånast ut til særskilte grupper , såkalla formidlingslån (lån til vidare utlån til huskjøparar eller husbyggjarar). For 2015 var faktisk utlån mykje lågare enn i 2014 - jamfør omtale av startlån under «Årsrekneskap».

Kva kan gjerast betre

I 2016 vil vi ta i bruk elektroniske reiserekningar som eit ledd i det å stadig forenkle og effektivisere..

Kommunen har i dag ikkje eit samla system for å setje og følgje opp konkrete mål. Det skal etablerast eit for dette i 2015 og investeringsmidlar til innkjøp av system er sett av i IT budsjettet.

Servicetorget

Mål og prioriterte oppgåver

Hå kommune ønskjer å ha ein god dialog med innbyggjarane og leggja til rette for innsyn, deltaking og medverknad. Me ønskjer at alle som vender seg til Hå kommune skal bli møtt venleg, imøtekomande og med respekt, bli viste til rett person, få aktuell informasjon, få eit tenestetilbod av høg kvalitet og svar innan fastsett tid.

Viktigaste hendingar og resultat

Servicetorget vart etablert mot slutten av 2015 i rådhuset på Varhaug. I tillegg til ei fysisk ombygging i resepsjonsområdet, har det vore ei organisatorisk endring for å rigga til ein betre kommunikasjon med innbyggjarane.

Kva kan gjerast betre

Det er ei aukande forventning i befolkninga om å kunne bestilla tenester digitalt, døgnet rundt. Å vidareutvikla det digitale servicetorget er dermed ei prioritert oppgåve framover.

Dokumentsenter

Mål og prioriterte oppgaver

Dokumentsenteret skal sørge for at arkivet er i samsvar med gjeldende lovar og reglar, at arbeidsoppgåvene blir utførte på ein rasjonell og effektiv måte, og at det blir gitt nødvendig opplæring, rettleiing og oppfølging innanfor arbeidsområdet. Dokumentsenteret skal yte god service til forvaltning og publikum, og sikre at kommunen for ettertida kan dokumentere sine vedtak og tiltak.

Viktigaste hendingar og resultat

Frå sentralarkiv til dokumentsenter:

I mai 2015 etablerte Hå kommune eit dokumentsenter og tok eit steg i retning av ein meir sentralisert arkivfunksjon, der alt som rører arkivfunksjonen - arkiv, arbeidsoppgåver og personar - blir samla i ei eining som skal tene alle områda i kommunen, samt eksterne. Ved hjelp av overføring av interne ressursar frå teknisk og næring, er det nå totalt 3,5 stillingar ved dokumentsenteret.

Tilsyn frå Arkivverket:

I september 2015 hadde Arkivverket tilsyn med Hå kommune, med fokus på arkivorganisering, særleg elektroniske arkivsystem, samt arkivrutinar og -lokale. Hå kommune fekk gode tilbakemeldingar på tilsynet, særleg blei det trekt fram at det er god dialog med leiinga og ein bevissthet rundt at arkiv må vere synleg og på dagsorden i organisasjonen for å sikre dokumentfangst.

WebSak Fokus - nytt brukargrensesnitt, nye brukarar:

I oktober 2015 tok Hå kommune i bruk WebSak Fokus, eit forenkla brukargrensesnitt i sak/arkivsystemet med tilgang til dokumentbehandlings- og arkivfunksjonalitet direkte i Outlook. Systemet gjer det enkelt å arkivere e-post i riktig sak, og gir eit meir tilgjengeleg og brukarvenleg elektronisk arkiv.

I tillegg tok Jæren Everk i bruk WebSak, og gjekk dermed over til fullelektronisk arkiv.

Det er til saman ca. 225 brukarar av WebSak, fordelt på alle tenesteområda i kommunen.

Digitalisering av eigedomsarkivet til Hå kommune:

I 2015 gjekk kommunen ut på anbod for digitalisering av eigedomsarkivet, dvs. arkiv for byggesak, oppmåling og landbruk fram t.o.m. 2006. Det digitaliserte materialet skal ha same informasjonsverdi som dagens papirarkiv for interne og (på sikt) eksterne brukarar, men vere lettare tilgjengeleg og med enklare og meir fleksibel gjenfinning. Målet er at arkivet skal vere ferdig digitalisert i løpet av 2016/2017.

Eigedomsarkivet blei rydda og pakka klar for digitalisering. I tillegg var det mange einingar i kommunen som skulle flytte, rive eller bygge om, m.a. skular, barnehagar, bibliotek og rådhus, og i samband med dette blei ei rekke fysiske arkiv rydda, ordna og leverte til arkivet på rådhuset.

Kva kan gjerast betre?

I 2016 vil ein forsetje arbeidet med å bygge opp dokumentsenteret og kvalitetssikre kommunen sin dokumentasjon. Dokumentsenteret vil også bidra i arbeidet med digitalisering, t.d. plandialog, overgang til fullelektroniske arkiv, digitale skjema, og ekspedering via digitale kanalar.

Informasjonsteknologi

Mål og prioriterte oppgåver

Hovudmåla for IT-avdelinga er å levere sikker og stabil drift av kommunen sine IT-system; linjer, serverar og sentrale komponentar og PC-ar, samt sørge for intern rådgjeving, stå for oppdateringar, innføring av nye system og byggje ut og styrke systema. I tillegg arbeider me med å gjere digitale løysingar tilgjengeleg for innbyggjarane og andre eksterne aktørar. Dette arbeidet vil me fokusere ytterlegare på framover. Me ønskjer å ta i bruk nye digitale løysingar for å styrke innbyggjardeltaking og tilgjengeleggjering av digital informasjon, samt gjere arbeidsprosessar tilgjengelege digitalt for innbyggjarar og andre eksterne aktørar.

Viktigaste hendingar og resultat

Beredskap

I 2015 blei det bygd opp ein heilt ny driftssentral. Hå kommunes driftssenter (med doble sentralar) står fram som særst robust og framtidsretta, jamfør «styring og kontroll)

Her koplar IT konsulent Jan Erik Larsen leidingar. Foto: Anne Lise Norheim

IT-drift for Jæren Everk

Me driftar nå alle system for Jæren E-verk som òg nyttar kommunen sine fellessystem, til dømes lønn, sak/arkiv, epost, intranett og webpubliseringssystem. Gjennom dette samarbeidet arbeider me òg saman for å byggje ut kommunen sitt kommunikasjonssystem med legging av felles trekkjerøyr og fiberkablar. I 2015 utvida vi dette samarbeidet ytterlegare og ser nå stor nytte for alle partar.

Nytt turnussystem

Det blei lyst ut førespurnad på utskifting av turnussystem for bruk i pleie- og omsorgs-teneste og barnehagane, då det systemet me hadde ikkje lenger syntest å fungerte godt. Det synte seg at eksisterande leverandør samstundes utvikla ny løysing/versjon som vart vurdert til å vera betre enn alternativa, så avgjerda vart å fortsetja med dagens leverandøren men ta i bruk ny versjon.

Digitalisering av eigedomsarkiv

For å auka tilgang til eigedomsarkiv for tilsette og seinare for innbyggjarane vart det bestemt å lysa ut anbod på digitalisering av dette. I 2016 vil vi få utført dette arbeidet.

Open forvaltning / digitalt førsteval

For å styrke satsinga vår på digital kommunikasjon med innbyggjarane tilsette me i år ein digital medieansvarleg. Me ser alt nå at dette løfter oss i satsinga, og at avdelinga nå arbeider med interne oppgåver så vel som digital dialog med innbyggjarane og eksterne aktørar.

PC-ar

Det er nå om lag 2500 PC-ar som er i dagleg bruk. I år har vi fortsatt innkjøp av PC med pekeskjerm som også er nettbrett til skulane. I haust vart det også kjøpt inn nye PC-er til alle som byrja i 8. klasse. Desse skal elevane bruka dei tre åra på ungdomstrinnet. Det er sett mål for talet på tilgjengelege PC-ar i skulane; 1:1 for lærarar og elevar i ungdomsskulane og 1:3 for elevar på barnetrinnet. Me er nå godt over desse måtala.

I 2015 blei tilsett ein ny person og vi har nå god bemanning og sær sars god kompetanse i avdelinga.

Drift

- Det har vore ein stabil og trygg driftssituasjon. Datasenter og løysingar er oppdaterte og fornya. Nytt driftsmiljø med to driftssentralar har styrja drifta i særleg grad.

Økonomi

- Oppgåvene lar seg utføre innanfor oppsett budsjett.
- Nokre investeringar vert utsette av di ein ikkje har nok personell til å stå for planlegging og gjennomføring av planlagde prosjekt.

Kompetanse

- Det er ei stadig utfordring å byggje opp kompetanse på dei forskjellige løysingane som vert tekne i bruk. Det er samstundes vanskeleg å få tak i ekstern kompetanse for å styrke dette arbeidet. Vi har klart å gjennomføra fleire avanserte kurs for tilsette.

Kva kan gjerast betre?

Dei løysingane som allereie er på plass kan nyttast i større grad til å effektivisere administrativt arbeid og til å betre innbyggjardialog og samhandling. Ny løysingar som er tilgjengelege kan ytterlegare styrke dette.

Bygg- og eigedomsforvaltning

I 2015 blei det oppretta stilling som kommunal eigedomssjef og ny eigedomssjef var på plass 7 april 2015. Hovudoppgåva er å forvalte og utvikle kommunen sine eigedommar, stå for vedlikehaldet av desse i tillegg til å ha ansvar for byggeleiaroppgåver.

Eigedomssjefen leier ei stabsavdeling og rapporterer direkte til rådmannen. Avdelinga inneheld byggeleiing kor prosjektleiarane høyrer til, samt eigen drifts- og vedlikehaldsavdeling. Ein eigen avdelingsleiar har ansvar for all drift og vedlikehald av kommunale bygg.

Om lag 140 personer har sin daglige arbeidsplass i eigedomsavdelinga

Mål og prioriterte oppgåver

Målsettinga er å gjennomføre vedtekne investeringsprosjekt i tråd med vedtekne budsjett og planar. Likeins skal drift og vedlikehald gjennomførast etter vedtekne budsjett og planar. Eksisterande bygningsmasse må takast i vare og vedlikehaldas på ein slik måte at verdi og funksjon blir tatt i vare og ikkje blir forringa.

Drift og vedlikehaldsavdelinga bruker IK Bygg som internkontrollsystem og det er eit mål å utvikle og utvide dette systemet i løpet av 2016

Vaktmeister Anton Tjemsland ordnar lys i kommunestyresalen. Foto: Anne Lise Norheim

Viktigaste hendingar og resultat - Bygg

Helse og Sosial

- Hå sjukeheim, 2 etasjar med påbygg og ombygging av parkeringsplassen er under prosjektering. Prosjektet er blitt forsinka med 4-6 månader da konseptet måtte endrast for å oppfylle parkeringskrav i reguleringsføresegner og kommuneplan. Parkeringsplass ventast ferdigstilt på nyåret 2017. Påbygg er venta ferdigstilt hausten 2018.
- Rosklia forsterka bustader er klar til oppstart. Arbeidet har blitt forsinka som følge av klagesaker og politisk behandling. Igangsettingsløyve er nå gitt og arbeida starter i januar 2016 med venta ferdigstilling i mai 2016.

Skoler

- Arbeid med Bø skule går etter vedtekne planar. Skulen skal takast i bruk i august 2016.
- Oгна skule: Arbeidet går etter framdriftsplan. Riving av gamal skule startar opp i februar 2016 og bygging av ny skule starter i august 2016. Nye Oгна skule skal stå klar til bruk i januar 2018.

Barnehagar

- Motlandsmarka barnehage blei ferdig og tatt i bruk 1 desember 2015. Dette var etter plan. Økonomisk blei det tilleggsløyvt 1,8 millionar kroner, prosjektet blei etter det levert på kalkyle.

Kulturbygg

- Lensmannsløa. Her blei prosjektering påbegynt i 2015. Midlar er løyvt i økonomiplan og planen er å gjere arbeidet ferdig i løpet av 2016.
- Toalettbygg ved Grødaland bygdemuseum er ferdig prosjektert. Blir ferdig i 2016.
- Folkebibliotek Nærbø. Ferdig prosjektert. Arbeidet starter i januar 2016 og skal være ferdig i april 2016.

Administrasjonsbygg

- Pytten garderobeanlegg er ferdig. Bygget blei offisielt opna 02.11.2015, noko forseinka i forhold til framdriftsplan. Økonomisk blei bygget levert som kalkulert.
- Opprustning Rådhuset Varhaug. Arbeidet ble påbegynt i august 2015. Etter plan blir det ferdigstilt i mars - april 2016.

Arbeida med Rådhuset har vært mer krevjande enn venta og spesielt det elektriske anlegget i bygget har vært i dårlig stand.. I tillegg har kjerneboring ført med seg mykje ekstra arbeid på det elektriske anlegget.

Viktigste hendelser drifts- og vedlikehaldsavdeling

- Lensmannsgarden 28 er oppgradert med nytt ventilasjonssystem og brann/røming. Blir ferdigstilt våren 2016.
- Varhaug helsesenter har fått oppgradert helsestasjonen og legesenter.
- Klokkartunet 41 hus B er oppgradert til kontor og utleigeleilegheit for SUS.
- Klokkartunet 50 Aktivitetssenter skal oppgraderas. Arbeidet er begynt. Ferdigstillas i 2016.
- Rosklia 7A er ferdigstilt etter brann.
- Leiligheter på Gjegnet Vigrestad er ferdig rehabilitert etter flomskader.
- Fleire bustader er heilt eller delvis renovert innvendig.
- Høyland skule har fått nytt garderobeanlegg og ventilasjonsanlegg i gymsal-bygget.
- Vigrestad barneskule har fått oppgradert ventilasjonsanlegg og SD anlegg.
- Breidablikk barnehage har fått ny brannsentral etter lynnedslag.
- Trekløveren barnehage i Skulegata er ferdig renovert etter vasskade.
- Mindre vedlikeholdsoppgaver er gjennomført i høve til internkontrollsystemet IK Bygg

Diverse

- Det blei i 2015 lyst ut og tilsett ny prosjekt/byggeleiar som starter 1 februar 2016. For dei to store skuleprosjekta blir det leigt det inn ein prosjekt/byggeleiar.
- IK bygg har hatt sitt første hele år som internkontrollsystem for bygg. Tilbakemeldingene fra brukere er meget bra.

Kva kan gjerast betre

- Arbeid med å få på plass felles rutinar og system for både byggeprosesser og drift / vedlikehald er starta, men mykje arbeid står igjen. Dette vil fortsette ut i 2016.
- Lagrings- og rapporteringsrutinar må betrast.
- Oppdatering / kursdeltaking på faglig nivå må bli betre

Framtidsutsikter

Stø kurs framover

Hå kommune held stø kurs når det gjeld drift og investeringar for budsjettet 2016 og økonomiplan 2016 – 2019 til tross for usikre tider nasjonalt, regionalt og lokalt.

Visjon og verdier

I arbeidet med budsjettet for 2016 og økonomiplanen for 2016 – 2019 har det vist seg, meir enn nokon gong, viktigheita av å løfte i lag. Med høgare utgifter til sosialhjelp, nedgang i oljenæringa i tillegg til auka arbeidsløysa og lågare skattenivå gjeld det å løfte i lag for å få til dei beste resultatane for innbyggjarane våre.

Nye krav og rammer for kommunale tenester gjer omstilling nødvendig på alle nivå i organisasjonen. Dette krev kompetanse på endringsleiing. Gjennom leiarforum og leiarutviklingsprogram, etablering av servicetorg, nytenking og innovasjon i heile organisasjonen kan vi saman løfte i lag gjennom verdiane open, driftig og stolt. På den måten kan vi vere betre rusta til å møte dei moglegheiter og utfordringar vi har i ein vekstkommune.

Kva er viktig framover?

Vi ser framleis at sterk vekst i folketallet og auke i talet på flyktningar stiller store krav til omstillingsevne og tenesteproduksjon. Vi ser også ein auke i arbeidsløysa og at det blir sett i gang bygging av færre bustader i kommunen. Det er viktig å halde på den økonomiske handlefridomen slik det er bestemt i kommuneplanen for perioden 2014 – 2028. Kommunebarometeret for 2015 viser at Hå kjem godt ut på kvalitet og økonomi samanlikna med andre kommunar og det er viktig å halde på dette.

Driftsresultatet er sett opp slik at vi når måltallet om eit driftsresultat på minst 1,5 prosent av dei totale driftsinntektene i økonomiplanperioden 2016-2019. I budsjettet for 2016 er lagt inn driftsinntekter på 1,293 milliard kroner. Driftskostnadane er budsjettert til 1,284 milliard kroner. Netto finanspostar og avskrivningar aukar også slik at budsjettert driftsresultat er på 19,7 millionar kroner.

Dei store investeringane held fram. I økonomiplanperioden 2016 – 2019 er det lagt inn 1,292 milliard kroner i investeringar, mot 1,371 milliard kroner i økonomiplanperioden 2015 – 2018. Når vi tar omsyn til inntekter frå sal av tomter til industri og bustadbygging, ser vi ein liten auke i lånegjeld per innbyggjar til 59.700 kroner/innbyggjar i 2017. Dette går ned i 2018 til 57.800 kroner/innbyggjar.

Det er knytt usikkerheit til fleire av postane i budsjettet, både skatteinngang, rentenivå og faktisk auke i tenesteproduksjon. Det er derfor viktig å ha eit robust budsjett, ha kontroll på prosjektframdrift og lånefinansiering og halde ein del midlar på fond som i dag.

Prioriterte oppgaver i 2016 og i økonomiplanperioden er

- Ferdigstille dei to store skuleprosjekta på Bø og Ognå
- Bygge barnehagar på Vigrestad, Brusand og i Bratlandsmarka
- Fortsatt satsing på å auke den formelle kompetansen blant dei tilsette i barnehage og skule
- Sikre integrering av innvandrarak og andre med særskilde og samansette behov – gi heilskaplege og koordinerte tilbod med omsyn til språk, arbeid, helse og kulturelt/sosialt
- Bygge to etasjar på Hå sjukeheim
- Vidareutvikle Stokkalandsmarka og legge til rette for nye bustad- og industriområde
- Ytterlegare investering i flaum- og overvassikring
- Satsing på nærmiljø og tettstadsutvikling
- Vidareføring av satsing på Jærmuseet, ein viktig regional institusjon med hovudadministrasjon i Hå

Utviklingstrekk

Utviklingstrekk i samfunnet er viktig for kommunen si vurdering av framtidsutsiktene. Nokre av dei hovudutfordringane vi ser framover er omtalt nedanfor. Desse utfordringane vil vi ta omsyn til når vi vurderer om, eller i kor stor grad, vedtatt kommuneplan (og andre planer) skal reviderast.

Befolkningsutvikling

Den demografiske utviklinga legger føringar på kommunen si disponering av økonomiske ressursar og er med på å sette rammene for kommunalt utviklingsarbeid. Folkemengd per 31.12.2015 var 18.591 personar.

Sysselsetting

Konjunkturedgang i oljeindustrien påverkar arbeidsmarknaden i heile regionen. Ein ser nå den høgaste arbeidløysa i Hå på 10 år.

Flyktningssituasjonen

Fleire flyktningar og asylsøkarar kan potensielt bli ei belastning for kommunen sitt tenesteapparat og samstundes utfordre sosiale strukturar i lokalsamfunna. Kommunestyret har vedtatt å ta imot 55 flyktningar i 2016. Av dette er det mange einsleg mindreårige.

Folkehelse

God folkehelse er viktig både for den enkelte innbyggjar og for kommunen som heilskap. Målet for alt folkehelsearbeid er flere leveår med god helse og utjamning av sosiale helseforskjeller i befolkninga. Helsetilstanden blir bedre jo høgere man befinner seg i det sosioøkonomiske hierarkiet. Dette betyr at dårlig utfall på faktorer som for eksempel

arbeidsledighet, frafall i videregående skole og dårlige leseferdigheter i barneskolen kan resultere i helseproblemer.

Å mestre livet er ein viktig føresetnad for ei god psykisk og fysisk helse. Helsefremjande nærmiljø som legg til rette for at ein kan ta del i samfunnet og oppleve sosial støtte er svært viktig.

31. desember 2015 viser at folketallet bare økte med 63 til 18 591 noko som tilsvarer 0,3%.

Glade og spreke born på Motland skule. Foto: Anne Lise Norheim

Samfunnstryggleik og beredskap

Alle kommuner har plikt til å gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. En kan aldri vite når en uønsket hendelse kan ramme kommunen og innbyggerne, men når det skjer skal kommune være forberedt. Helskapelege risiko- og sårbarhetsanalyse er grunnlaget for kommunen sitt heilskapelege og systematiske arbeid med samfunnstryggleik.

Klimatilpassing er nødvendig for å kunne møte framtidige klimaendringer og for å kunne stå imot dagens ekstremvær. Dersom vi ikkje førebur oss vil klimaendringane få store konsekvensar for samfunnet si sårbarheit og kritiske samfunnsfunksjonar. Det må derfor arbeidast for at klimatilpassing må integrerast i alle deler av kommunen si planlegging.

Årsresultat

Resultata frå 2015 syner at kommunen har stø kurs framover. Vi leverer nok eit godt driftsresultat og store investeringar for framtida blir gjort slik det er omtalt i kommuneplanen. Der er også utfordringar framover. Nedgangen i næringslivet i regionen pregar også Hå og i 2015 har vi sett låg befolkningsutvikling, låg bustadbygging, auke i talet på personar utan arbeid og mange fleire flyktingar.

Driftsresultatet for 2015 blei 86 millionar kroner. Dette er 6,6% av driftsinntektene og er betre enn forventa på grunn av høgare tilskot og refusjonar, reduserte pensjonsutgifter, lågare finansutgifter og ikkje minst god budsjettstyring i tenesteområda. Disposisjonsfondet er auka med 35 millionar. Dei store investeringane på 481 millionar kroner gjer at det er tatt opp store lån i 2015. Netto lånegjeld er no 799 millionar kroner som motsvarer 43.000 kroner per innbyggjar. Rekneskapsmessig meir/mindreforbruk (overskot) er 34,5 millionar kroner. Rådmannen rår til at dette leggst til disposisjonsfondet.

Kommunal drift

Hå kommune ønskjer å gje eit best mogleg tenestetilbod til innbyggjarane. Innbyggjarane venter mykje av dei kommunale tenestene, både når det gjeld kvalitet og omfang. I tillegg kommer det nye krav og forventingar frå sentrale styresmakter om vidare utbygging av tilbod innanfor dei ulike tenesteområda. Desse utfordringane har kommunen handtert godt i 2015. Alle tenesteområda leverer innanfor godkjente budsjetttrammer og har vist stor fleksibilitet og evne til å omstille seg når det er trong for det.

Tenesteyting er arbeidsintensivt, og eg/vi er særst godt nøgd med at den målretta innsatsen for å redusere sjukefråværet har vore vellukka. Det betyr mindre vikarbruk og sjukepenge-refusjon og meir effektiv jobbing. Talet på tilsette er gått opp med 1,6% medan talet på årsverk er gått opp med 1,8%.

Skatteinngangen blei nesten som budsjettet fordi auka inntektsutjamning veide opp for lågare skatteinnbetalingar.

Kommunestyret har vedtatt nokre endringar i budsjettet gjennom året for å ta omsyn til nye oppgåver. Vidare er det vanskeleg å si akkurat når venta endringar kommer. Der er også usikkerheit knytt til omfanget av til dømes spesialundervisning for elevar frå andre kommunar.

Investering

Kommunen har hatt et svært stort investeringsprogram i 2015. Det er naudsynt å utvikle og bygge opp den kommunale infrastrukturen, slik at vi kan levere effektive og gode tenester til innbyggerne og legge til rette for bustadbygging og næringsutvikling. Dei store investeringane betyr også auka bruk av lånemidlar. Hå har likevel låg lånegjeld per innbyggjar og ein robust balanse. Dei største byggeprosjekta i 2015 har vært å gjere ferdig

Motlandsmarka barnehage, bygging av nye Bø skule og ombygging av rådhuset. Innanfor teknisk og næring er det investert om lag 50 mill kroner kvar på vegar, bustadområder og vatn, kloakk og reinseanlegg.

Investeringsrekneskapen er gjort opp i balanse.

Vurdering

Regnskapet viser at kommunen har god kontroll på ressursbruken knytta til den kommunale tenesteproduksjonen. Lånegjelda aukar, men kommunen har og ikkje disponerte midlar på disposisjonsfond. Det er viktig å fortsatt ha stor merksemd på god økonomistyring slik at ein kan oppretthalda dagens tenestetilbod og finansiere ein del av investeringane av drifta.

Bekrefting

Årsrekneskapen er lagt fram i samsvar med rekneskapsforskrifta si § 10 den 15. februar 2016. Rekneskapen gjer eit dekkande bilete av Hå kommune sin økonomiske situasjon og resultat av verksemda i 2015. Hå kommune blir revidert av Rogaland Revisjon IKS.

Anne Berit Berge Ims

Rådmann

Bente C Iversen

Økonomisjef

Statlege rammevilkår

Den største delen av inntektene til kommunen er skatt og rammetilskot. I 2015 var dette to tredelar av driftsinntektene.

Rammetilskotet er fast om ikkje styresmaktene vedtek endringar i form meir eller mindre finansiering knytt til bestemte saker.

Skatteinngangen vil variere med talet på skattytarar og inntektsnivået deira. Den delen kommunen får behalda av innbetalt skatt på inntekt og formue kallast skatteøre. Dette var 11,85% i 2015. Dersom skatteinngangen per innbyggjar er lågare enn landsgjennomsnittet vil kommunen få utbetalt inntektsutjamnande tilskot. Kommunen får meir inntekter som blir finansiert av dei kommunane med høgare skatteinngang enn landsgjennomsnittet.

I høve til 2014 så auka skatteinngangen med 3% og rammetilskott (inkludert inntektsutjamning) auka med 9%. Skatt per innbyggjar blei kr 23 575 i 2015 noko som er 0,5% meir enn i 2014.

Skatteinngangen blei 1,7% lågare enn budsjettet, men siden skatteinngangen per innbyggjar var 89,2% av landsgjennomsnittet fekk Hå meir i inntektsutjamning og summen av skatt og rammetilskott blei 0,4% høgare enn justert budsjett.

Likningsår	2010	2011	2012	2013	2014
Talet på skattytarar med skatt, forskottsordninga	12 680	12 966	13 244	13 661	13 969
Talet på innanbygds arbeidsgjevarar	515	518	530	556	568

Bokføringsår	2011	2012	2013	2014	2015
Innbetalt skatt/avgift (mill.)	1 658	1 717	1 848	1 947	2 013
Hå kommune sin del (mill.)	340	380	407	425	437

Tabellen under viser totale driftsinntekter. Andre inntekter inkluderer brukar- og eigenbetalingar samt tilskot og refusjonar frå stat og andre kommunar.

Driftsinntekter millionar kroner	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt	340,3	379,6	407,3	425	436,8
Rammetilskott	331,7	357,6	383,4	399,1	435,9
Vertskommunetilskudd	45,1	43,5	43,5	40,5	40,3
Andre inntekter	305,6	336,0	354,4	361,4	383,3
Sum	1022,7	1116,7	1188,6	1226,0	1 296,3

Driftsrekneskap

Kommuneplanen sine mål for økonomistyring blei nådd i 2015:

- Driftsresultatet er på 6,6% mot målet på 1,5%.
- Der er auke i ubundne fondsmidler på 35 millionar kroner slik at disposisjonsfondet ved utgangen av 2015 er på 181 millionar kroner eller 14% av driftsinntektene.
- Låneopptaket er innfor forsvarlege rammer. Netto langsiktig lånegjeld er 56,8%¹ av driftsinntektene. Målet i kommuneplanen er at dette forholdstalet skal vere innanfor 60%.
- Kontrollert vekst i driftsutgiftene. Alle rammeområda har halde budsjetttrammene sine med endringar vedtatt gjennom året. Oppgåvene blir fleire, men ein del av auken blir følgt av finansiering frå staten. Det er likevel ei stor utfordring å planleggja sidan det er uvisst når for eksempel flykningar kommer eller kor mange ressurskrevjande brukarar det blir. Skatteinngangen er også uviss sjølv om denne usikkerheita blir dempa av inntektsutjamninga. Dette syner at kommunen har ein effektiv ressursbruk.
- Kostnadsorienterte prisar og avgifter. Sjølvkostområda går i balanse med ein svak oppbygging av fond. Dette er bunde fond som gjer at prisane kan haldast låge framover (Hå er allereie blant de 10 kommunane som har lågaste gebyr og avgifter).

I alle tabellar og analyser tar vi i tillegg til resultat for førre år også med budsjett for 2015 med vedtekte endringar. Dette reflekterer det som var planlagt og vedteke av politikarane i budsjettet med godkjente endringar gjennom året. Fullstendig årsrekneskap fins seinare i kapitelet.

Hovudtal

Millionar kroner	Rekneskap					Budsjett
	2011	2012	2013	2014	2015	2015 *)
Driftsinntekter	1 023,0	1 117,0	1 187,0	1 226,0	1 296,0	1 231,0
Driftsutgifter	-945,0	-1 021,0	1 141,0	-1 195,0	-1 243,0	-1 240,0
Finansposter	-3,0	-5,0	-4,0	-6,0	-18,0	-21,0
Netto driftsresultat	74,0	90,1	84,2	71,4	85,8	20,0
Avsetningar	-37,3	-77,9	-66,0	-38,0	-51,0	-20,0
Overskott	19,0	12,0	18,0	33,0	34,0	
Driftsresultat i % av driftsinntektene	6,2 %	8,1 %	7,1 %	5,8 %	6,6 %	1,6 %

*) Budsjett inkludert endringar

Driftsresultat i 2011, 2012 og 2013 inneheld MVA kompensasjon for investeringar

¹ Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktingar der totale utlån og ubrukne lånemidler er trukke frå.

I denne tabellen er oppsummert årsakene til det gode driftsresultatet:

	Endring frå forventning (endra budsjett) Inntekter + 5,3%, utgifter + 0,3%	Endring fra resultat i 2014: auke 20% Inntekter + 5,7%, utgifter + 4,1%
Skatt og rammetilskot	4 millionar meir enn forventa <ul style="list-style-type: none"> Mindre skatte (-1,7%), men auke i rammetilskot og inntektsutjamning (til saman 2,7%) 	49 millionar meir <ul style="list-style-type: none"> auka skatt (2,8%), rammetilskot (9,2%) og inntektsutjamning (70%)
Overføringar/ tilskot	27,8 millionar meir (27,2%) <ul style="list-style-type: none"> helse og skule har størst del 	7 millionar meir (7,8%) <ul style="list-style-type: none"> flyktingar og integrering
Netto lønn	15 millionar i auke (1,3%) <ul style="list-style-type: none"> meir i refusjonar enn forventa (stat, andre kommunar) Mindre sjukefravær 	26 millionar meir (3,7%) <ul style="list-style-type: none"> mindre sjukefravær enn i 2014 fleire årsverk og lønsauke (6,5%)
Pensjon	13 millionar lågare regning enn føresetnadar lagt til grunn fra pensjonsselskapa	4 millionar meir (5,1%)
Andre inntekter og kostnader	6 millionar meir i brukarbetaling og eigenandelar 3 millionar mer i diverse utgifter	5 millionar meir i brukarbetaling og eigenandelar 4 millionar meir i diverse utgifter.
Finanskostnader	3 millionar mindre (2,1%) <ul style="list-style-type: none"> Lån tatt opp seinare enn forventa 	12 millionar meir <ul style="list-style-type: none"> høgare låneopptak enn i 2015 (28%) finansinntekter på nivå med 2014

Brutto lønnsutgifter var 71,6% av driftskostnadane inkludert avskrivning, opp frå 70,2%t i 2014. Endra handsaminga av utgifter til samhandlingsreforma reduserer dei direkte utgiftene.

Kostnadsutviklinga i rammeområda er vist i tabellane nedanfor.

Oversikt over driftsutgifter

Driftsutgifter	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor i 1000 kr	Brutto driftsutgifter				
Politisk	8 356	7 939	8 722	7 738	9 464
Sentraladministrasjonen	32 249	37 223	39 894	40 971	46 788
Opplæring og kultur	454 917	487 603	516 392	557 630	574 308
Helse og sosial	392 606	443 441	471 151	494 643	496 819
Kyrkjer og andre trossamfunn	8 904	10 451	10 389	11 221	11 179
Teknisk og næring	90 101	91 951	103 056	114 839	113 748
Ymse	-7 409	-18 951	-8 203	-32 022	-8 900
Sum	979 724	1 059 657	1 141 401	1 195 020	1 243 406

Brutto driftsutgifter viser dei samla driftsutgiftene inkludert avskrivningar slik det framkommer i driftsrekneskapen. Her er ikkje bruk av eller avsetning til fond tatt med. Tala er også korrigert for interne overføringer.

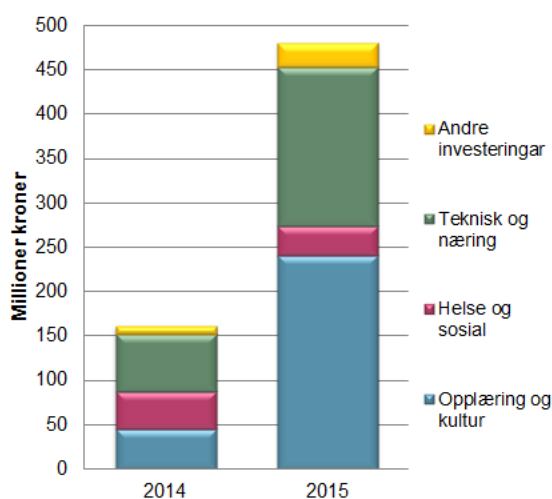
Sentraladministrasjonen har størst auke i utgiftene frå 2014, men dette er fordi oppgåver er flytta frå tenesteområda inn i dokumentsender og servicetorg. I 2015 var premieavviket mye større enn tidlegare. Dette er ei av hovudårsakene til at utgiftene under «ymse» varierer så mykje mellom år.

Investering

I 2015 blei det ført 473,3 millionar kroner i investeringsutgifter i rekneskapen. Dette er 294,3 millionar kroner meir enn i 2014. Endra budsjett var på 484,8 millionar kroner. Hovudårsakene til at investeringsutgiftene blei lågare enn budsjettert er at Hå sjukeheim blir utsett på grunn av trong for fleire parkeringsplassar og justeringar i høve til faktisk framdrift på andre byggeprosjekt. Noko investering er flytta frå 2015 til 2016.

Kommunerekneskap må førast med årlige løyvingar for investering og låneopptak. Dette gjer at det blir endringar i høve til årets budsjett på grunn endringar i framdrift, at prosjekt vert utsett og andre omprioriteringar. Prosjekt som går over fleire år kan få fleire justeringar sjølv om totalkostnaden ikkje endrast.

Samla investeringar og dei største prosjekta

Store prosjekt – millionar kroner	Total kost	Kost 2015	Ferdig
Ombygging Rådhuset	22,9	15,2	2016
IT		7,0	
Pytten		7,5	2015
Vegar		52	
Vatn, kloakk, reinseanlegg		53	
Bustadområde		49	
Industriområde		9	
Sentrumsutvikling		3	
Hå sjukeheim påbygg	167,0	1,7	2018
Motlandsmarka barnehage	39,6	35,2	2015
Hå gamle prestegard + Obrestad fyr	3,0	3,0	2015
Bø skule	370,0	186,0	2016
Ogna skule	193,0	8,5	2018

Investering per område

Investeringsutgifter 1000 kroner	2011	2012	2013	2014	2015	Budsjett 2015 *)
Sentral mm	1 656	4 859	1 371	1 746	19 915	31 350
Opplæring og kultur	46 785	52 641	38 056	48 716	231 454	207 881
Helse og sosial	55 361	58 824	76 676	44 465	37 247	43 900
Kyrkje	-	0	500	638	2 008	5 250
Teknisk og næring	49 124	59 247	54 507	82 988	182 627	196 465
Sum	152 926	175 571	171 110	178 553	473 251	484 846

*) med godkjente endringar
tomtekjøp (aksjer) til Bø skule ikkje med

Finansiering

Investeringane blir betalt ved låneopptak, salsinntekter, bruk av fond og overføring over driftsbudsjetter. Meirverdiavgift på investering blir refundert og kommer òg fram som ei inntekt.

Opphavleg investeringsbudsjett var på 438 millionar kroner med eit låneopptak på 272 millionar kroner. Faktisk låneopptak var 327 millionar kroner. Differansen skuldast flytting av låneopptak som er frå 2015 til 2016 og frå 2014 til 2015. Dette skjer på grunn av kravet om årlege løyvingar og at framdrift og finansiering på prosjekt derfor endrast i forhold til opphavelig vedtak.

Salsinntekter var 13 millionar kroner i 2015 mot budsjetterte 46 millionar kroner. Budsjettert salsinntekt er budsjettert lagt til Tomtefondet. Når det er lite sal, blir det tilsvarande lite lagt i fondet. Tomtefondet blei derfor redusert til 17 millioner kroner pr. 31.12.15 frå 20 millionar kroner året før.

Frå balansen

I balansen ser vi at dei store investeringane aukar balansen med 397 millionar kroner etter avskrivningar. Anleggsmidlane (inkl. pensjonsmidlar) samla aukar med 496 millionar kroner. Langsiktig gjeld aukar med 280 mill kr på grunn av dei store investeringane. Netto auke i fond er 26 millionar kroner – disposisjonsfondet er auka med 35 millionar kroner, men det er tatt av investeringsfondet i løpet av året. Jamfør elles «Årsrekneskap 2015».

Balanse pr. 31. desember 2015

Eigendelar	Note	2011	2012	2013	2014	2015
Eigedom etc.		1 186	1 298	1 412	1 541	1 938
Utlån og aksjer		217	221	231	231	229
Pensjonsmidlar		849	903	998	1 114	1 215
Sum anleggsmidlar		2 252	2 422	2 641	2 886	3 382
Premieavvik		27	39	41	62	52
Andre omløpsmidlar		381	450	490	548	616
Sum omløpsmidlar		409	489	530	610	668
Sum eigendelar		4 913	5 333	5 813	6 382	7 432
Udisponert overskott		19	12	18	33	35
Fond	1, 2	251	270	297	325	351
Annan eigenkapital		724	787	821	908	1 051
Sum eigenkapital		994	1 070	1 136	1 267	1 436
Kortsiktig gjeld		130	148	170	179	204
Pensjonsforpliktingar		1 117	1 203	1 331	1 439	1 508
Langsiktig gjeld		420	490	534	612	902
Sum gjeld		1 667	1 841	2 036	2 229	2 614
Sum eigenkapital og gjeld		2 661	2 911	3 172	3 496	4 050

Tal i millioner kroner

Finans

Summen av renteinntekter, -utgifter og utbytte i driftsrekneskapen var 20,4 millionar kroner i 2015 mot 23,3 millionar kroner i 2014. Svekinga skuldast i all hovudsak auka renteutgifter på lån. Avdrag på lån auka frå 29,5 millionar kroner i 2014 til 38,5 millionar kroner i 2015. Sum finansposter blei dermed redusert med nesten 12 millionar kroner i 2015 i forhold til 2014, men dette var tre millionar kroner betre enn i justert budsjett. Jamfør eigen rapport om finansforvaltninga bak i årsmeldingsheftet.

I 2015 blei det utbetalt 7,6 millionar kroner i formidlingslån (lån til vidare utlån til huskjøparar eller husbyggjarar). Tilsvarande var utlånet i 2014 på 17,7 millionar kroner. For 2015 var det budsjettert med opptak av lån på 20 mill kr i Husbanken til vidare utlån. Tildelte lån var på 17,2 millionar kroner og ubrukte lånemidler har dermed auka i løpet av året. Etterspurnaden var mykje lågare enn budsjettert. Årsaka til dette er lågare aktivitet i byggmarknaden/ husomsetjinga i 2015. Det var ikkje bokførte tap på formidlingslån i 2015. På grunn av ekstraordinære innbetalingar varauken i lån til utlån bare 1 million kroner til 101,8 millionar kroner i 2015.

Kommunen sine egne lån auka frå 511,2 millionar kroner i 2014 til 798,7 millionar kroner.

Gjeld

Gjeld pr. 31.12	2011	2012	2013	2014	2015
Langsiktig/kortsiktig gjeld *)	549,9	637,8	704,2	790,7	1 106,0
Omløpsmidlar	408,6	488,9	530,5	610,2	668,4
Netto gjeld	141,3	148,9	173,7	180,5	437,6

Langsiktig lånegjeld	2011	2012	2013	2014	2015
Brutto samla lån*	419,7	489,7	534,1	612,0	900,5
Lån til utlån	75,9	84,6	93,4	100,8	101,8
Netto samla lån	343,8	405,1	440,7	511,2	798,7

Brutto pr. innbyggjar i kr	24 339	27 769	29 484	33 031	48 437
Netto pr. innbyggjar i kr	19 937	22 971	24 328	27 591	42 962

Tal i mill. kr.

*eksl. Pensjonsgjeld

Overskot

I det kommunale budsjett- og rekneskapssystemet skal budsjettet gå i balanse, det skal ikkje budsjetterast med overskot. Rekneskapsmessige meirinntekter og mindreutgifter jamført med budsjettet gjev eit over- eller underskot og det er høve til å gi løyve til at udisponerte midlar kan førast over frå eit år til eit anna via fond. I Hå avgjer kommunestyret i eigne saker i desember om og eventuelt storleik på midlar som kan førast over til neste år. Ved avslutning av rekneskapen blir endelige overføringar gjort.

Ei nærare analyse av hovudoversyna i årsrekneskapen viser ei meirinntekt i driftsrekneskapen 2015 jamført med justert budsjett på 65,8 millionar kroner, meirutgifter på 3,5 millionar kroner og 3,0 millionar kroner i betre finansresultat enn endra budsjett. Dette gir samla eit netto driftsresultat på 85,8 millionar kroner mot endra budsjett på 20,2 millionar kroner. Opphavleg budsjett var eit driftsresultat på 17,8 millionar kroner.

Når ein tar omsyn til netto avsetningar, overføringar til investeringsrekneskapen og dei godkjende overføringane til 2016 på 51,3 millionar kroner kjem 34,5 millionar kroner fram som udisponert årsoverskot. Rådmannen tilråd at dette beløpet leggest til disposisjonsfond.

Finansieringsanalyse

Drift:	Note	Rekneskap				Budsjett *)
		2012	2013	2014	2015	2015
Skatt		379 621	407 268	424 985	436 779	444 550
Rammetilskott (inkl. inntekstutjamning)		401 308	426 901	399 120	435 909	425 253
Andre inntekter		335 780	354 397	401 895	423 614	360 737
Sum driftsinntekter	3	1 116 709	1 188 566	1 226 000	1 296 302	1 230 541
Sum driftsutgifter	4	-1 021 464	-1 100 366	-1 148 507	1 192 372	1 189 155
Avskrivninger		-38 193	-41 034	-46 513	-51 060	-50 736
Brutto driftsresultat		57 052	47 166	30 980	52 870	-9 350
Netto renteinntekter , utbytte	5	16 526	22 315	23 331	20 348	17 349
Netto avdrag, utlån	6	-21 705	-26 340	-29 473	-38 479	-38 506
Avskrivninger, motpost		38 193	41 034	46 513	51 060	50 736
Netto driftsresultat		90 066	84 175	71 351	85 799	20 229
Investering:		2012	2013	2014	2015	
Brutto investeringsutgifter		-175 571	-171 111	-178 972	-473 254	-484 846
Utlån/kjøp av andelar		-19 036	-25 093	-20 083	-18 873	-22 500
Avdrag		-14 348	-9 927	-10 828	-16 191	-16 515
Tilskot, refusjonar, e.ord.utbetalingar/ avdrag, mva		46 480	29 525	89 054	97 692	85 241
Netto investeringsutgifter.		-162 475	-176 606	-120 829	-410 626	-438 620
Finansiert ved:		2012	2013	2014	2015	
Lån		56 446	94 070	90 300	338 284	346 739
Sal av eigeidom		28 334	31 344	2 364	13 059	46 000
Andre egne midlar		77 695	51 192	28 165	59 283	45 881
Sum finansiering		162 475	176 606	120 829	410 626	438 620
Endring i arb. kap før korrigeringar		12 370	32 983	43 187	26 517	
Endring ubrukte lån		50 046	-13 383	27 900	6 080	
Endring arbeidskapital		62 416	19 600	71 087	32 597	
Kommunalt rekneskapsresultat:		2012	2013	2014	2015	
Endring arbeidskapital		62 416	19 600	71 087	32 597	
Endring ubrukte lån		-50 046	13 383	-27 900	-6 080	
Netto intern finansiering	7	-223	-14 861	-9 951	8 026	
Overskot for året		12 147	18 122	33 236	34 543	

Tal i 1000 kr

*) Med godkjente endringar

Årsrekneskap

Innhold

Revisionsberetning.....	96
Økonomiske oversikter	
Drift.....	98
Investering.....	99
Anskaffing og anvending av midlar.....	100
Balanse.....	101
Oversikt endring arbeidskapital.....	102
Rekneskapssjema 1A – drift.....	103
Rekneskapssjema 2A – investering	104
Noter	
1. Regnskapsprinsipper.....	105
2. Endring i arbeidskapital.....	107
3. Oversikt over pensjonskostnader.....	108
4. Garantiforpliktingar.....	110
5. Oversikt over samla krav og gjeld til kommunale foretak.....	111
Oversikt over mellomværende kyrkja.....	112
6. Aksjar og andeler.....	112
7. Spesifikasjon avsetninger og bruk avsetninger.....	113
8. Kapitalkonto.....	114
9. Varige driftsmidler.....	115
10. Investeringer og salg av varige driftsmidler de siste 5 år.....	115
11. Gjeldsforpliktingar.....	116
12. Finansielle omløpsmidler.....	118
13. Sjølvkosttenester.....	118
14. Årsverk per 31.12.2105.....	121
15. Godtgjersle til administrasjonssjef og ordførar.....	122
16. Godtgjersle til Rogaland Revisjon IKS.....	122
17. Justeringsrett overført til kommunen.....	123
18. Øvrig informasjon av vesentlig betydning.....	124

Til kommunestyret i Hå kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Administrasjonssjefen

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Hå kommune, som består av balanse per 31. desember 2015, driftsregnskap som viser kr 867 343 401 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 34 542 515, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som administrasjonssjefen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Hå kommune per 31. desember 2015, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold*Konklusjon om budsjett*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Stavanger, 30.3.2016
Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/
statsautorisert revisor

Økonomisk oversikt - drift

ØKONOMISK OVERSIKT - DRIFT				
	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	75 860 424	71 763 300	71 613 300	72 184 882
Andre salgs- og leieinntekter	103 729 270	101 572 200	101 172 200	102 529 105
Overføringer med krav til motytelse	174 650 791	126 622 050	122 363 500	163 872 476
Rammetilskudd	435 908 653	424 253 000	420 800 000	399 120 084
Andre statlige overføringer	64 043 436	60 998 500	53 876 700	57 505 634
Andre overføringer	5 331 094	781 500	310 500	5 802 450
Skatt på inntekt og formue	436 778 657	444 550 000	444 550 000	424 985 181
Eiendomsskatt	0	0	0	0
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	1 296 302 324	1 230 540 550	1 214 686 200	1 225 999 812
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	705 177 561	678 593 727	659 731 300	661 948 310
Sosiale utgifter	185 018 064	200 157 571	192 630 100	177 325 259
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produk	163 714 690	160 773 574	153 111 700	161 527 396
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produk	75 210 149	75 944 800	74 144 800	74 348 812
Overføringer	83 733 809	95 388 662	103 402 600	94 549 756
Avskrivninger	51 059 772	50 735 800	46 512 700	46 513 201
Fordelte utgifter	-20 481 807	-21 703 184	-21 682 100	-21 193 207
Sum driftsutgifter	1 243 432 238	1 239 890 950	1 207 851 100	1 195 019 526
Brutto driftsresultat	52 870 087	-9 350 400	6 835 100	30 980 286
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	37 889 351	36 119 000	32 798 000	37 552 879
Gevinst på finansielle instrumenter (oml	79 194	0	0	470 125
Mottatte avdrag på utlån	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	37 968 545	36 119 000	32 798 000	38 023 004
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	17 377 554	18 770 000	21 970 000	14 604 788
Tap på finansielle instrumenter (omløpsr	242 316	0	0	86 911
Avdrag på lån	38 479 228	38 506 000	46 353 000	29 473 139
Utlån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	56 099 098	57 276 000	68 323 000	44 164 838
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-18 130 553	-21 157 000	-35 525 000	-6 141 835
Motpost avskrivninger	51 059 772	50 735 800	46 512 700	46 513 201
Netto driftsresultat	85 799 305	20 228 400	17 822 800	71 351 652
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindrefor	33 236 151	33 236 200	0	18 122 394
Bruk av disposisjonsfond	32 752 122	31 100 300	3 786 200	33 942 142
Bruk av bundne fond	35 371 710	34 999 600	2 891 000	35 044 146
Sum bruk av avsetninger	101 359 982	99 336 100	6 677 200	87 108 682
Overført til investeringsregnskapet	23 185 000	23 185 000	19 500 000	25 945 600
Dekning av tidligere års regnsk.m. merfo	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	94 553 575	90 111 500	5 000 000	63 965 904
Avsatt til bundne fond	34 878 198	6 268 000	0	35 312 679
Sum avsetninger	152 616 773	119 564 500	24 500 000	125 224 184
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	34 542 515	0	0	33 236 151

Økonomisk oversikt – investering

ØKONOMISK OVERSIKT - INVESTERING				
	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendoms	13 059 448	46 000 000	46 000 000	2 364 263
Andre salgsinntekter	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	14 030 079	13 050 000	11 650 000	51 269 980
Kompensasjon for merverdiavgift	62 794 698	62 910 000	58 400 000	16 880 974
Statlige overføringer	239 689	0	0	561 308
Andre overføringer	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0
Sum inntekter	90 123 913	121 960 000	116 050 000	71 076 524
Utgifter				
Lønnsutgifter	77 552	0	0	65 936
Sosiale utgifter	10 935	0	0	16 880
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.p	405 830 117	421 936 000	379 500 000	163 175 191
Kjøp av tjenester som erstatter tj.p	0	0	0	0
Overføringer	70 444 698	62 910 000	58 400 000	17 301 954
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-3 109 299	0	0	-1 587 992
Sum utgifter	473 254 002	484 846 000	437 900 000	178 971 970
Finansstransaksjoner				
Avdrag på lån	16 190 576	16 514 800	5 496 000	10 828 141
Utlån	7 624 000	20 000 000	20 000 000	17 728 000
Kjøp av aksjer og andeler	11 248 710	2 500 000	0	2 354 718
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	6 810 983	50 236 700	47 400 000	16 042 359
Avsatt til bundne investeringsfond	11 531 743	0	0	11 018 829
Sum finansieringstransaksjoner	53 406 012	89 251 500	72 896 000	57 972 048
Finansieringsbehov	436 536 101	452 137 500	394 746 000	165 867 493
Dekket slik:				
Bruk av lån	338 283 655	346 739 000	291 919 000	90 299 502
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	20 626 899	9 281 000	9 281 000	20 342 114
Overført fra driftsregnskapet	23 185 000	23 185 000	19 500 000	25 945 600
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	26 593 077	31 513 700	26 646 000	8 010 700
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	16 828 642	30 400 000	47 400 000	14 635 355
Bruk av bundne investeringsfond	11 018 829	11 018 800	0	6 634 222
Sum finansiering	436 536 101	452 137 500	394 746 000	165 867 493
Udekket/udisponert	0	0	0	0

Anskaffing og anvending av midlar

ØKONOMISK OVERSIKT ANSKAFFELSE OG ANVENDELSE AV MIDLER				
	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjet	Regnskap i fjor
Anskaffelse av midler				
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	1 296 302 324	1 230 540 550	1 214 686 200	1 225 999 812
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	90 123 913	121 960 000	116 050 000	71 076 524
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	396 879 098	392 139 000	333 998 000	148 664 620
Sum anskaffelse av midler	1 783 305 336	1 744 639 550	1 664 734 200	1 445 740 956
Anvendelse av midler				
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	1 192 372 466	1 170 920 338	1 134 538 400	1 148 506 325
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	473 254 002	484 846 000	437 900 000	178 971 970
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	91 162 384	96 290 800	93 819 000	75 075 698
Sum anvendelse av midler	1 756 788 852	1 752 057 138	1 666 257 400	1 402 553 992
Anskaffelse - anvendelse av midler	26 516 483	-7 417 588	-1 523 200	43 186 964
Endring i ubrukte lånemidler	6 080 477	0	0	27 900 498
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker driftsdel	0	0	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker investeringsdel	0	0	0	0
Reserverte tilleggsløyvinger	0	-18 234 812	-26 800 000	0
Endring i arbeidskapital	32 596 961	-25 652 400	-28 323 200	71 087 462
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Avsetninger	182 317 013	146 616 200	52 400 000	159 575 923
Bruk av avsetninger	155 800 530	172 268 600	80 723 200	116 388 959
Til avsetning senere år	0	0	0	0
Netto avsetninger	26 516 483	-25 652 400	-28 323 200	43 186 964
Int. overføringer og fordelinger				
Interne inntekter mv	106 743 977	104 553 084	96 152 900	103 492 545
Interne utgifter mv	106 743 977	104 553 084	96 152 900	103 492 545
Netto interne overføringer	0	0	0	0

Balanse

OVERSIKT - BALANSE

EIENDELER	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Anleggsmidler	3 381 946 155	2 886 011 011
Herav:		
Faste eiendommer og anlegg	1 898 739 505	1 504 275 546
Utstyr, maskiner og transportmidler	39 277 035	36 905 489
Utlån	87 055 000	90 840 000
Konserninterne langsiktige fordringer	69 235 980	78 453 879
Aksjer og andeler	73 039 000	61 790 290
Pensjonsmidler	1 214 599 634	1 113 745 806
Omløpsmidler	668 420 247	610 217 369
Herav:		
Kortsiktige fordringer	61 028 615	40 130 288
Konserninterne kortsiktige fordringer	30 899 400	28 220 000
Premieavvik	52 194 338	61 831 646
Aksjer og andeler	0	0
Sertifikater	0	0
Obligasjoner	0	0
Derivater	237 056	8 523 255
Kasse, postgiro, bankinnskudd	524 060 837	471 512 179
SUM EIENDELER	4 050 366 401	3 496 228 379
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	1 436 474 187	1 266 824 384
Herav:		
Disposisjonsfond	180 654 744	145 446 367
Bundne driftsfond	39 912 939	40 406 451
Ubundne investeringsfond	118 003 431	128 021 090
Bundne investeringsfond	12 120 005	11 607 091
Regnskapsmessig mindreforbruk	34 542 515	33 236 151
Regnskapsmessig merforbruk	0	0
Udisponert i inv.regnskap	0	0
Udekket i inv.regnskap	0	0
Kapitalkonto	1 050 631 916	907 498 597
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	608 637	608 637
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (inves)	0	0

Forsetter på neste side

Balanse forts.

Langsiktig gjeld	2 409 549 881	2 050 667 578
Herav:		
Pensjonsforpliktelser	1 507 830 458	1 438 642 483
Ihendehaverobligasjonslån	0	0
Sertifikatlån	0	0
Andre lån	901 719 423	612 025 095
Konsernintern langsiktig gjeld	0	0
Kortsiktig gjeld	204 342 334	178 736 417
Herav:		
Kassekredittlån	0	0
Annen kortsiktig gjeld	204 325 370	178 649 506
Derivater	16 964	86 911
Konsernintern kortsiktig gjeld	0	0
Premieavvik	0	0
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	4 050 366 401	3 496 228 379
MEMORIAKONTI		
Memoriakonto	95 487 256	81 778 955
Herav:		
Ubrukte lånemidler	78 235 640	72 155 162
Ubrukte konserninterne lånemidler	0	0
Andre memoriakonti	17 251 616	9 623 793
Motkonto til memoriakontiene	-95 487 256	-81 778 955

Oversikt endring arbeidskapital

OVERSIKT ENDRING ARBEIDSKAPITAL		
OMLØPSMIDLER	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Endring betalingsmidler	52 548 658	59 923 828
Endring ihendehaverobl og sertifikater	0	0
Endring kortsiktige fordringer	15 291 528	-1 423 806
Endring premieavvik	-9 637 308	21 266 610
Endring aksjer og andeler	0	0
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	58 202 878	79 766 632
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-25 605 917	-8 679 170
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	32 596 961	71 087 462

Rekneskapsskjema 1A – drift

REGNSKAPSSKJEMA 1A - DRIFT				
	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Skatt på inntekt og formue	436 778 657	444 550 000	444 550 000	424 985 181
Ordinært rammetilskudd	435 908 653	424 253 000	420 800 000	399 120 084
Skatt på eiendom	0	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	64 043 436	60 998 500	53 876 700	57 505 634
Sum frie disponible inntekter	936 730 745	929 801 500	919 226 700	881 610 899
Renteinntekter og utbytte	37 889 351	36 119 000	32 798 000	37 552 879
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	79 194	0	0	470 125
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	17 377 554	18 770 000	21 970 000	14 604 788
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	242 316	0	0	86 911
Avdrag på lån	38 479 228	38 506 000	46 353 000	29 473 139
Netto finansinnt./utg.	-18 130 553	-21 157 000	-35 525 000	-6 141 835
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	94 553 575	90 111 500	5 000 000	63 965 904
Til bundne avsetninger	34 878 198	6 268 000	0	35 312 679
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	33 236 151	33 236 200	0	18 122 394
Bruk av ubundne avsetninger	32 752 122	31 100 300	3 786 200	33 942 142
Bruk av bundne avsetninger	35 371 710	34 999 600	2 891 000	35 044 146
Netto avsetninger	-28 071 790	2 956 600	1 677 200	-12 169 902
Overført til investeringsregnskapet	23 185 000	23 185 000	19 500 000	25 945 600
Til fordeling drift	867 343 401	888 416 100	865 878 900	837 353 563
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	867 343 401	888 416 100	865 878 900	837 353 563
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	0	0	0	0

Rekneskapsskjema 2A – investering

REGNSKAPSSKJEMA 2A - INVESTERING				
	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Investeringer i anleggsmidler	473 254 002	484 846 000	437 900 000	178 971 970
Utlån og forskutteringer	7 624 000	20 000 000	20 000 000	17 728 000
Kjøp av aksjer og andeler	11 248 710	2 500 000	0	2 354 718
Avdrag på lån	16 190 576	16 514 800	5 496 000	10 828 141
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsetninger	18 342 726	50 236 700	47 400 000	27 061 188
Årets finansierungsbehov	526 660 014	574 097 500	510 796 000	236 944 017
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	338 283 655	346 739 000	291 919 000	90 299 502
Inntekter fra salg av anleggsmidler	13 059 448	46 000 000	46 000 000	2 364 263
Tilskudd til investeringer	239 689	0	0	561 308
Kompensasjon for merverdiavgift	62 794 698	62 910 000	58 400 000	16 880 974
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	34 656 978	22 331 000	20 931 000	71 612 094
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	449 034 467	477 980 000	417 250 000	181 718 140
Overført fra driftsregnskapet	23 185 000	23 185 000	19 500 000	25 945 600
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	54 440 548	72 932 500	74 046 000	29 280 277
Sum finansiering	526 660 014	574 097 500	510 796 000	236 944 017
Udekket/udisponert	0	0	0	0

Noter

Note nr 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke. Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke i regnskapsåret.

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Disse er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbestemte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapirer er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringer ut fra næringspolitiske hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler. Utestående fordringer er vurdert til pålydende.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelses-tidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet.

Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet/tatt i bruk.

Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt et verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Selvkostberegninger

Innenfor de rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-3/14, februar 2014.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene i mva-loven for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunene gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Note nr 2 Endring i arbeidskapital

OMLØPSMIDLER	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Endring betalingsmidler	52 548 658	59 923 828
Endring kortsiktige fordringer	15 291 528	-1 423 806
Endring aksjer og andeler		
Endring premieavvik	-9 637 308	21 266 610
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	58 202 878	79 766 632

KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-25 605 917	-8 679 170
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	32 596 961	71 087 462

Drifts- og investeringsregnskapet	2 015	2 014
ANSKAFFELSE AV MIDLER		
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	1 296 302 324	1 225 999 812
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	90 123 913	71 076 524
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	396 879 098	148 664 620
Sum anskaffelse av midler	1 783 305 336	1 445 740 956

ANVENDELSE AV MIDLER		
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	1 192 372 466	1 148 506 325
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	473 254 002	178 971 970
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	91 162 384	75 075 698
Sum anvendelse av midler	1 756 788 852	1 402 553 992

Anskaffelse - anvendelse av midler	26 516 483	43 186 964
Endring ubrukte lånemidler	6 080 477	27 900 498
Endring i regn.prinsipp som påvirker AK drift	0	0
Endring arb.kap jf drifts- og inv.regnskap	32 596 961	71 087 462
Endring arb.kap jf balansen	32 596 961	71 087 462
Differanse	0	0
Økning +/-reduksjon -		

Forklaring til differanse i arb.kapital :

	-	-
	-	-
	-	-
Forklart beløp	-	-

Note nr 3 Oversikt pensjonskostnader

Pensjon			
Årets netto pensjonskostnad (F § 13-1 bokstav C)			2015
Årets pensjonsopptjening, nåverdi			75 059 780
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse			56 718 244
Forventet avkastning på pensjonsmidlene			-52 450 071
Administrasjonskostnader			5 286 001
Avregning for tidligere år			0
Netto pensjonskostnad (inkl.adm.)			84 613 954
Amortisering av tidligere års premieavvik			7 210 120
Pensjonskostnad i regnskapet			91 824 074
Årets premieavvik (F §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b))			2015
Netto pensjonskostnad (inkl.adm.)			84 613 954
Regnskapsført pensjonskostnad ihht. faktura *1)			83 377 705
Sum Årets premieavvik			1 236 249
*1) Herav er kr 22.391,65 utgiftsført i Sirevåg Havn i Hå KF			
Balanse 31.12.15 (F § 13-1 bokstav E)			
		Pensjonsposter	Arbeidsgiveravgift
Brutto påløpt forpliktelse		1 471 594 221	
Pensjonsmidler inkl. arb.takers andel av forpliktelse		1 214 599 634	
Netto pensjonsforpliktelse		256 994 587	36 236 237
Årets premieavvik		1 236 249	174 311
Premieavvik tidligere år pr. 1.1.15		-54 190 750	-7 640 896
Amortisering av tidligere års premieavvik		7 210 120	1 016 627
Balanseført premieavvik 31.12.15		-45 744 381	-6 449 958
Spesifisering av premieavvik			
		Pensjonsposter	Arbeidsgiveravgift
Premieavvik år 2002		7 889 391	1 112 404
Premieavvik år 2003		3 549 125	500 427
Premieavvik år 2004		310 512	43 782
Premieavvik år 2005		-5 526 231	-779 199
Premieavvik år 2006		3 144 140	443 324
Premieavvik år 2007		3 179 490	448 308
Premieavvik år 2008		8 883 206	1 252 532
Premieavvik år 2009		3 302 293	465 623
Premieavvik år 2010		7 044 730	993 307
Premieavvik år 2011		1 112 057	156 800
Premieavvik år 2012		12 564 769	1 771 632
Premieavvik år 2013		4 901 531	691 116
Premieavvik år 2014		22 617 613	3 189 083
Akkumulert premieavvik 1.1.2015		72 972 626	10 289 140
Premieavvik år 2015		-1 236 249	-174 311
Akkumulert premieavvik 31.12.2015		71 736 377	10 114 829

Estimatavvik *	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser	Netto
Estimert 31.12.14	1 113 745 806	-1 398 493 113	-284 747 307
Ny beregning 01.01.15	1 117 586 899	-1 373 345 237	-255 758 338
Årets estimatavik (01.01.15)	3 841 093	25 147 876	28 988 969
Beregningsforutsetninger			31.12.2015
		SPK	KLP
Forventet avskastning på pensjonsmidler		4,35 %	4,65 %
Diskonteringsrente		4,00 %	4,00 %
Forventet årlig lønnsvekst		2,97 %	2,97 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering		2,97 %	2,97 %
Frivillig avgang for Sykepleierordning :		Andel som tar ut AFP:	
under 20 år → 20%		Uttak fra 62 år:	
20-23 år → 8%		Sykepleiere	33 %
24-25 år → 6%		Fellesordningen*	33 %
26-30 år → 6% - 0,4% pr år over 25 år		Fellesordningen**	45 %
31-45 år → 4% - 0,2% pr år over 30 år		* 65 års aldersgrense	
46-50 år → 1% - 0,1% pr år over 45 år		** 70 års aldersgrense	
Over 50 år → 0%			
Frivillig avgang for Fellesordningen:			
under 20 år → 20%			
20-23 år → 15%			
24-29 år → 10%			
30-39 år → 7,5%			
40-50 år → 5%			
51-55 år → 2%			
Over 55 år → 0%			
*) For lærerne er det forutsatt enfrivillig avgang på 3% inntil 50 år, 0% over - og et AFP-uttak på 50%.			
Amortiseringstid premieavvik:			
Periode	Tid	Årlig amortisering	Gjenstående
2002 - 2010	15 år	2 121 204	14 210 309
2011 - 2013	10 år	1 857 836	13 383 795
2014	7 år	3 231 087	18 150 276
		7 210 129	45 744 379
Påvirkning premieavvik og amortisering av premieavvik på netto driftsresultat:			
Amortisering tidligere års premieavvik			-7 210 129
Årets premieavvik			-1 236 249
Arbeidsgiveravgift			-1 190 939
Sum netto påvirkning i forhold til netto driftsresultat			-9 637 317
I % av netto driftsresultat			-11,23 %
Netto driftsresultat			85 799 305
Premiefond (KLP):			
IB 01.01.15	156 581		
Opptjent premiefond 15	17 639 719		
Bruk av premiefond 15	-17 584 055		
UB 31.12.15	212 245		

Note nr 4 Garantiforpliktingar

Oppgave over kommunens garantiforpliktingar

	Kommunens virkelige garantiansvar pr. 31.12.2015	Kommunens tap på overtatte og igjen-solgte eiendommer i budsjettåret 2015	Garantien utløper
1. IVAR - Eierandel 5,536%	133 110 195		2017-2046
2. Dalabekk Borettslag	283 149		2021
3. Hå Foreldrelagsbarnehage BA Skjeraberget	3 908 948		2032
4. Barnebygg AS Tjemslandshagen	4 443 505		2032
5. Varhaug idrettslag			
- Spillemidler, inntil 9,702 mill	9 702 000		20 år etter
6. Hå kyrkjelege fellestråd Sprinkleranlegg, K-sak 104/13	2 245 820		2034
Driftsgarantier:			
1. Ogn Idrettshall	330 000		2036
2. Tryggheim barnehage	180 000		Løpende
Ansvar for felleskommunale bedrifters gjeld ut over kommunens egen andel i denne			
I alt	154 203 617		

Note nr 5A Oversikt over samla krav og gjeld til kommunale foretak

Jæren Everk KF	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Fordringer	0,00	0,00
Sum krav på Jæren Everk	0,00	0,00
Kortsiktig gjeld	0,00	0,00
Langsiktig gjeld	0,00	0,00
Sum gjeld til Jæren Everk	0,00	0,00
Netto gjeld til Jæren Everk	0,00	0,00
Sirevåg Havn i Hå KF	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Fordringer	750 000,00	550 000,00
Sum krav på Sirevåg Havn	750 000,00	550 000,00
Kortsiktig gjeld	0,00	0,00
Langsiktig gjeld	0,00	0,00
Sum gjeld til Sirevåg Havn	0,00	0,00
Netto krav på Sirevåg Havn	750 000,00	550 000,00
Spesifikasjon av fordringer og gjeld		
Kaileie	750 000,00	550 000,00
Pensjon		
Utlegg prosjekt inv.regnskapet	750 000,00	550 000,00
Krav investeringstilskudd		
Krav kaileie Felleskjøpet		
Oppkrevd momskomp	0,00	0,00
Netto krav på Sirevåg Havn	750 000,00	550 000,00

Note nr 5B Oversikt over mellomværende kyrkja

Oversikt over mellomværende kirken			
	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Regnskap 2014
Overført fra Hå kommune	10 752 000,00	10 752 000,00	10 268 000,00
Mottatt kirken:	10 752 000,00	10 738 000,00	10 268 000,00
Differanse	0,00	14 000,00	0,00
Mottatt kirken			
Rammeoverføring	10 346 795,00	10 413 000,00	10 081 460,00
Investeringsstilskudd	250 000,00		0,00
Kalkulatorisk inntekt*	155 205,00	325 000,00	186 540,00
Sum	10 752 000,00	10 738 000,00	10 268 000,00
* Gjelder kirkens betaling for arbeid utført av kommunen, jf. Tjenesteytingsavtalen			

Note nr 6 Aksjar og andeler

Balanskonto - Tekst	Balansført verdi	Markedsverdi	Eierandel i %
22168002 185 aksjer à kr 1000 Jæren Industripartner AS	185 000,00	185 000,00	33,33 %
22168003 Andelar Ivar renovasjonsordning (5,457%)	1 398 590,00	1 398 590,00	5,457 %
22168004 38.190 aksjer i Lyse Energi AS (3,785%)	38 190 000,00	1)	3,785 %
22168005 Egenkapitalinnskudd KLP	24 315 217,00	25 122 639,00	3)
22168006 Andel Rogaland Revisjon IKS (4,16%)	166 200,00	166 200,00	4,16 %
22168007 Aksjer Jæren Feltutvikling AS (100%) 4)	8 762 985,00	8 762 985,00	100,00 %
22170003 1 part i studentbyen	8 000,00	2)	0,00 %
22170009 10 andeler i A/L Biblioteksentralen	3 000,00	3 000,00	0,27 %
22170701 1 aksje Fjord Norge AS pålydende 5000	5 000,00	5 000,00	0,10 %
22170702 5 aksjer Måltidets Hus as pål. 1000	5 000,00	8 817,95	0,71 %
TOTALT	73 038 992,00	35 652 231,95	
1) Markedsverdi ikke stipulert			
2) Hå kommune har 1 leierett i Sogn studentby, Studentsamskipnaden i Oslo. Iflg leierettsbeviset kan leieretten kun overføres til andre norske kommuner.			
3) Ingen prosentandel oppgitt			
4) Gjelder 50% av tomt Nye Bø skole. Selskapet skal avvikles i 2016			

1. Markedsverdi ikke stipulert
2. Hå kommune har 1 leierett i Sogn studentby, Studentsamskipnaden i Oslo. Iflg leierettsbeviset kan leieretten kun overføres til andre norske kommuner.
3. Ingen prosentandel oppgitt
4. Gjelder 50% av tomt Nye Bø skole. Selskapet skal avvikles i 2016

Note nr 7 Spesifikasjon avsetninger og bruk avsetninger

Fond og mer-/mindreforbruk

Disposisjonsfond		Beløp
Beholdning 01.01.	kr	145 446 367
Avsetninger til fondet	kr	94 553 575
Bruk av fondet i driftsregnskapet	kr	(32 752 122)
Bruk av fondet i investeringsregnskapet	kr	(26 593 077)
Beholdning 31.12.	kr	180 654 743,70

Bundne driftsfond		Beløp
Beholdning 01.01.	kr	40 406 451
Avsetninger til fondene	kr	34 878 198
Bruk av fondene i driftsregnskapet	kr	(35 371 710)
Beholdning 31.12.	kr	39 912 938,51

Ubundne investeringsfond		Beløp
Beholdning 01.01.	kr	128 021 090
Avsetninger til fondene i investeringsregnskapet	kr	6 810 983
Bruk av fondene	kr	(16 828 642)
Beholdning 31.12.	kr	118 003 431,18

Bundne investeringsfond		Beløp
Beholdning 01.01.	kr	11 607 091
Avsetninger til fondene	kr	11 531 743
Bruk av fondene	kr	(11 018 829)
Beholdning 31.12.	kr	12 120 005

Udisponert resultat (mer- og mindreforbruk) driftsregnskap		Beløp
Beholdning 01.01.	kr	33 236 151
Årets udisponerte resultat (mer- eller mindreforbruk)	kr	34 542 515
Årets disponering av resultat (mer- eller mindreforbruk)	kr	(33 236 151)
Beholdning 31.12.	kr	34 542 515

Udisponert resultat (mer- og mindreforbruk) investeringsregnskap		Beløp
Beholdning 01.01.	kr	-
Årets udisponerte resultat (mer- eller mindreforbruk)	kr	-
Årets disponering av resultat (mer- eller mindreforbruk)	kr	-
Beholdning 31.12.	kr	-

Note nr 8 Kapitalkonto

Hå kommune 2015

NOTE 8

Kapitalkonto

			Debet	Kredit
Inngående balanse				kr 907 498 598
Salg av fast eiendom og anlegg	D	kr	13 059 448	
Avskrivning av fast eiendom og anlegg	D	kr	42 043 078	
Oppskrivning av fast eiendom	K			
Nedskrivning av fast eiendom og anlegg	D	kr	319 527	
Aktivering av fast eiendom og anlegg	K			kr 449 886 012
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	D			
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner, trsp.m	D	kr	9 016 694	
Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidl	K			kr 11 388 240
Salg av aksjer og andeler	D			
Oppskrivning av aksjer og andeler	K			
Nedskrivning av aksjer og andeler	D			
Kjøp av aksjer og andeler	K			kr 11 248 710
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)	D	kr	20 626 899	
Nedskrivning på utlån	D			
Utlån	K			kr 7 624 000
Bruk av midler fra eksterne lån	D	kr	338 283 655	
Avdrag på eksterne lån	K			kr 54 669 804
Urealisert valutatap	D			
Urealisert valutagevinst	K			
Pensjonsforpliktelses	D	kr	69 187 975	
Pensjonsmidler	K			kr 100 853 828
Utgående balanse			kr 1 050 631 916	
Sum			kr 1 543 169 192	kr 1 543 169 192

Varhaug 31.12.2015
15.02.2016

Hå kommune

Anne Berit Berge Ims
Rådmann

Hå kommune

Bente C Iversen
Økonomisjef

Hå kommune

William Jørgensen
Regnskapssjef

Note nr 9 Varige driftsmidler

VARIGE DRIFTSMIDLER PR 31.12.13 (BELØP I 1000 KR)						
	Inventar og utstyr	Kontor-maskiner	Transportmidler	Bygg og anlegg	Utbyggingsområder, ind. og boligomr.	Totalt
Anskaffelseskost pr. 1.1.	48 136	41 395	36 391	1 814 801	140 768	2 081 491
Tilgang i året	595	7 152	3 641	396 340	53 546	461 274
Refusjoner ikke aktivert						-
Avgang i året					13 059	13 059
Avgang i året uten balanseverdi						-
Oppskrivning/nedskrivning i året				320		320
Anskaffelseskost pr 31.12. A	48 731	48 547	40 032	2 210 821	181 255	2 529 386
Akkumulerte ordinære avskrivninger pr 1.1.	37 819	26 852	24 346	451 294	-	540 311
Årets ordinære avskrivninger	2 570	4 319	2 128	42 043	-	51 060
Akkumulerte ordinære avskrivninger pr 31.12. B	40 389	31 170	26 474	493 337	-	591 370
Bokført verdi A-B	8 342	17 376	13 558	1 717 485	181 255	1 938 016
Avskrivningssatser	10	20	5-12	0-50		

Note nr 10 Investeringer og salg av varige driftsmidler de siste 5 år

INVESTERINGER I OG SALG AV VARIGE DRIFTSMIDLER DE SISTE 5 ÅR					
Utenom utbyggings- og industriområder					
Investeringer:	2011	2012	2013	2014	2015
Inventar og utstyr	153 179	1 481 273	1 550 622	3 018 000	594 955
Kontormaskiner	3 559 304	4 352 612	3 718 873	6 924 828	7 151 989
Transportmidler	857 840	1 594 297	4 652 493	2 362 552	3 641 296
Bygg og anlegg	132 337 168	134 133 704	146 978 845	157 188 200	396 339 843
Sum	136 907 491	141 561 886	156 900 833	169 493 580	407 728 083
Salg*:					
Bygg og anlegg	-	-	-	-	-
Sum	-	-	-	-	-

Note nr 11 Gjeldsforpliktingar – kommunens egne lån 31. desember 2015

Lån Balansekonto	Formål	Långiver	Restgjeld 31.12.2014	Rente 2015 jmf årsoppgave	Ført rente i regnskapet	Påløpt ikke bet. rente 2015	Avdrag betalt 2015	Restgjeld 31.12.2015	Rentesats pr 31.12.2015	Gjenværende løpetid antall år	Ferdig nedbetalt år	Rentevilkår pr 31.12.2015
24820001	Ognakyr, Varhaug helses, inv. skoler	SR-bank	2 022 464	42 730	42 730	0	1 011 252	1 011 212	3 mnd Nibor	1	2016	3 mnd Nibor+1,4%
24819101	Diverse inv.	Kommunalbanken	29 500 000	536 040	516 837	19 203	2 950 000	26 550 000	1,65 %	9	2024	Pt
24819102	Diverse inv.	Kommunalbanken	35831390	1252235	1 248 978	3 257	2 985 940	32 845 450	0	11	2026	rente utløper 29.12.2016
24819103	Diverse inv.	Kommunalbanken	25 589 200	469 330	466 127	3 203	1 968 400	23 620 800	1,65 %	12	2027	Pt
24819104	Diverse inv.	Kommunalbanken	59512500	1094511	1 092 000	2 511	3 967 500	55 545 000	0	14	2029	Pt
24819105	Diverse inv.	Kommunalbanken	58 619 200	1 079 148	1 076 664	2 484	3 663 700	54 955 500	1,65 %	15	2030	Pt
24819106	Diverse inv.	Kommunalbanken	24276000	447227	445 161	2 066	1 428 000	22 848 000	0	16	2031	Pt
24819107	Diverse inv.	Kommunalbanken	58 840 140	997 803	973 493	24 310	3 096 860	55 743 280	3 mnd Nibor	18	2033	3 mnd Nibor+0,4%, utløper 20.12.2016
24819108	Diverse inv.	Kommunalbanken	50000000	1458805	938 535	520 270	2 500 000	47 500 000	0	19	2034	rente utløper 19.08.2024
24819109	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	1 359 082	1 290 591	68 491	2 000 000	98 000 000	3 mnd Nibor	25	2040	3 mnd Nibor+0,4%, utløper 14.03.2016
24819110	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	739659	616 778	122 881	1 000 000	49 000 000	0	25	2040	rente utløper 22.05.2023
24819111	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	48 233	0	48 233	0	53 460 000	2,32 %	20	2035	Fastrente utløper 16.12.2025
24819112	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	36250	0	36 250	0	53 460 000	0	20	2035	Pt
24819113	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	12 884	0	12 884	0	19 000 000	1,65 %	25	2040	Pt
24831001	Div.	KLP Kommunekre	14 210 900	265 991	220 315	45 676	1 291 900	12 919 000	3 mnd Nibor	10	2025	3 mnd Nibor+0,60%
24831002	Div	KLP Kommunekre	15 000 000	692 725	687 391	5 334	1 250 000	13 750 000	4,72 %	11	2026	Fastrente utløper 29.12.2016
24831003	Div	KLP Kommunekre	75 142 800	2 071 205	2 010 488	60 717	4 174 600	70 968 200	2,80 %	17	2032	Fastrente utløper 20.12.2017
24831004	Div	KLP Kommunekre	50 000 000	1 090 068	881 160	208 908	2 500 000	47 500 000	2,23 %	19	2034	Fastrente utløper 21.10.2019
24831005	Div	KLP Kommunekre	0	579 235	505 000	74 235	1 000 000	49 000 000	2,02 %	25	2040	Fastrente utløper 04.06.2020
24819335	4 Flyktningeboliger Roskliå, Nærbø	Husbanken	114 400	1 632	1 146	486	57 200	57 200	1,99 %	1	2016	Pt
24819338	4 Flyktningeboliger Varh.	Husbanken	130 000	2 403	2 272	131	52 000	78 000	1,99 %	2	2017	Pt
24819341	6 PU-boliger Austkroken, Nærbø	Husbanken	940 800	19 647	18 133	1 514	44 800	896 000	1,99 %	8	2023	Pt
24819343	6 PU-boliger Gjegnet, Vigrest.	Husbanken	949 200	19 823	18 296	1 527	45 200	904 000	1,99 %	8	2023	Pt
24819349	Omsorgsboliger Heimtun	Husbanken	96 724	1 949	1 668	281	12 004	84 720	1,99 %	7	2022	Pt
24819352	Omsorgsboliger Heimtun	Husbanken	105 736	2 040	1 434	606	16 700	89 036	1,99 %	5	2020	Pt
24819353	Sammenslåtte lån helse/sos 1976-98	Husbanken	3 931 382	86 673	86 673	0	561 626	3 369 756	2,29 %	7	2022	Fastrente utløper 01.08.2018
24819354	Sammenslåtte lån PU-boliger 1992-93	Husbanken	5 595 808	60 911	60 911	0	699 476	4 896 332	0,99 %	8	2023	Pt særvilkår - 1%
24819355	4 Flyktningeboliger Bratlandstunet	Husbanken	835 307	16 002	13 897	2 105	202 070	633 237	1,99 %	3	2018	Pt
Sum			511 243 951	14 484 241	13 216 677	1 267 564	38 479 228	798 684 723				

Note nr 11 Gjeldsforpliktingar – Lån til utlån 31. desember 2015

Långiver	Restgjeld 31.12.2014	Rente 2015 jmf årsoppgave	Ført rente i regnskapet	Påløpt ikke bet. rente 2015	Avdrag betalt 2015	Restgjeld 31.12.2015	Betalte ekstra- ordinære avdrag 2015	Rentesats pr 31.12.2015	Gjen- værende løpetid antall år	Ferdig nedbetalt år	Rentevilkår pr 31.12.2015
Husbanken	8 354 835	198 147	150 565	47 582	758 066	7 596 769		2,49 %	12	2027	Fastrente utløper 01.10.2022
Husbanken	17 820 246	351 111	205 973	145 138	420 968	17 399 278		1,99 %	15	2030	Fastrente utløper 01.07.2018
Husbanken	12 163 497	142 527	97 646	44 881	0	5 275 831	6 887 665	1,99 %	13	2028	Pt
Husbanken	18 200 000	385 973	325 446	60 528	0	18 200 000		1,99 %	14	2029	Pt
Husbanken	5 753 879	123 138	94 208	28 930	735 184	5 018 695		2,29 %	7	2022	Fastrente utløper 01.08.2018
Husbanken	6 066 664	151 649	127 476	24 174	466 668	5 599 996		2,58 %	12	2027	Fastrente utløper 01.11.2022
Husbanken	4 455 357	19 008	19 008	0	324 193	0	4 131 164	1,99 %	6	2021	Pt
Husbanken	0	330 753	158 726	172 027	0	17 200 000		2,39 %	15	2030	Fastrente utløper 01.04.2025
Husbanken	8 800 000	183 176	103 164	80 012	800 000	8 000 000		2,39 %	10	2025	Fastrente utløper 01.11.2016
Husbanken	4 791 666	185 577	115 889	69 688	416 668	4 374 998		3,80 %	11	2026	Fastrente utløper 01.05.2016
Husbanken	14 375 000	518 400	351 695	166 705	1 250 000	13 125 000		3,80 %	11	2026	Fastrente utløper 01.05.2016
Nordea		74 317	74 317	0							
	100 781 144	2 663 776	1 824 113	839 663	5 171 747	101 790 567	11 018 829				

Fotnoter:

Lån 24819109: Nytt lån på 100 mill opptatt 2016
 Lån 24819110: Nytt lån på 50 mill opptatt 2016
 Lån 24819111: Nytt lån på 53,46 mill opptatt 2016
 Lån 24819112: Nytt lån på 53,46 mill opptatt 2016
 Lån 24819113: Nytt lån på 19,00 mill opptatt 2016
 Lån 24831005: Nytt lån på 50 mill opptatt 2016
 Lån 24619068: Nytt lån på 17,2 mill opptatt 2016
 Lån 24619067: Nedbetalt med ekstraordinære avdrag avsatt 2014
 Lån 24619062: Nedbetalt med ekstraordinære avdrag avsatt 2014
 Ekstraordinære avdrag startlån på kr 11.351.976,9 avsatt fond for nedbetaling i 2016
 Lån 24619069: Swap-avtale med Nordea som utløper 01.11.2016.

	Totalsum	Prosentfordeling
Fast	437 708 142	48,6 %
Flyt	462 767 148	51,4 %
Totalt	900 475 290	

Note nr 12 – Finansielle omløpsmidler

Finansielle omløpsmidler:					
Aktivklasse	Bank	Bokført verdi per 31.12.15	Anskaffelseskost	Virkelig verdi (markedsverdi)	Årets resultatførte brutto verdiendring
Derivat (rentebytteavtale)	Nordea	237 056	0	237 056	242 316

Forklaring: Fra 2014 er den ikke-realiserede inntekten rentebytteavtalen genererer ført som et finansielt omløpsmiddel.

Den ikke-realiserede renteutgiften som rentebytteavtalen genererer er ført som kortsiktig gjeld. Denne utgjør kr 16.964

Samlet er det da inntektsført en ikke-realiseret inntekt på kr 220.092

Rentebytteavtalen har utløp 01.11.2016

Note nr 13 Sjølvkosttenester

Kommunestyret fattet i møte 20.12.07, sak 115/07 slikt vedtak:

"Hå kommune fatter vedtak om at prinsippet om full kostnadsdekning skal legges til grunn for følgende tjenesteområder innenfor Teknisk sektor: vann, avløp, renovasjon (jf. Forurensingsloven), plan- og byggesaksbehandling, kart- og delingsforretning og feietjenesten."

Hvis inntektene overgår utgiftene (selvkostandel over 100%), pliktes det overskytende avsatt til bundet driftsfond.

Oversikt Selvkostfond 2015-2011:

	2015	2014	2013	2012	2011
Vann	5 774 222	6 365 634	6 056 047	6 010 596	3 165 212
Avløp/slam	6 224 119	3 949 958	7 076 527	11 277 129	5 899 270
Renovasjon	7 992 963	9 996 144	10 278 262	8 123 339	6 068 601
Oppmåling	2 064 256	1 605 668	1 696 795	1 138 087	445 512
Byggesak	5 504 112	4 708 622	3 733 021	2 509 264	1 495 046
Feiing	198 709	256 955	238 568	180 131	210 602
Sum	27 758 381	26 882 981	29 079 220	29 238 546	17 284 242

Selvkostområde VANN	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	19 242 000	18 965 661	20 781 286
Direkte kostnader	16 569 500	16 979 558	18 150 623
Indirekte kostnader	739 544	705 099	719 690
Netto kapitalkostnader	1 922 877	1 989 042	1 765 635
Overskudd (+)/underskudd(-)	10 079	-708 037	145 337
Selvkostandel	100,1 %	96,4 %	100,7 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond		5 657 597	6 201 385
Selvkostfond inklusive renter		5 774 222	6 365 634

(alle beregninger eks mva)

Hjemmel: Vass- og avløpsanleggslova (2012) § 3, Forurensningsforskriften kap. 16.

Selvkostområde AVLØP/SLAM	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	32 165 000	33 875 166	30 380 751
Direkte kostnader	22 432 600	22 887 582	25 728 056
Indirekte kostnader	1 264 664	1 205 761	1 230 713
Netto kapitalkostnader	8 450 450	7 605 403	6 694 352
Overskudd (+)/underskudd(-)	17 286	2 176 421	-3 272 370
Selvkostandel	100,1 %	106,9 %	90,3 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond		6 126 379	3 804 157
Selvkostfond inklusive renter		6 224 119	3 949 958

(alle beregninger eks mva)

Fra 2010 inkluderer avløp også tømning av septiktanker

Hjemmel: Vass- og avløpsanleggslova (2012) § 3, Forurensningsforskriften kap. 16.

Selvkostområde RENOVASJON	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	17 547 000	15 346 520	15 107 956
Direkte kostnader	17 025 900	16 990 999	15 135 323
Indirekte kostnader	376 336	358 808	366 233
Netto kapitalkostnader	139 237	172 712	156 602
Overskudd (+)/underskudd(-)	5 527	-2 175 999	-550 202
Selvkostandel	100,0 %	87,6 %	96,5 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond		7 820 145	9 728 060
Selvkostfond inklusive renter		7 992 963	9 996 144

(alle beregninger eks mva)

Hjemmel: Forurensningsloven § 34

Selvkostområde OPPMÅLING	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	1 796 000	1 852 000	1 513 000
Direkte kostnader	3 301 100	1 343 000	1 558 000
Indirekte kostnader	170 664	86 000	90 000
Netto kapitalkostnader	118 000		
Overskudd (+)/underskudd(-)	-1 793 764	423 000	-135 000
Selvkostandel	50,0 %	129,6 %	91,8 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond		2 029 000	1 562 000
Selvkostfond inklusive renter		2 064 256	1 605 668

(alle beregninger eks mva)
Hjemmel: Plan- og bygningsloven (2008) § 33-1

Selvkostområde BYGGESAK	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	3 443 000	3 939 000	4 187 000
Direkte kostnader	3 241 000	2 913 000	3 178 000
Indirekte kostnader	148 784	329 000	145 000
Netto kapitalkostnader			
Overskudd (+)/underskudd(-)*	53 216	697 000	864 000
Selvkostandel	101,6 %	121,5 %	126,0 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond		5 406 000	4 597 000
Selvkostfond inklusive renter		5 504 112	4 708 622

(alle beregninger eks mva)
* Overskudd skyldes innlagt lønnsøkning
Hjemmel: Plan- og bygningsloven (2008) § 33-1

Selvkostområde PRIV. REG.PLANER	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	500 000	514 000	716 000
Direkte kostnader	801 000	1 323 000	1 259 000
Indirekte kostnader	37 196	50 000	56 000
Netto kapitalkostnader			
Overskudd (+)/underskudd(-)	-338 196	-859 000	-599 000
Selvkostandel	59,7 %	37,4 %	54,4 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond			

(alle beregninger eks mva)
Budsjettet gjelder hele tjeneste 3010, hvorav 25% av personellet vurderes å arbeide med private reguleringsplaner. Regnskap gjelder eksakt beregning av kun utgifter/inntekter knyttet til private reguleringsplaner
Hjemmel: Plan- og bygningsloven (2008) § 33-1

Selvkostområde FEING	Budsjett	Regnskap	Forrige år
Brukerbetalinger/salgsinntekt	1 412 000	1 403 233	1 387 214
Direkte kostnader	1 319 000	1 378 241	1 285 951
Indirekte kostnader	91 896	87 616	89 429
Netto kapitalkostnader			
Overskudd (+)/underskudd(-)	1 104	-62 624	11 834
Selvkostandel	100,1 %	95,7 %	100,9 %
Disponering til/fra bundet selvkostfond		194 331	250 402
Selvkostfond inklusive renter		198 708	256 955

Hjemmel: Brann- og eksplosjonsvernloven § 28

Note nr 14 Årsverk per 31.12.2015

Tekst	2012	2013	2014	2015
Antall årsverk	1 167	1188	1229	1260
Antall ansatte 1)	1 596	1638	1673	1554
Antall kvinner	1 304	1328	1354	1260
% andel kvinner	81,7	81,07	80,9	81
Antall menn	292	310	319	294
% andel menn	18,3	18,93	19,1	19
Antall kvinner høyere stillinger	44	45	46	49
% andel kvinner i høyere stillinger	60,3	61,7	62,2	64,4
Antall menn i høyere stillinger	29	28	28	27
% andel menn i høyere stillinger	39,7	38,3	37,8	35,6

1) I antall ansatte er medregnet: faste, vikarer, engasjement og midlertidig ansatte. (Kvinner og menn i høyere stilling er de som er i kap. 3.4.1 og 3.4.2)

Fordeling heltid/deltid fast ansatte:

Tekst	2012	2013	2014	2015
Antall ansatte i deltidsstillinger	802	817	800	813
Antall kvinner i deltidsstillinger	720	727	721	708
% andel kvinner i deltidsstillinger	89,7	89,0	90,1	88,8
Antall menn i deltidsstillinger	82	90	79	105
% andel menn i deltidsstillinger	10,3	11,0	9,9	13,2

Tekst	2012	2013	2014	2015
Antall fast ansatte	1 389	1 404	1 451	1 467
Herav kvinner	1 132	1 137	1 170	1 173
Herav menn	257	267	281	294
Herav kvinner i heltidsstilling	412	410	449	465
Herav menn i heltidsstilling	175	177	202	189
Kvinner i heltidsstilling %	36,4	36,1	38,3	39,7
Menn i heltidsstilling %	68,1	62,2	68,9	64,3

Note nr 15 Godtgjersle til administrasjonssjef og ordfører

Tekst	2013	2014	2015
Lønn og annen godtgjørelse til rådmann inkludert pensjonsavtale*	1 167 356	1 188 000	1 154 614
Herav pensjon	160 632	188 000	191 713
Lønn og annen godtgjørelse til rådmann for verv i kommunal sammenheng (Sirevåg Havn)			
	119 052	0	0
Herav pensjon	16 152	0	0
Tekst	2013	2014	2015
Lønn og annen godtgjørelse til ordfører	1 337 146	1 069 892	1 241 130
Herav pensjon **	457 321	175 542	142 258
Lønn og annen godtgjørelse til ordfører for verv i kommunal sammenheng			
** Ordningen med egen pensjonsordning for folkevalgte er endret i 2014. Pensjonen til ordfører er nå på samme vilkår som ansatte i ordning Felles pensjonsordning			
Opplysninger om roller for øvrig:			
Ordføreren har styreverv i følgende selskaper:			
Jærmuseet, IVAR (vara) Jæren produktutvikling og Sirevåg Havn KF.			

Note nr 16 Godtgjersle til Rogaland Revisjon IKS

Tekst	2013	2014	2015
Honorar for regnskapsrevisjon	459 159	379 506	286 288
Honorar for forvaltningsrevisjon	299 284	340 650	388 963
Honorar for selskapskontroll	0	0	0
Honorar for rådgivning	3 041	5 850	463
Sum honorar	761 484	726 006	675 713
I regnskapsrevisjon inngår i tillegg attestasjoner/bekreftelser av særregnskap.			

Note nr 17 Justeringsrett overført til kommunen

Block Watne AS og Sirevåg Utbyggingsselskap AS inngikk i henholdsvis 2014 og 2015 avtale om overført justeringsrett til Hå kommune for vann-/avløpsanlegg og veianlegg. I henhold til avtalen vil kommunen beholde 25% av tilbakebetalt merverdiavgift, mens utbyggingsselskapene vil motta de resterende 75%. Justeringsperioden er ti år for fast eiendom, dvs. at 1/10 av samlet merverdiavgift er gjenstand for justering det enkelte år. Kommunens utestående til utbyggingsselskapene er ført som langsiktig gjeld.

Block Watne AS:

Justeringsperiode: 2015-2022

Skoran	Totalt	Hå kommune	Utbygger	Lån
		25 %	75 %	
Vei	454 073	113 518	340 554	24550001
Vann/avløp	716 489	179 122	537 366	24550002

Sirevåg Utbyggingsselskap AS

Justeringsperiode: 2015-2023

Sirevåg terrasse	Totalt	Hå kommune	Utbygger	Lån
		25 %	75 %	
Vei	292 292	73 073	219 219	24550003
Vann/avløp	195 991	48 998	146 993	24550004

Block Watne AS:

Justeringsperiode: 2015-2022

Skoran	Totalt	Hå kommune	Utbygger	Lån
		25 %	75 %	
Vei	454 073	113 518	340 554	24550001
Vann/avløp	716 489	179 122	537 366	24550002

Sirevåg Utbyggingsselskap AS

Justeringsperiode: 2015-2023

Sirevåg terrasse	Totalt	Hå kommune	Utbygger	Lån
		25 %	75 %	
Vei	292 292	73 073	219 219	24550003
Vann/avløp	195 991	48 998	146 993	24550004

Note nr 18 Øvrig informasjon av vesentlig betydning

1. Gjennom vedtak om kommuneplan, kommunedelplan og reguleringsplaner kan det være stilt krav om gjennomføring av konkrete tiltak på for eksempel offentlig infrastruktur før en utbygging kan starte eller utbyggingsområde kan tas i bruk. Kostnadene med gjennomføring av slike tiltak vil kommunen kunne pålegge ev. eksterne tiltakshavere helt eller delvis gjennom utbyggingsavtaler.
2. Kommunen har gjennom mange år mottatt tilskudd fra Husbanken til byggeprosjekter, særlig innenfor helse- og sosialsektoren. Husbanken har vanligvis satt som vilkår for tildelingen av slike tilskudd, at bygget blir nytt til opprinnelig formål i et vist antall år. Dersom bygget blir tatt i bruk til annet formål før tidsfristen er ute, kan Husbanken kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt.
3. I regnskap 2015 og 2014 er det utgiftsført et beløp på til sammen kr. 540.642 som tilskudd til et trossamfunn ihht. medlemslister. Utbetalingsbeløpet er beheftet med usikkerhet og utbetaling blir gjort når tilsynsmyndigheten har vurdert praksisen omkring føringen av medlemslistene

Rapport om finansforvaltninga

Bakgrunn

Etter Hå kommune sitt vedtatte reglement for finansforvaltning skal rådmannen etter utgangen av kvart år leggje fram ein rapport som viser status og utvikling på finansområdet gjennom året. (Rapporteringa skjer også pr. 01.05 og 01.09). Hå kommune fører ei lite kompleks finansforvaltning der midlane blir plasserte i bank. Av den grunn blir rapporteringa nedanfor gjort enkel og punktvis mot dei områda som det ifølgje finansreglementet skal rapporterast på.

Rapportering

Samansetning av aktiva og passiva

Aktiva: Sjå vedlagt oversikt over pengeplassingar (bankinnskot) 2015, note 8. Av denne går det fram innestående pr. 31. desember 2014 og 31. desember 2015 samt endringar i året.

Passiva: Sjå vedlagte oversikt over gjeldsforpliktingar (lån) pr. 31. desember 2014 og 31. desember 2015 samt endringar i løpet av året, note 9.

Marknadsverdi

Sidan plasseringane er innskot i bank og det er ordinære lån som er tekne opp, er marknadsverdi lik innskots- og lånebeløp.

Løpetid på passiva og plasseringar

Passiva: Løpetid på enkeltlån går fram av vedlegg. 438 millionar kroner av låna (i alt 900 millionar kroner inkludert lån til utlån) hadde rentebindingstid. Gjennomsnittleg bindingstid på låneporteføljen skal ifølgje finansreglementet vere 1-5 år. Vekta gjennomsnittleg bindingstid på låneporteføljen (med unntak av lån til utlån) var pr. 31.12.2015 2,4 år, ein auke på 0,6 år frå fjoråret. Auken skuldast at to av låna som er tekne opp i 2015 har ei bindingstid i 8 og 10 år.

Aktiva: Pr. 31. desember 2015 hadde fire av pengeplassingane binding i tid (maks 32 dagar).

Marknadsendringar

Norsk økonomi svekka seg i 2015, i hovudsak grunna fallande oljepris, høgare arbeidsløyse og dermed lågare vekst enn opphavleg rekna med. Styringsrenta til Norges Bank blei sett ned to gonger i løpet av året og var 0,75 prosent pr. 31.12.15. Hovudstyret i Noregs bank vurderer utsiktene til at renta kan bli sett ned ytterligare i første halvår 2016.

Avvik mellom faktisk forvaltning og krava i finansreglementet

Aktiva: Maksimal storleik på enkeltplasseringar er i reglementet sett til 20 millionar kr. Dette blir oppfatta som for enkeltplasseringar der midlane blir bundne i tid. Ved løpande kontoinnskott legg rådmannen opp til å ha maks omlag 50 millionar kroner per institusjon (utanom driftskonti ifølgje bankavtalen).

Passiva: Gjeldsporteføljen bør i følgje reglementet vere 25-50 prosent knytt fast mot renteavtale og 75-50 prosent flytande. I 2015 har ein valt å oppretthalda ein høg del fastrente på nye lån etter kvart som kommunen si gjeld aukar per innbyggjar.

Dato	Del fast	Del flytande
Pr. 31.12.2013	39	61
Pr. 31.12.2014	48	52
Pr. 31.12.2015	49	51

Endringar i risikoeksponering

Status: Ingen vesentlege endringar.

Marknadsrenter og egne rentevilkår

Aktiva: Plasseringar er vist i note 8.

I finansreglementet heiter det at målsettinga for aktive plasseringar av driftslikviditet er 0,2%-poeng over referanseindeks som er 3 mnd. NIBOR. Denne referanserenta var pr. 31. desember 2015 1,13% mot 1,48% 31. desember 2014.

Ei grov, vekta utrekning av avkastning på kommunen sine plasserte midlar viser for 2015 2,07% både for folio- og fondsmidlane. I 2014 var dette 3% og 2,9%.

Passiva: Eigne rentevilkår er vist i note 9.

Forvaltning av gjeldsportefølgja må sjåast i samanheng med vilkåra for innskot og utlån. I finansreglementet er målsettinga for forvaltninga av gjeldsporteføljen «å sikre en lavast mulig finansieringskostnad, stabil finansiering og god likviditet». Dette må òg sjåast i samanheng med målsettinga om å ha ein viss tryggleik med omsyn til rentekostnader og ei fordeling av risiko i forhold til endring i rentenivået. Rentebinding vil i normalsituasjonar innebære ei noko høgare rente enn marknadsrenta.

Ei vekta utrekning viser at renta på dei faste låna var 2,67% pr. 31. desember 2015. For dei flytande låna var renta 1,61% pr. 31. desember 2015. I 2014 var dette 2,96% og 2,03%.

Utslag av ei renteendring på 1 %-poeng

Om renta på innlån aukar med 1 %-poeng, vil dette gje om lag 5 millionar kroner i meirutgift til renter på nåverande flytande lån, i tillegg om lag 0,2 millionar kroner i meirutgift på utgåande fastrente-avtalar og 1,3 millionar kroner om låneopptaket for 2016 blir tatt opp midt i året, totalt 6,5 millionar kroner. Kommunale fonds- og foliomidlar og utlån til Lyse vil gje ei meirinntekt på om lag 3,5 millionar kroner. Samla utslag av ei renteendring på 1 %-poeng kan reknast til rundt 3,0 millionar kroner pr. 31. desember 2015.

Noter til årsresultat og finansrapport

Note 1 – Andeler i pengemarkedsfond

Eventuelle andeler i pengemarkedsfond er kortsiktige finansielle plasseringar og oppført til marknadsværdi

Tall i mill. kr	2012	2013	2014	2015
2.51 Bundne driftsfond	38,4	40,1	40,4	39,9
2.55 Bundne kapitalfond	7,6	7,2	11,6	12,1
Fond bundet til bestemte formål	46,0	47,3	52,0	52,0
2.53 Ubundne kapitalfond	103,6	126,6	128	118,0
Fond bundet til kapitalformål	103,6	126,6	128,0	118,0
2.56 Disposisjonsfond drift	88,2	91,9	95,8	104,9
2.57 Disposisjonsfond kapital	32,6	31,5	49,7	75,8
Ubundne fond	120,8	123,4	145,5	180,7
Fond i alt 31.12.	270,4	297,3	325,5	350,7

Note 2 - Fond pr. 31. desember

Disposisjonsfond	Driftsrekneskap				Kapitalrekneskap			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Sentral	4,3	5,1	5,9	2,1				
Opplæring og kultur	11,6	10,7	12,6	14,7				
Helse og sosial	15,9	17,4	17,6	29,8	1,4	1,4	1,5	1,5
Teknisk og næring	8,4	9,3	10,3	12,2	1,7			
Felles*	48,0	49,4	49,4	46,1	29,5	30,1	48,2	74,3
Sum	88,2	91,9	95,8	104,9	32,6	31,5	49,7	75,8

Note 3 Inntekstpostar

Inntekstpostar	I mill. Kr				I prosent			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Skatt	379,6	407,3	425	436,8	34,0	34,3	34,7	33,7
Rammetilskott	357,6	383,4	399,1	435,9	32,0	32,2	32,6	33,6
Vertskommunetilskudd	43,5	43,5	40,5	40,3	3,9	3,7	3,3	3,1
Andre inntekter	336,0	354,4	361,4	383,3	30,1	29,8	29,4	29,6
Sum	1116,7	1188,6	1226	1 296,3	100,0	100,0	100,0	100,0

Note 4 Utgiftspostar som gjeld driftsrekneskap (inkl. fordelte utgifter):

Utgiftspostar som gjeld driftsrekneskap	I mill. Kr				I prosent			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Løn inkl. sos. utg.	744,6	796	839,2	890,2	71,6	71,1	71,7	73,4
Varer/ten. i produksjonen*	145,5	160,2	161,5	163,7	14	14,3	13,8	13,5
Varer/ten. som erstattar pr.**	61,3	67,7	74,3	75,2	5,9	6	6,4	6,2
Overføringsutgifter	89	96,1	94,5	83,7	8,5	8,6	8,1	6,9
Sum	1 040,4	1 120,0	1 169,5	1 212,8	100	100	100	100

* som inngår i egen tenesteproduksjon ** som erstattar eigen tenesteproduksjon

Note 5 Renter

Renter	2011	2012	2013	2014	2015
Renteinntekter driftsrekneskapen	12,5	11,8	13,8	16,1	14,7
Rente/utbytte Lyse Energi/JEV driftsrekn.	18	17,4	21,8	21,9	23,3
Renteutgifter driftsrekneskapen	-12,7	-12,6	-13,3	-14,7	-17,4
Netto renteinntekter driftsrekneskapen	17,8	16,6	22,3	23,3	20,6

Tall i mill. kr

Note 6 Avdrag lån

Avdrag lån	2011	2012	2013	2014	2015
Avdrag driftsrekneskapen	21,3	22,1	26,3	29,5	38,5
Mottatte avdrag driftsrekneskapen	0	0,4	0	0	0
Netto avdrag driftsrekneskapen	21,3	22,5	26,3	29,5	38,5
Mottatte avdrag kapitalrekneskapen	-19,4	-14,1	-15,1	-20,3	-20,6
Avdrag kapitalrekneskapen	2,1	1,8	3	4,2	5,2
Avsett/bet. e.ord. avdrag kapitalrekn.	12,5	6,9	6,6	11	11,4
Netto avdrag i alt	16,5	17,1	20,8	24,4	34,5

Tall i mill kr

Note 7 Netto intern finansiering

Netto intern finansiering	2011	2012	2013	2014	2015
Endring fond	18,4	19,4	27	28,1	25,2
Endring likv.res / rekneskapsprins.	0	0	0	0	0
Bruk av tidlegare overskott	-6,3	-19,2	-12,1	-18,1	-17,2
Netto intern finansiering	12,1	0,2	14,9	10	8

Tal i mill. kr

Note 8 Oversikt pengeplasseringar Hå kommune 2015

Folio/ Fond	Konto	Bank	IB	Kapitalisert rente	Ny plassering	Uttak	UB	Kapital- isering	Vilkår
Fond	21020001	ARENDAL OG OMEGNS SPAREK	23 037 482	469 522			23 507 004	Årlig	Pt *)
Fond	21020018	DNB 1503.33.27045	3 083 001	37 418			3 120 420	Årlig	Pt
Fond	21020032	Sandnes Sp.bank 3260.18.	22 431 484	188 817		-12 431 484	10 188 817	Årlig	NIBOR 3mnd
Fond	21020015	SPAREBANKEN SØR	42 514 577	724 460			43 239 037	Årlig	NIBOR 3mnd
Fond	21020016	FLEKKEFJORD SPAREBANK	20 797 670	509 709			21 307 379	Årlig	NIBOR 3mnd **)
Fond	21020004	SPARESKILLINGSBANKEN	19 084 320	371 438			19 455 758	Årlig	Pt **)
Fond	21020036	Sparebanken Vest 3520.60	36 753 367	535 290			37 288 657	Årlig	Pt
Fond	21020101	Sp.bank1 SR 3201.35.5954	53 773 067	1 738 136	12 431 484		67 942 687	Kvartal	NIBOR 3mnd
Folio	21020003	SPAREBANKEN HEDMARK	2 434 383	40 611			2 474 994	Årlig	Pt
Folio	21020006	SPARESMART.NO	2 087 042	50 564			2 137 607	Årlig	Pt
Folio	21020008	FORNEBU SPAREBANK	2 436 470	43 650			2 480 120	Årlig	Pt
Folio	21020019	HELGELAND SPAREBANK	2 454 227	49 552			2 503 779	Årlig	Pt
Folio	21020020	LILLESANDS SPAREBANK	2 452 212	50 476			2 502 688	Årlig	Pt
Folio	21020021	LILLESANDS SPAREBANK	10 504 849	226 012			10 730 861	Årlig	Pt **)
Folio	21020030	LILLESTRØM BANK	2 451 422	53 082			2 504 503	Årlig	Pt
Total sum			246 295 574	5 088 737	12 431 484	-12 431 484	251 384 311		
Sum fond			221 474 969	4 574 791	12 431 484	-12 431 484	226 049 759		
Sum folio			24 820 605	513 947	-		25 334 552		

*) 32 dagers binding

**) 31 dagers binding

Note 9 Gjeldsforpliktingar

KOMMUNENS EGNE LÅN 31.12.15:													
Balanskonto	Lån	Formål	Långiver	Restgjeld 31.12.2014	Rente 2015 jmf årsoppgave	Ført rente i regnskapet	Påløpt ikke bet. rente 2015	Avdrag betalt 2015	Restgjeld 31.12.2015	Rentesats pr 31.12.2015	Gjenværende løpetid antall år	Ferdig nedbetalt år	Rentevilkår pr 31.12.2015
Flyt	24820001	Ognakyr, Varhaug helses, inv. skoler	SR-bank	2 022 464	42 730	42 730	0	1 011 252	1 011 212	3 mnd Nibor	1	2016	3 mnd Nibor+1,4%
Flyt	24819101	Diverse inv.	Kommunalbanken	29 500 000	536 040	516 837	19 203	2 950 000	26 550 000	1,65 %	9	2024	Pt
Fast	24819102	Diverse inv.	Kommunalbanken	35 831 390	1 252 235	1 248 978	3 257	2 985 940	32 845 450	3,57 %	11	2026	Fastrente utløper 29.12.2016
Flyt	24819103	Diverse inv.	Kommunalbanken	25 589 200	469 330	466 127	3 203	1 968 400	23 620 800	1,65 %	12	2027	Pt
Flyt	24819104	Diverse inv.	Kommunalbanken	59 512 500	1 094 511	1 092 000	2 511	3 967 500	55 545 000	1,65 %	14	2029	Pt
Flyt	24819105	Diverse inv.	Kommunalbanken	58 619 200	1 079 148	1 076 664	2 484	3 663 700	54 955 500	1,65 %	15	2030	Pt
Flyt	24819106	Diverse inv.	Kommunalbanken	24 276 000	447 227	445 161	2 066	1 428 000	22 848 000	1,65 %	16	2031	Pt
Flyt	24819107	Diverse inv.	Kommunalbanken	58 840 140	997 803	973 493	24 310	3 096 860	55 743 280	3 mnd Nibor	18	2033	3 mnd Nibor+0,4%, utløper 20.12.2016
Fast	24819108	Diverse inv.	Kommunalbanken	50 000 000	1 458 805	938 535	520 270	2 500 000	47 500 000	3,01 %	19	2034	Fastrente utløper 19.08.2024
Flyt	24819109	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	1 359 082	1 290 591	68 491	2 000 000	98 000 000	3 mnd Nibor	25	2040	3 mnd Nibor+0,4%, utløper 14.03.2016
Fast	24819110	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	739 659	616 778	122 881	1 000 000	49 000 000	2,44 %	25	2040	Fastrente utløper 22.05.2023
Fast	24819111	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	48 233	0	48 233	0	53 460 000	2,32 %	20	2035	Fastrente utløper 16.12.2025
Flyt	24819112	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	36 250	0	36 250	0	53 460 000	1,65 %	20	2035	Pt
Flyt	24819113	Diverse inv.	Kommunalbanken	0	12 884	0	12 884	0	19 000 000	1,65 %	25	2040	Pt
Flyt	24831001	Div.	KLP Kommuneekre	14 210 900	265 991	220 315	45 676	1 291 900	12 919 000	3 mnd Nibor	10	2025	3 mnd Nibor+0,60%
Fast	24831002	Div	KLP Kommuneekre	15 000 000	692 725	687 391	5 334	1 250 000	13 750 000	4,72 %	11	2026	Fastrente utløper 29.12.2016
Fast	24831003	Div	KLP Kommuneekre	75 142 800	2 071 205	2 010 488	60 717	4 174 600	70 968 200	2,80 %	17	2032	Fastrente utløper 20.12.2017
Fast	24831004	Div	KLP Kommuneekre	50 000 000	1 090 068	881 160	208 908	2 500 000	47 500 000	2,23 %	19	2034	Fastrente utløper 21.10.2019
Fast	24831005	Div	KLP Kommuneekre	0	579 235	505 000	74 235	1 000 000	49 000 000	2,02 %	25	2040	Fastrente utløper 04.06.2020
Flyt	24819335	4 Flyktningeboliger Rosklå, Nærbø	Husbanken	114 400	1 632	1 146	486	57 200	57 200	1,99 %	1	2016	Pt
Flyt	24819338	4 Flyktningeboliger Varh.	Husbanken	130 000	2 403	2 272	131	52 000	78 000	1,99 %	2	2017	Pt
Flyt	24819341	6 PU-boliger Austkroken, Nærbø	Husbanken	940 800	19 647	18 133	1 514	44 800	896 000	1,99 %	8	2023	Pt
Flyt	24819343	6 PU-boliger Gjegnet, Vigrest.	Husbanken	949 200	19 823	18 296	1 527	45 200	904 000	1,99 %	8	2023	Pt
Flyt	24819349	Omsorgsboliger Heimtun	Husbanken	96 724	1 949	1 668	281	12 004	84 720	1,99 %	7	2022	Pt
Flyt	24819352	Omsorgsboliger Heimtun	Husbanken	105 736	2 040	1 434	606	16 700	89 036	1,99 %	5	2020	Pt
Fast	24819353	Sammenslåtte lån helse/sos 1976-98	Husbanken	3 931 382	86 673	86 673	0	561 626	3 369 756	2,29 %	7	2022	Fastrente utløper 01.08.2018
Flyt	24819354	Sammenslåtte lån PU-boliger 1992-93	Husbanken	5 595 808	60 911	60 911	0	699 476	4 896 332	0,99 %	8	2023	Pt særtilkår - 1%
Flyt	24819355	4 Flyktningeboliger Bratlandstunet	Husbanken	835 307	16 002	13 897	2 105	202 070	633 237	1,99 %	3	2018	Pt
Sum				511 243 951	14 484 241	13 216 677	1 267 564	38 479 228	798 684 723				

LÅN TIL UTLÅN 31.12.15:

Lån	Formål	Långiver	Restgjeld 31.12.2014	Rente 2015 jmf årsoppgave	Ført rente i regnskapet	Påløpt ikke bet. rente 2015	Avdrag betalt 2015	Restgjeld 31.12.2015	Betalte ekstra- ordinære avdrag 2015	Rentesats pr 31.12.2015	Gjen- værende løpetid antall år	Ferdig nedbetalt år	Rentevilkår pr 31.12.2015	
Fast	24619060	Startlån	Husbanken	8 354 835	198 147	150 565	47 582	758 066	7 596 769	2,49 %	12	2027	Fastrente utløper 01.10.2022	
Fast	24619061	Startlån	Husbanken	17 820 246	351 111	205 973	145 138	420 968	17 399 278	1,99 %	15	2030	Fastrente utløper 01.07.2018	
Flyt	24619062	Startlån	Husbanken	12 163 497	142 527	97 646	44 881	0	5 275 831	6 887 665	1,99 %	13	2028	Pt
Flyt	24619063	Startlån	Husbanken	18 200 000	385 973	325 446	60 528	0	18 200 000		1,99 %	14	2029	Pt
Fast	24619064	Startlån	Husbanken	5 753 879	123 138	94 208	28 930	735 184	5 018 695		2,29 %	7	2022	Fastrente utløper 01.08.2018
Fast	24619065	Startlån	Husbanken	6 066 664	151 649	127 476	24 174	466 668	5 599 996		2,58 %	12	2027	Fastrente utløper 01.11.2022
Fast	24619067	Startlån	Husbanken	4 455 357	19 008	19 008	0	324 193	0	4 131 164	1,99 %	6	2021	Pt
Fast	24619068	Startlån	Husbanken	0	330 753	158 726	172 027	0	17 200 000		2,39 %	15	2030	Fastrente utløper 01.04.2025
Flyt	24619069	Startlån (SWAP med NORDEA)	Husbanken	8 800 000	183 176	103 164	80 012	800 000	8 000 000		2,39 %	10	2025	Fastrente utløper 01.11.2016
Fast	24619070	Startlån	Husbanken	4 791 666	185 577	115 889	69 688	416 668	4 374 998		3,80 %	11	2026	Fastrente utløper 01.05.2016
Fast	24619071	Startlån	Husbanken	14 375 000	518 400	351 695	166 705	1 250 000	13 125 000		3,80 %	11	2026	Fastrente utløper 01.05.2016
		SWAP	Nordea		74 317	74 317	0							
Sum				100 781 144	2 663 776	1 824 113	839 663	5 171 747	101 790 567	11 018 829				

Fotnoter:

Lån 24819109: Nytt lån på 100 mill opptatt 2015

Lån 24819110: Nytt lån på 50 mill opptatt 2015

Lån 24831005: Nytt lån på 50 mill opptatt 2015

Lån 24619068: Nytt lån på 17,2 mill opptatt 2015

Lån 24619067: Nedbetalt med ekstraordinære avdrag avsatt 2014

Lån 24619062: Nedbetalt med ekstraordinære avdrag avsatt 2014

Lån 24619069: Sw ap-avtale med Nordea som utløper 01.11.2016.

Rentevilkår gjeld per 31.12.2015:

	Totalsum	Prosentfordeling
Fast	437 708 142	48,6 %
Flyt	462 767 148	51,4 %
Totalt	900 475 290	

